

Сунни Пророка

(мир йому і благословення Аллага)

та його щоденні мольби

Автор
доктор АбдуЛлаг
аль-Фурейх

Передмова
Халід Алі аль-Мушейких

Сунни Пророка

(мир йому і благословення Аллага)

та його щоденні мольби

Всевишній Аллаг говорить у священному хадісі:

«Мій раб намагатиметься стати ближче до Мене, звершуючи більше додаткових добрих справ, доки Я не полюблю його».

Автор

доктор АбдуЛлаг аль-Фурейх

Передмова

Халід Алі аль-Мушейких

Авторське право доступне кожному, хто має бажання надрукувати дану книгу з благодійною метою чи перекласти її на інші мови, однак за умови перевірки самого автора.

Перед вами – книга, яка перекладена на більше ніж десять мов світу

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Зміст

Вступна частина

Тема	Сторінка
◆ Вступна частина	19
◆ Передмова	24
▶ Значення слова «сунна»	24
▶ Приклади прагнення до виконання сунни з життя праведних попередників	24
▶ Плоди дотримання сунни	26

Сунни, які звершуються у встановлений для них час

Тема	Сторінка
◆ Передсвітанок (До сходу ранкової зорі)	30
◆ Вид перший	30
① Очищення ротової порожнини за допомогою сівака	30
② Промовляння слів-згадувань після пробудження, згідно повідомлень з переказів	31
③ Стирання с обличчя слідів сну	31

Тема	Сторінка
❖ Погляд у небо	31
❖ Читання десяти останніх аятів сури «Родина ‘Імрана»	31
❖ Миття рук тричі	32
❖ Тричі промити ніс, шмаркаючись при цьому	32
❖ Після всього цього – звершення малого омовіння	32
▶ Сунни малого омовіння	33
❖ Використання зубочистки (сівак)	33
❖ Проголошення слів «З іменем Аллага» (<i>Бісмі-Ляг</i>)	34
❖ Миття рук до зап’ясть тричі	34
❖ Омовіння рук і ніг починається з правого боку	34
❖ Полоскання рота і промивання носа перед вмиванням	35
❖ Глибоке полоскання рота і носа, крім тих випадків, коли людина постує	35
❖ Полоскання рота і носа з однієї долоні	35
❖ Протирання голови	35
❖ Миття кожної частини тіла тричі	36
❖ Після омовіння бажано проговорити мольбу, яку промовляв Пророк (мир йому і благословення Аллага)	36

Тема	Сторінка
◆ Вид другий: Нічна молитва і молитва-вітр. У цьому розділі міститься кілька практик, які здійснював Пророк (мир йому і благословення Аллага)	38
① Звершення нічної молитви в найбільш відповідний для неї час	38
② Молитва з одинадцяти ракаатів є сунною	40
③ Починати нічну молитву з двох легких ракаатів є сунною	41
④ Починати нічну молитву зі вступного благання є сунною, серед яких	41
⑤ Тривале вистоювання молитви та довгі поясні й земні поклони є сунною. Тривалість усіх складових частин молитви повинна бути схожою	42
⑥ Молільник читає Коран так, як про це повідомляється в сунні	42
⑦ Сунною є проголошення слів тасліма (<i>Ас-салям алейкум уа рахматуЛлаг</i>) після кожних двох ракаатів	44
⑧ Сунною є читання окремих сур в останніх трьох ракаатах	44
⑨ Сунною є звернення до Всевишнього Аллага з благанням під час молитви-вітр (<i>кунут</i>)	45
⑩ Благання в останню третину ночі	46
⑪ Після завершення молитви-вітр слід тричі вимовити слова: «Преславний Пречистий Цар» (Субханаль-Малікіль-Куддус). А на третій раз слід сказати це трохи голосніше	47
⑫ Будити членів родини для звершення нічної молитви є сунною	47

Тема	Сторінка
❖ ¹³ Сунною є те, щоб той, хто звершує нічну молитву, обирав для себе те, що легше для нього, аби його нічого не обтяжувало і не впливало на його смирення в молитві	48
❖ ¹⁴ Той, хто пропустив молитву-вітр, може надолужити її вдень парною кількістю ракаатів – це є сунною	49
❖ Час ранкової зорі	50
▶ Азан і сунни, пов'язані з ним:	50
❖ ¹ Повторення слів муаззіна	50
❖ ² Слова згадування після двох свідoctв	51
❖ ³ Молитва за благословення Пророка (мир йому і благословення Аллага) після азану	51
❖ ⁴ Згадування, з яким слід звернутися до Аллага після азану	52
❖ ⁵ Благання після азану	52
▶ Додаткова ранкова молитва і бажані дії, пов'язані з нею	53
❖ ¹ Бажано звершувати додаткові молитви вдома	53
❖ ² Бажані дії під час ранкової молитви та деякі її особливості	54
▶ Похід до мечеті і бажані дії, пов'язані з цим:	55
❖ ¹ Згідно із сунною, бажано завчасно вирушити в мечеть	55
❖ ² Вирушаючи на молитву, слід виходити з дому, перебуваючи в стані ритуальної чистоти для того, щоб кожен крок людини був записаний їй як добра справа	55

Тема	Сторінка
③ Вирушаючи на молитву, слід поводити себе гідно і виявляти спокій	56
④ Входити в мечеть слід з правої ноги, а виходити – з лівої	56
⑤ При вході в мечеть і при виході з неї бажано вимовити слова згадування, які повідомляються в сунні	56
⑥ Бажано зробити два ракаата молитви-вітання мечеті	57
⑦ Згідно із сунною, чоловік повинен поспішати зайняти місце в у першому ряду при звершенні колективної молитви, оскільки перший ряд вважається кращим. А для жінок останні ряди є кращими	57
⑧ Тому, хто звершує молитву позаду імама, бажано стояти ближче до нього	58
► Сунни молитви	59
◆ Огорожа (сутра) і бажані моменти, пов'язані з нею	59
① Згідно із сунною, слід звершувати молитву перед будь-якою огорожею (сутра)	59
② Бажано наблизитися до огорожі (сутри)	60
③ Відштовхування того, хто проходить перед молільником, є сунною	60
④ Бажано використовувати сівак перед кожною молитвою	61
◆ Бажані дії під час вистоювання в молитві	61
① Підняття рук при проголошенні відкриваючого такбіра (такбірат-уль-іхрам)	61
② При піднятті рук бажано повністю випрямити пальці (не згинати)	62

Тема	Сторінка
3 Згідно із сунною, бажано підняти руки до певного рівня	63
4 Після того, як молільник промовить відкриваючий такбір, йому слід покласти праву руку на ліву – це є сунною	63
5 Правою рукою слід обхопити ліву	63
6 Читання відкриваючого благання (<i>дуа істіфтах</i>)	64
7 Проголошення слів: «Вдаюся до захисту Аллаха від проклятого шайтана» (<i>істіаза</i>)	65
8 Проголошення слів: «З іменем Аллага Милостивого, Милосердного»	66
9 Проголошення слів «амін» разом з імамом	66
10 Читання сури після «аль-Фатіхи»	66
◆ Під час поясного поклону бажано виконати наступні дії	67
1 Згідно із сунною, слід покласти долоні на коліна, обхопивши їх розведеними пальцями	67
2 Згідно із сунною, під час звершення поясного поклону необхідно випрямити спину і тримати її рівно	67
3 Згідно із сунною, під час поясного поклону молільнику бажано розставити лікті в сторони (не притуляти їх до тулуба)	68
4 Бажано, при звершенні поясного поклону вимовити слова згадування Аллага, які наводяться в сунні Пророка (мир йому і благословення Аллага)	68
◆ Випрямлення з поясного поклону містить в собі низку дій, які належать до сунни	69

Тема	Сторінка
① Тривале стояння після випрямлення з поясного поклону	69
② Замість слів «Господь наш, і хвала Тобі» можна говорити	70
③ Бажано, випрямляючись після завершення поясного поклону, слід вимовити слова згадування Аллага, які вимовляв Пророк (мир йому і благословення Аллага)	70
◆ Земний уклін і бажані дії, пов'язані з ним	71
① Згідно із сунною, під час земного поклону бажано відвести руки від боків, а живіт – від стегон	71
② Згідно із сунною, під час земного поклону кінчики пальців ніг повинні бути спрямовані у бік кибли	72
③ Бажано при звершенні земного поклону вимовити слова згадування Аллага, які вимовляв Пророк (мир йому і благословення Аллага)	73
④ Згідно із сунною, бажано якомога більше звертатися до Аллага з благаннями в земному поклоні	74
◆ Сунни, пов'язані з сидінням між двома земними поклонами	75
① Згідно із сунною, молільник вмощується на ліву ногу, розпластавши її по землі і підгинаючи її під себе, а стопу правої ноги ставить вертикально	75
② Тривале сидіння у такому положенні	75
③ Згідно із сунною, якщо людина хоче піднятися для звершення наступного (парного) ракаата (другого або четвертого), їй бажано трохи посидіти перед тим, як встати	75
◆ Бажані дії, пов'язані з <i>ташагудом</i>	76

Тема	Сторінка
① Згідно із сунною, молільник вмощується лівою сідницею на ліву стопу, а стопу правої ноги ставить вертикально	76
② Згідно із сунною, при читанні ташаггуда бажано чергувати розташування рук	76
③ При читанні <i>ташаггуда</i> бажано чергувати розташування пальців	77
④ Сунною є вимовляти різні форми ташаггуда	78
⑤ Згідно із сунною, в останньому ташаггуді молитов, які складаються з трьох або чотирьох ракаатів, бажано сидіти в окремій позі (таваррук)	79
⑥ Бажано вимовляти різні форми мольби за благословення Пророка (мир йому і благословення)	80
⑦ Перед тим як промовити слова-вітання, бажано звернутися до Аллага за захистом від чотирьох речей	81
◆ У сунні наводяться й інші приклади звернень з благаннями, тому їх бажано чергувати	80
◆ Слова-згадування Аллага і благання, які читають після слів вітання по завершенню встановленої молитви	81
▶ Слова-згадування, які промовляють вранці	88
◆ Слова-згадування, які промовляють вранці та ввечері	88
◀ Передполудневий час (Ад-духа)	93
◆ Час звершення цієї молитви	94
◆ Кількість ракаатів молитви-духа	95

Тема	Сторінка
◆ Полуденний час	96
◆ Питання перше: Бажані додаткові молитви, які звершуються до та після встановленої полуденної молитви (аз-зугр)	96
◆ Питання друге: Згідно із сунною, перший ракаат молитви-зугр бажано подовжувати	96
◆ Питання третє: Якщо надто спекотно, то бажано відкласти полуденну молитву, поки не стане прохолодніше	97
◆ Післяполудневий час	98
◆ Ранкові та вечірні згадування Аллага	99
◆ Час ранкових згадувань	99
◆ Час вечірніх згадувань	99
◆ Вечірній час	100
◆ Питання перше: Згідно із сунною, з настанням вечора слід тримати своїх дітей вдома	100
◆ Питання друге: Згідно із сунною, з настанням вечора, слід зачиняти двері, згадуючи при цьому ім'я Всевишнього Аллага	100
◆ Питання третє: Додаткова молитва на два ракаата перед обов'язковою вечірньою молитвою (магріб)	101
◆ Питання четверте: Бажано не спати перед нічною молитвою (іша)	102

Тема	Сторінка
◆ Нічна година	103
◆ Питання перше: Небажано вести розмови і збиратися після нічної молитви (іша)	103
◆ Питання друге: Бажано відкласти молитву-іша, якщо тільки в цьому немає труднощів для тих, хто звершує її під керівництвом імама	103
◆ Сунною є читання сури «Очищення» (<i>Аль-Іхляс</i>) щоночі	104
◆ Сунни, пов'язані зі сном	105
① Зачиняти двері перед сном	105
② Гасити вогонь перед сном	105
③ Звершення омовіння перед сном	106
④ Стряхнути ліжко, перш ніж лягти в нього	106
⑤ Сон на правому боці	107
⑥ Класти праву долоню під праву щоку	107
⑦ Слова-згадування, які промовляються перед сном	107
◆ З Корану	107
◆ У Сунні наводиться багато різних благань, які промовляються перед сном, серед них	110
◆ Сунни, пов'язані зі сновидіннями	114
◆ До бажаних практик в межах цього розділу належить те, що згадується у наступних хадісах	114
◆ Тому, хто прокинувся серед ночі, бажано вимовити наступне згадування	116

Сунни, які не обмежуються конкретним проміжком часу

Тема	Сторінка
◆ Перше: Сунни, пов'язані з прийомом їжі	120
◆ 1 Проголошення слів «З іменем Аллага» на початку трапези	120
◆ 2 Вживання їжі, яка знаходиться поруч з людиною	121
◆ 3 Якщо шматок їжі впав на підлогу, того його слід підібрати, очистити та з'їсти	121
◆ 4 Облизати пальці, якими вживалась їжа	122
◆ 5 Не залишати рештки їжі	122
◆ 6 Вживання їжі трьома пальцями	123
◆ 7 Дихати ти видихати три рази за межі посудини	123
◆ 8 Піднести хвалу Аллагу після їжі	124
◆ 9 Зібрання за столом (трапезою) якомога більшої кількості людей	124
◆ 10 Хвалити їжу, якщо вона сподобалась	125
◆ 11 Звернення до Аллага з благанням за того, хто пригощає	125
◆ 12 Бажано тому, хто попив, передати чашу людині, яка сидить справа перш, ніж людині, яка сидить зліва	126
◆ 13 Той, хто напуває людей, сам п'є останнім	126

Тема	Сторінка
❖ 14 Коли настає ніч, слід накривати посуд, згадуючи ім'я Всевишнього Аллага	127
❖ Друге: Сунни, пов'язані з привітаннями, зустрічами та зібраннями.	128
❖ 1 Привітання (словами <i>Ас-салямю алейкум</i>) є сунною	128
❖ 2 Бажано повторювати привітання тричі, якщо в цьому є необхідність	129
❖ 3 Згідно із сунною, бажано вітати як тих, кого знаєш, так і тих, кого не знаєш	130
❖ 4 Сунна про того, хто першим має привітатися	130
❖ 5 Бажано привітатися з дітьми	130
❖ 6 Згідно із сунною, при вході в оселю слід вимовити слова-вітання	131
❖ 7 Згідно із сунною, якщо людина зайшла в місце, де є ті, хто відпочивають то бажано привітатися тихо, аби їх не розбудити	132
❖ 8 Сунною є передавати вітання	132
❖ 9 Вітатися з людьми, приходячи на зібрання та покидаючи його, є сунною	132
❖ 10 При зустрічі бажано обмінятися рукостисканням	133
❖ 11 При зустрічі бажано посміхатися і зберігати привітний вираз обличчя	133
❖ 12 Бажано говорити добрі слова і це вважатиметься милостинею (садака)	133
❖ 13 Бажано згадувати Всевишнього Аллага під час зібрань	134

Тема	Сторінка
◆ ¹⁴ Тому, хто збирається покинути збори, бажано вимовити слова-благання спокути (за збори)	134
◆ Третє: Сунни, пов'язані з одягом та прикрасами	135
◆ ¹ Згідно із сунною, бажано одягати взуття справа	135
◆ ² Білий одяг є сунною	136
◆ ³ Використання пахощів є сунною	136
◆ ⁴ Відмовлятися від пахощів небажано	137
◆ ⁵ Згідно із сунною, бажано починати розчісуватися з правого боку	137
◆ Четверте: Сунни, пов'язані із чханням та позіханням	138
◆ Сунни, пов'язані із чханням	138
◆ ¹ Тому, хто чхнув, бажано сказати «Хавала Аллагу» (<i>Аль-хамду лі-Лляг</i>)	138
◆ ² Згідно із сунною, тому, хто не підніс хвалу Аллагу, коли чхнув, нічого не потрібно говорити	139
◆ Сунни, пов'язані з позіханням	140
◆ Згідно із сунною, коли хочеться позіхати, треба намагатися затримати позіхання, а якщо не виходить, то слід прикрити рот рукою.	140

Тема	Сторінка
◆ П'яте: Інші щоденні сунни	142
◆ При вході у відхоже місце і при виході з нього бажано вимовити те, що наводиться в сунні	142
◆ Згідно із сунною, бажано скласти заповіт	143
◆ Прояв великодушності та доброзичливості під час купівлі-продажу	143
◆ Звершення двох ракаатів після кожного омовіння	144
◆ Очікування молитви	144
◆ Сівак	145
◆ Оновлення омовіння перед кожною обов'язковою молитвою	146
◆ Мольба	146
◆ Також до щоденних бажаних дій належить згадування Всевишнього Аллага	149
◆ Згадування Аллага – джерело життя для серця	152
◆ У багатьох аятах Всевишній спонукає нас частіше згадувати Його	152

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله وهدى للصلاة والسلام على من لا نبي بعده ، وبعد :
 فقد قرأت في هذا المؤلف للشيخ عبد الله بن حمود
 القزعي (المنهج العلمي في بيان السنن اليومية)
 فقد ألفتها مؤلفاً مفيداً حمل على استقصاء السنن
 اليومية (الفعلية والثقلية) في الليل والنهار المنفردة
 والناجئة لغيرها كما ثبت بالليل مجراه الله خيراً
 ونفع مؤلفه آمين ، وبالله التوفيق .

كتبه
 در ضالدين علي المشيق
 خلتها
 ١٤٣٤/١١/٧ هـ

Вступне слово

Вельмишановного шейха Халід Алі аль-Мушейкиха

Вся хвала належить Одному Аллагу, мир і благословення нашому Пророку, після якого вже не буде інших пророків.

Далі:

Ознайомившись з працею **«Найкраще у поясненні щоденних сунн»**, котра належить шейху Абдуллагу Хамуду аль-Фурейху, я побачив у ній неоціненну користь.

В даній книзі автор дослідив щоденні Сунни Пророка – як практичні, так і словесні; ті, які звершуються вдень та вночі; ті, які звершуються окремо, і ті, котрі пов'язані з іншими бажаними практиками, підтвержені доказами з Корану та Сунни.

Нехай ця праця стане причиною послання благополуччя від Аллага, і нехай вона принесе користь з милості Всевишнього. Амін. Успіх та допомога – тільки від Аллага!

Халід Аль аль-Мушейких

Професор ісламських наук університету Аль-Касима.

Викладач в мечеті аль-Харам і мечеті Пророка

Передмова

Хвала Аллагу, Який сказав: «Посланець Аллага — прекрасний приклад для вас, для тих, хто сподівається на Аллага, Останній День і часто згадує Аллага!» («аль-Ахзаб», 21 аят). Всевишній узаконив слідування сунні Його Посланця, а Пророк (мир йому і благословення) – найкращий з-поміж тих, хто вказав своїй громаді на повноцінність та досконалість у справах поклоніння і дотримання його пречистої сунни! А тому...

Шановний читач, перед тобою – щоденні сунни Пророка (мир йому і благословення Аллага) від моменту пробудження до самого сну, які впорядковані згідно зі встановленим для них часом, а також інші щоденні сунни, для яких не передбачається конкретний проміжок часу. Під словом «сунна» я маю на увазі бажані практики (мустахаб) – це те, що наказав Мудрий Законотворець (Аллаг) не в обов'язковому порядку, а для довершеності та досконалості у справах поклоніння та збільшення добрих справ. Дана праця є скороченою версією книги «Найкраще у поясненні щоденних сунн». Після того, як я прибрав з неї наукові дослідження та корисні коментарі, пов'язані з додатковими практиками (суннами), мені вдалося отримати скорочений варіант книги, в якому цитувалася лише сунна Пророка з відповідними доказами. Такий вчинок став відповіддю на прохання деяких братів, а також він передбачав полегшення тому, хто не має часу та зусиль на прочитання повної версії книги. Сподіваюсь, що скорочений варіант книги дасть можливість організаціям, котрі займаються закликком до релігії, роздрукувати та поширити її серед якомога більшої кількості людей. Також, маю надію, що вона послужить мотивацією до вивчення щоденних сунн Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага), аби таким чином продемонструвати вчення Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага) у його первозданному вигляді, а не в тому спотвореному, яким його зображує Захід.

На додаток до всього, хочеться сказати, що сьогодні люди стали байдужими до сунни Пророка і почали допускати в ній упущення, аргументуючи свої дії тим, що той, хто її залишить не заслуговує покарання. Таким ставленням вони позбавляють себе великої милості! Я намагався донести лише достовірну та повсякденну сунну Пророка, підтверджуючи сказане доказами.

Прошу Аллага, аби ми стали частиною тих, хто вивчає сунну Пророка (мир йому і благословення Аллага) і йде за ним в усьому. І щоб Він зібрав нас разом з Пророком!

Написав той,
хто потребує прощення від свого Господа
Доктор АбдуЛлаг Хамуд аль-Фурейх
ectidaa@gmail.com

Передмова

Значення слова «сунна»

Слово «сунна» вживається в значеннях: «мустахабб» (бажане) та «мандуб» (рекомендоване).

Сунна – це те, що звелів Законотворець (Аллаг) у необов’язковому порядку, за її виконання на віруючого чекає винагорода, а за її залишення він не заслуговує покарання.

Приклади прагнення до виконання сунни з життя праведних попередників:

- 1 Імам Муслім у своєму достовірному зібранні передає хадіс Ну’мана бін Саліма від Амра бін Ануса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Розповів мені Анбаса бін Абі Суф’ян, який сказав: «Я чув, як Умм Хабіба говорила: «Я чула, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Хто протягом дня та ночі виконає дванадцять ракаатів, тому з них буде зведений будинок в Раю»** (Муслім, 17/22). Умм Хабіба сказала: «З того часу, як я почула ці слова від Посланника Аллага, я вже не припиняла звершувати їх постійно». Анбаса сказав: «Від того часу, як я почув це від Умм Хабіби, я вже не припиняв виконувати їх постійно!»

Амр бін Аус сказав: «З того часу, як я почув це від Анбаси, я вже не припиняв звершувати їх постійно!»

А Н'уман бін Салім сказав: ««З того часу, як я почув це від Амра бін Ауса, я вже не припиняв звершувати їх постійно!»».

2 Хадіс Алі (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що свого часу Фатима (нехай буде задоволений нею Аллаг) почала скаржитися на те, що жорна втомлюють її, а згодом Пророку (мир йому і благословення Аллага) привели полонених. Тоді вона пішла до Пророка (мир йому і благословення Аллага), однак не застала його і тоді, зустрівши Аїшу (нехай буде задоволений нею Аллаг), розповіла їй про все. Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) повернувся додому, Аїша розповіла йому про прихід Фатими, і він (мир йому і благословення Аллага) навідався до нас, коли ми спочивали у своїх ложах. Я хотів підвестися, однак Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Залишайтесь на своїх місцях!»** - а сам сів поміж нами так, що я навіть відчув прохолоду його стоп своїми грудьми, після чого він сказав: **«Чи не навчити мені вас кращому від того, про що ви мене просили? Коли лягатимете відпочивати, возвеличте Аллага (словами «Аллаг Великий!» (Аллагу Акбар)) тридцять чотири рази, прославляйте Його (сказавши: «Пречистий Аллаг!» (Субхана-Ллаг)) тридцять три рази та піднесіть Йому хвалу (словами: «Хвала Аллагу!» (Аль-хамду лі-Лляг)) тридцять три рази, і для вас це буде краще, ніж мати прислугу!»** (аль-Бухарі, 3705; Муслім, 2727).

В іншій версії повідомляється, що Алі (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Я не залишав це з того часу, коли почув це від Пророка». Його запитали: «І навіть у ніч Сіффіна?» Він відповів: «І навіть у ніч Сіффіна» (аль-Бухарі, 5362; Муслім, 2727).

Відомо, що у ніч Сіффіна відбулася битва, а Алі (нехай буде задоволений ним Аллаг) був командувачем загону. І, не дивлячись на це, його нічого не відволікало від звершення цієї справи! (попри серйозну зайнятість у ніч битви біля Сіффіни, він все рівно згадав ім'я Аллага перед сном).

3 Ібн Умар (нехай буде задоволений ним Аллаг) звершував поховальну молитву, після чого він йшов і не сліував за похоронною процесією,

припускаючи, що це і є сунна. Однак він не знав про достоїнства слідування за погребними ношами до завершення поховання. Та коли він дізнався про хадіс від Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), то дуже пожалкував, що втратив можливість втілити у життя цю сунну! А тепер замисліться над тим, що він зробив?!

Ібн Умар (нехай буде задоволений ним Аллаг) вдарив палицею, яка знаходилась в його руці, по землі і сказав: «Як же багато каратів (нагороди) ми втратили!» (аль-Бухарі, 1324; Муслім, 945).

Ан-Нававі, нехай змилується над ним Аллаг, сказав: «У цьому хадісі міститься свідчення безмежного прагнення сподвижників до звершення добрих справ, коли вони дізнавались про їх достоїнства та нагороду, а також доказ того, що вони відчували глибокий жаль, якщо упускали якусь справу, незважаючи на те, що навіть не знали про величину нагороди та достоїнства таких справ!» («аль-Мінхадж», (7/15)).

◆ **Плоди дотримання сунни**

▶ **Слідування сунні породжує безліч плодів, серед яких:**

1 ◆ **Досягнення певного рівня любові. Всевишнього Аллага. Людина, наближуючись до Аллага за допомогою додаткових добрих справ (навафіль), досягає Його любові.**

Ібн аль-Каййім, нехай змилується над ним Аллаг, сказав: «Аллаг полюбить тебе лише тоді, коли ти слідуватимеш за Його улюбленцем (Пророком) як у відкритих справах, так і в прихованих; і коли ти засвідчиш його правдивість у тому, що він сповістив; і коли ти підкоришся його наказу (повністю) та відгукнешся на його заклик, і обереш покору йому добровільно; і коли його рішення стане важливішим за інші; і коли ти полюбиш його більше, ніж будь-яке створіння; і коли ти підкоришся йому більше, аніж будь-кому із створінь. А якщо не будеш мати усього цього, тоді не обтяжуй себе, і повертайся, звідки забажаєш, і шукай хоча б якийсь промінчик світла!» («Мадарідж ас-Салікін», 3/37).

2 ◆ **Всевишній Аллаг буде з Його рабом. Він буде надавати йому Свою підтримку і допомогу у звершенні блага, і Його раб почне творити лише те, чим задоволений його Господь. Адже якщо людина заслужить любов свого Господа, то Аллаг буде з ним, надаючи Свою підтримку та допомогу.**

- 3 Відповідь Всевишнього Аллага на мольбу. Той, хто наближається до Аллага за допомогою додаткових добрих справ (навафіль), - досягає Його любов, а той, хто досягає Його любов, - отримує відповідь на мольбу.

▶ На все це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Посланець Аллага (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Воістину, Всеблагий та Всевишній Аллаг сказав: **«Я оголошую війну тому, хто ворогує з наближеними до Мене! Найулюбленішим з усього, що звершує раб Мій, прагнучи стати ближче до Мене, є те, що Я зробив для нього обов'язковим, і Мій раб буде намагатись наблизитись до Мене, звершуючи більше, ніж на нього покладено (навафіль), доки Я не полюблю його; а коли Я полюблю його, то стану його слухом, за допомогою якого він бути чути, стану його зором, за допомогою якого він буде бачити, і його рукою, якою він буде брати, і його ногою, якою він буде ходити; і якщо він попросить Мене (про щось), Я обов'язково дам йому це, а якщо він шукатиме у Мене захисту, Я неодмінно його захищу! І ніщо з того, що Я роблю, не змушує Мене так вагатись, як необхідність забирати душу віруючого, який не бажає смерті, адже Я не хочу спричинити йому лихо»»** (аль-Бухарі, 6502).

- 4 Заповнення прогалин, допущених в обов'язкових приписах. Додаткові добрі справи (навафіль) послугують заповненням прогалин та недоліків в обов'язкових приписах.

На це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я чув, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) говори: «Воістину, у День Воскресіння розплата з рабом Аллага у першу чергу відбудеться за його молитви, якщо вони будуть належні, то він досягне успіху і отримає бажане, а якщо ж вони будуть незадовільними, він зазнає невдачі і матиме втрати. Якщо у тому, що стосується виконання цього обов'язку, виявляться недоліки, Всемогучий і Великий Господь скаже: «Подивіться, чи є у Мого раба щось із того, що він зробив добровільно, аби за рахунок цього заповнити прогалини в обов'язкових справах». А потім зі всіма його справами вчинять так само» (Ахмад, 9494; Абу Дауд, 864; Тірмізі, 413; достовірність хадіса підтвердив шейх Альбані в «Сахіх аль-джамі», 1/405).

Сунни, які звершуються у встановлений для них час

Роз'яснення: це сунни, які звершуються у встановлений для них час, протягом дня і ночі, і які бажано виконувати у певний період часу. Я розділив їх на сім часових проміжків: час ранкової зорі, світанок, передполуднева, полуднева та післяполуднева години, вечірня та нічна години.

Передсвітанок (До сходу ранкової зорі)

Це період пробудження від сну. Сунни, які звершуються, у цей час можна поділити на два види:

Вид перший:

Пробудження та наступні дії, які виконував Пророк (мир йому і благословення Аллага):

1 Очищення ротової порожнини за допомогою сівака.

Переказують зі слів Хузейфи (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Коли Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) прокидався вночі, він чистив свою ротову порожнину зубочисткою (сівак)» (аль-Бухарі, 245; Муслім, 255). А у версії імама Мусліма сказано: «Коли Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) вставав уночі для звершення додаткової нічної молитви, він чистив свій рот зубочисткою (сівак)» (Муслім, 255). Тобто чистив свої зуби, використовуючи сівак, рухаючи ним по зубах з боку в бік.

До сходу ранкової зорі

2 Промовляння слів-згадувань після пробудження, згідно повідомлень з переказів.

بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا

У достовірному збірнику імама аль-Бухарі приводиться хадіс Хузейфи (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) лягав спати, він зазвичай говори: «**З іменем Твоїм, о Аллаг, я помру, і з (ним) оживатиму**» (Бі-смі-кя, Аллагумма, амуту уа яхйя).

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

А коли прокидався, то говорив: «**Хвала Аллагу, Який воскресив нас після того, як Він умертвив нас, і до Нього належить повернення після воскресіння!**» (Аль-хамду лі-Лляг алля-зі ахйя-на ‘ба’да ма амата-на уа іляй-гі-н-нушуру) (аль-Бухарі, 6324; Муслім, 2711, хадіс Бараа (нехай буде задоволений ним Аллаг).

3 Стирання с обличчя слідів сну

4 Погляд у небо

5 Читання десяти останніх аятів сури «Родина ‘Імрана»

Згадані три дії повідомляються в хадісі Ібн Аббаха (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що одного разу він залишився на ночівлю у своєї тітки Маймуни, жінки Пророка (мир йому і благословення Аллага). Він сказав: «Я ліг поперек ліжка, а Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) зі своєю дружиною – вздовж нього. Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) спав приблизно до середини ночі, потім прокинувся, сів і почав протирати очі, аби зігнати сон. Далі він прочитав десять останніх аятів сури «Родина ‘Імрана», наблизився до старого бурдюка, причепленого до стелі, зробив омовіння належним чином, а потім став на молитву» (аль-Бухарі, 183; Муслім, 763).

У версії Мусліма (256) повідомляється: «Пророк Аллага (мир йому і благословення Аллага) прокинувся наприкінці ночі, вийшов, подивився у небо, після чого прочитав ці аяти із сури «Родина ‘Імрана»: **«Воістину, у творінні небес і землі, у розмежуванні ночі та дня, в усьому цьому — знамення для обдарованих розумом...»** («Алі Імран», 190 аят).

«Почав відганяти сон зі свого обличчя рукою» - тобто протирав очі руками для того, аби прибрати з обличчя сліди від сну.

У версії хадіса від імама Мусліма приходиться пояснення того, що треба читати тому, хто хоче практикувати цю сунну. Починати треба зі слів Всевишнього: **«Воістину, у творінні небес і землі, у розмежуванні ночі та дня...»**, - і до кінця сури «Алі Імран».

6 Миття рук тричі

У хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли хтось із вас прокидається, нехай не занурює руку в посудину з водою для омовіння, доки не помие її тричі, адже, воістину, ніхто з вас не знає, де ночувала його рука»** (аль-Бухарі, 162; Муслім, 278).

7 Тричі промити ніс, шмаркаючись при цьому

У хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли хтось із вас прокидається, нехай тричі промие ніс, оскільки в його (або на) ніздрях ночує шайтан»** (аль-Бухарі, 3295; Муслім, 238). А у версії імама аль-Бухарі сказано: **«Коли хто-небудь з вас прокинеться і почне звершувати омовіння, нехай тричі промие ніч...»** (аль-Бухарі, 3295).

8 Після всього цього – звершення малого омовіння.

Про це повідомляється у хадісі Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який ми наводили вище, де сказано, що коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) хотів помолитися, він підходив до бурдюка, причепленого (до стелі), і звершував мале омовіння.

До сходу ранкової зорі

Сунни малого омовіння:

Говорячи про омовіння, я хотів би спочатку зупинитись, аби дати коротке пояснення та перелічити деякі додаткові дії, пов'язані з ним. Я згадаю їх, не вдаючись при цьому до подробиць.

1 Використання зубочистки (сівак).

Сівак використовують перед початком малого омовіння або перед ополіскування ротової порожнини, і це другий випадок, коли бажано використовувати зубочистку, про перший ми згадували раніше. Отже, тому, хто хоче звершити омовіння, бажано використовувати сівак. У хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Якби я не боявся обтяжити членів своєї громади, то наказав би їм при кожному омовінні використовувати сівак (зубочистку)»** (Ахмад, 9928; Ібн Хузейма у своєму збірнику, 1/73/140, підтвердив його достовірність; Аль-Хакім, 1/245, а імам аль-Бухарі привів це повідомлення як «Муаллак» у стверджувальній формі у розділі «Використання свіжого та сухого сівака для того, хто постує»).

Повідомляється, що Аїша (нехай буде задоволений нею Аллаг) сказала: «Зазвичай ми (з вечора) готувала для Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага) зубочистку та воду для омовіння, а Аллаг пробуджував його від сну у будь яку годину ночі, і він використовував зубочистку, звершував омовіння і (ставав) на молитву...» (Муслім, 746).

2 Проголошення слів «З іменем Аллага» (Бісмі-Лляг).

Повідомляється, що Абу Гурейра (нехай буде задоволений ним Аллаг) передав, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Не буде прийнято обмивання того, хто не згадав (перед ним) ім'я Аллага (Бісмі-Лляг)» (Ахмад, 11371; Абу Дауд, 101; Ібн Маджа, 397).

3 Миття рук до зап'ясть тричі.

У хадісі Усмана (нехай буде задоволений ним Аллаг) описується мале омовіння Пророка (мир йому і благословення Аллага), і в ньому йдеться про те, що Усман велів принести йому води для звершення омовіння, потім він тричі помив кисті рук... і після завершення омовіння сказав: «Я бачив, що так робив омовіння Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага)» (аль-Бухарі, 164; Муслім, 226).

4 Омовіння рук і ніг починається з правого боку.

На це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений ним Аллаг), яка сказала: «Пророку (мир йому і благословення Аллага) подобалося одягати взуття, починаючи з правої ноги, розчісувати волосся і бороду, починаючи справа, і здійснювати омовіння, починаючи з правої частини тіла, і чинити так само у всіх інших своїх справах» (аль-Бухарі, 168; Муслім, 268).

5 Полоскання рота і промивання носа перед вмиванням.

Про це йдеться в хадісі Усмана (нехай буде задоволений ним Аллаг), де описується мале омовіння Пророка (мир йому і благословення Аллага). У ньому говориться, що він прополоскав рот і ніс, вишмаркався, а потім тричі помив обличчя (аль-Бухарі, 199; Муслім, 226). Якщо ж людина вмиється перед полосканням рота і носа, то це допустимо.

6 Глибоке полоскання рота і носа, крім тих випадків, коли людина постує.

У хадісі Лакита ібн Сабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав йому: **«Звершуй омовіння повноцінно: промивай між пальцями, гарно (глибоко) промивай ніс, крім тих випадків, коли ти постиш»** (Ахмад, 17846; Абу Дауд, 142; Ібн Хаджар сказав: «Цей хадіс – достовірний» в «аль-Ісаба», 9/15). І доказом того, що потрібно ретельно полоскати рот служать слова Пророка: **«Звершуй омовіння повноцінно»**.

7 Полоскання рота і носа з однієї долоні.

Абдуллаг ібн Зейд (нехай буде задоволений ним Аллаг), описуючи мале омовіння Пророка (мир йому і благословення Аллага), сказав: **«Він (мир йому і благословення Аллага) занурив руку (в посудину з водою) і прополоскав рот і ніс з однієї долоні, роблячи так тричі»** (аль-Бухарі, 192; Муслім, 235).

8 Протирання голови.

Протирати голову слід починати з чола, проводячи руками по голові до самої потилиці, далі потрібно провести руками у зворотному напрямку. Жінка виконує цю дію таким же чином, однак якщо її волосся довше, тобто спадає нижче шиї, то його протирати не потрібно.

На це вказує:

Хадіс Абдуллага бін Зейда (нехай буде задоволений ним Аллаг), де описується мале омовіння Пророка (мир йому і благословення Аллага). У ньому повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) почав з передньої частини голови і протер її до потилиці, а потім повернувся на те місце, з якого почав (аль-Бухарі, 185; Муслім, 235).

9 Миття кожної частини тіла тричі.

Перше обмивання є обов'язковим, а друге і третє є бажаним. Однак не слід обмивати частини тіла більше трьох разів!

І на це вказує:

Хадіс, який привів імам аль-Бухарі, нехай помилує його Аллаг, від Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував омовіння (омиваючи кожну частину тіла) по одному разу (аль-Бухарі, 157). Також імам аль-Бухарі приводить хадіс Абдуллага ібн Зейда (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував омовіння (омиваючи кожну частину тіла) по два рази (аль-Бухарі, 158). І також в збірниках аль-Бухарі і Мусліма приводиться хадіс Усмана (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував омовіння (омиваючи кожну частину тіла) по три рази (аль-Бухарі, 159). Тому краще вдаватися до різноманітності. Іноді омити потрібну частину тіла один раз, іноді два рази, а іноді – три. А іноді звершувати омовіння, допускаючи в ньому різну кількість обмивань. Наприклад: мити обличчя три рази, руки – два рази, а ноги – один раз, як про це повідомляється у двох достовірних збірниках, в хадісі Абдуллага ібн Зейда (нехай буде задоволений ним Аллаг) в іншій версії (див. «Заад аль-Маад», 1/192). Однак в більшості випадків слід звершувати омовіння в його повноцінному вигляді, омиваючи частини тіла по три рази, це і є керівництвом Пророка (мир йому і благословення Аллага).

10 Після омовіння бажано проговорити мольбу, яку промовляв Пророк (мир йому і благословення Аллага).

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ

Умар (нехай буде задоволений ним Аллаг) переказує, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Хто б з вас не зробив омовіння повноцінно, а потім сказав: «Я засвідчую, що немає бога, окрім Аллага, у Якого немає співтоваришів. І я свідчу, що Мухаммад – раб Його і Посланник»** (Ашгаду алля іляга ілля Плагу

До сходу ранкової зорі

вагда-гу ля шарікя ля-гу ва ашгаду анна Мухаммадан 'Абду-гу ва расул-гу), – перед ним обов'язково відчиняться вісім воріт Рая, і увійде він до нього через які забажає» (Муслім, 234).

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

Або те, що наводиться в хадісі Абу Саїда (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться: **«Хто зробить омовіння, а після чого скаже: «Святий Ти, о Аллаг, і Тобі хвала! Я свідчу, що немає бога, який заслуговує на поклоніння, крім Тебе. Прошу Тебе про прощення і приношу Тобі своє каяття» (Субхана-кя, Аллагумма, ва бі-хамді-кя, ашгаду алля іляга ілля анта, астагфіру-кя ва атубу іляй-кя), – то ці слова будуть записані на білому аркуші і запечатані печаткою, яка не зітреться аж до Судного Дня!»** (Ан-Насаї в «'Амаль аль-йаум ва-л-лейла», с.147; Аль-Хакім 1/752. Ібн Хаджар, нехай помилує його Аллаг, підтвердив достовірність його існада в «Натаїдж аль-афкаар», 1/246, і пояснив, що навіть якщо цей хадіс не доходить до ступеня «Марфу» (хадіс, переказаний безпосередньо від Пророка), він є «Маукуф» (переказаний від сподвижника), однак, незважаючи на це, рівень його достовірності ніяк не послаблюється, оскільки хадіс розцінюється як такий, що передається від Пророка (хукм марфу), адже у подібних речах немає місця власним думкам (тобто вислів є таким, що міг звучати лише з вуст Пророка (мир йому і благословення Аллага).

Вид другий: Нічна молитва і молитва-вітр. У цьому розділі міститься кілька практик, які здійснював Пророк (мир йому і благословення Аллага)

1 Звершення нічної молитви в найбільш відповідний для неї час.

І якщо запитують: який час є кращим та найбільш підходящим для звершення нічної молитви?

Відповідь: відомо, що час молитви-вітр настає після нічної молитви і триває до появи ранкової зорі. Молитва-вітр звершується між нічною і ранковою молитвою.

На це вказує:

Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг): «Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) звершував у проміжку між нічною і ранковою молитвою одинадцять ракаатів, вимовляючи таслім після кожних двох, і закінчував її одним ракаатом вітра» (аль-Бухарі, 2031; Муслім, 736).

◆ **А що стосується найкращого часу для звершення нічної молитви, то це третя частина ночі після півночі.**

На це вказує хадіс, який передав Абдуллаг бін Амр (нехай буде задоволений ним Аллаг), де повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Улюбленим постом для Аллага є пост Дауда, а улюбленою молитвою для Аллага є молитва Дауда, який половину ночі спав, третину її молився, (після чого) спав шосту частину ночі, а постив він через день**» (аль-Бухарі, 3420; Муслім, 1159).

◆ **Якщо людина хоче втілити цю сунну на практиці, то як їй правильно розділити ніч?**

Вона починає рахувати час від заходу сонця до появи світанку, потім ділить його на шість частин. Перші три частини – це перша половина ночі, коли вона спить; потім людина прокидається для звершення молитви в четверту і п'яту частини ночі, а в останню, шосту частину, вона спить. Аїша (нехай буде задоволений нею Аллаг) сказала: «Зоря заставала його (маючи на увазі Пророка (мир йому і благословення Аллага)) у мене не інакше як сплячим» (аль-Бухарі, 1133; Муслім, 742).

Вчиняючи так, мусульманин застає найкращий період часу для нічної молитви, як це повідомлялось в попередньому хадісі Абдуллага бін Амра.

▶ **Основа сказаного полягає в тому, що періоди часу для звершення нічної молитви за ступенем переваги діляться на три частини:**

Перший ступінь: спати в першу половину ночі, потім молитися її третину, після чого спати її шосту частину, як згадувалось раніше.

На це вказує хадіс Абдуллага бін Амра аль-Аса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який ми згадали вище.

Другий ступінь: вставати для звершення молитви в останню третину ночі.

На це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**З настанням останньої третини кожної ночі Всеблагий і Всевишній Господь наш сходить до найближчого неба, говорячи: «Хто хоче звернутися до Мене з благаннями, щоб Я відповів йому? Хто буде просити Мене (про що-небудь), щоб Я дав йому (це)? Хто**

буде молити Мене прощення, щоб Я простив його?»» (аль-Бухарі, 1145; Муслім, 758). А також хадіс Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який ми згадаємо пізніше.

Якщо ж людина побоюється, що не прокинеться в останню частину ночі, вона може помолитися на початку ночі або в будь-яку з її частин, як буде зручно, і це третій ступінь.

Третій ступінь: вставати на молитву на початку ночі або в будь-яку з її частин, як людині буде зручно.

На це вказує:

Хадіс Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який передає, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Нехай той, хто побоюється, що не зможе прокинутися наприкінці ночі, зробить молитву-вітр на її початку, а хто бажає зробити молитву-вітр наприкінці ночі, нехай так і зробить, бо, воістину, молитва наприкінці ночі має свідків, і так буде краще»** (Муслім, 755).

А також завіт Пророка (мир йому і благословення Аллага) Абу Зарру підтверджує це (Ан-Насаї в «ас-Сунан аль-кубра», 2712; шейх Альбані підтвердив його достовірність в «ас-Сахіх», 2166). А також настанова Пророка, адресована Абу Дарду (Ахмад, 27481; Абу Дауд, 1433; шейх Альбані підтвердив його достовірність в «Сахіх Абу Дауд», 5/177). І завіт Абу Гурейрі (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім, 737). Кожен з них говорив: «Мій найдорожчий друг (Пророк) заповів мені три речі ...», - серед яких він згадав: «...звершувати молитву-вітр перед сном».

2 Молитва з одинадцяти ракаатів є сунною.

Така кількість ракаатів є найкращою, і це підтверджується хадісом Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: «Ні під час Рамадану, ні в інші місяці Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) не звершував (ночами) молитов більш, ніж на одинадцять ракаатів» (аль-Бухарі, 1147; Муслім, 738).

Також повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував молитву з тринадцяти ракаатів. Цей хадіс приводить Муслім у своєму достовірному збірнику від Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг).

Це стосується різних видів опису молитви-вітр. Найчастіше Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував її на одинадцять ракаатів, а іноді – на тринадцять. Таким чином, можна об'єднати хадіси з даної теми.

3 Починати нічну молитву з двох легких ракаатів є сунною.

Аїша (нехай буде задоволений нею Аллаг) сказала: «Приступаючи до нічної додаткової молитви, Посланник Аллага починав з двох легких ракаатів» (Муслім, 767).

4 Починати нічну молитву зі вступного благання є сунною, серед яких:

1 > اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ، اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Те, що повідомляється у достовірному збірнику імама Мусліма в хадісі Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) молився вночі, він відкривав свою молитву благанням: **«О Аллаг, Господь Джібріля, Микаїля та Ісрафіля. Творець небес і землі! Той, Хто знає таємне та явне! Ти розсудиш рабів Своїх в тому, в чому вони сперечались між собою. Вкажи мені з дозволу Свого на правильний шлях до Істини, відносно якого виникли розбіжності! Воістину, Ти ведеш прямим шляхом кого побажаєш!»** (Аллагумма, Рабба Джібраїля ва Мікаїля ва Ісрафіля, Фатіра-с-самаваті ва-ль-арді, 'Аліма-ль-гайба ва-ш-шага-даті, Анта тахкуму байна 'ібаді-кя фі-ма кяну фі-гі йахталіфуна. Ігді-ні лі-ма-хтуліфа фі-гі мін аль-хакки бі-зні-кя, інна-кя тахді ман таша 'у іля сиратін мустақимін) (Муслім, 770).

2 > اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أُنَبِّتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَفْتُ، وَمَا أَحْرَثْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

Те, що повідомляється у двох достовірних збірниках імамів аль-Бухарі і Мусліма, в хадісі Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував нічну молитву, він говорив: **«О Аллаг, хвала Тобі, Ти – Світло небес і землі! Хвала тобі! Ти – Хранитель небес і землі!**

Хвала Тобі! Ти – Господь небес, землі і тих, хто там мешкає. Ти – Істина, і Твоя обіцянка – істина, і Слово Твоє – істина, і зустріч з Тобою – істина, і Рай – істина, і Вогонь – істина, і Пророки – істина, і Час цей (тобто День Воскресіння) – істина. О Аллаг, Тобі я підкорився, в Тебе увірував, на Тебе покладаю сподівання, перед Тобою розкався, завдяки Тобі вів суперечки і до Тебе за судом звернувся, тож прости мені те, що я зробив колись і що залишив на потім, що зробив таємно і що зробив відкрито. Ти мій Бог. Немає Бога, крім Тебе!»» (Аллагумма, ля-кя-ль-хамду, Анта нуру-с-самаваті ва-ль-арді ва ман фі-гінна, ва ля-кя-ль-хамду, Анта каййіму-с-самаваті ва-ль-арді ва ман фі-гінна, (ва ля-кя-ль-хамду, Анта Раббу-с-самаваті ва-ль-арді ва ман фі-гінна), (ва ля-кя-ль-хамду, ля-кя мульту-с-самаваті ва-ль-арді ва ман фі-гінна), (ва ля-кя-ль-хамду, Анта Маліку-с-самаваті ва-ль-арді), (ва ля-кя-ль-хамду), (Анта-ль-Хакку, ва ва'ду-кя-ль-хакку, ва каулю-ка-ль-хакку, ва ли-кау-кя-ль-хакку, ва-ль-джан-нату хаккун, ва-н-нару хаккун, ва-нна-бійуна хаккун, ва Мухаммадун, салля-ллагу 'аляй-гі ва салляма, хаккун, ва-с-са'ату хаккун), (Аллагумма, ля-кя аслямту, ва 'аляй-кя таваккяльту, ва бі-кя аманту, ва іляй-кя анабту, ва бі-кя хасамту ва іляй-кя хакямту, фа-гфір лі ма каддамту, ва ма аххарту, ва ма асрарту ва ма а'лянту), (Анта-ль-Мукаддіму ва Анта-ль-Муаххиру, ля іляга ілля Анта), (Анта ілягі, ля іляга илля Анта)) (аль-Бухарі, 7499; Муслім, 768).

5 Тривале вистоювання молитви та довгі поясні й земні поклони є сунною. Тривалість усіх складових частин молитви повинна бути схожою.

6 Молільник читає Коран так, як про це повідомляється в сунні:

- 1> Читає Коран не поспішаючи і чітко вимовляючи кожну літеру.
- 2> Читає Коран повільно, відокремлюючи один аят від іншого (тобто зупиняючись перед початком кожного аята, тим самим не з'єднуючи його з наступним).
- 3> Доходячи до аята, в якому міститься веління прославляти Аллага, – прославляти Його; доходячи до аята, в якому міститься веління звертатися до Аллага з благаннями, – звертатися до Нього з благанням, а доходячи до згадки про необхідність звертатися до Аллага з проханням про захист – просити Його про захист.

До сходу ранкової зорі

На згадане вище вказує:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ - سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ - سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

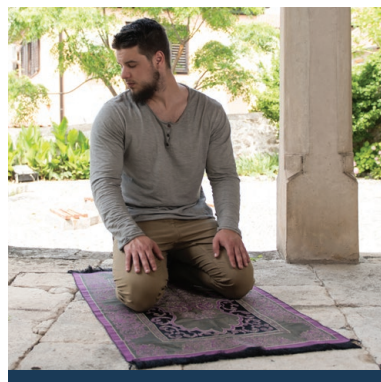
Хадіс Хузейфи (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «В одну з ночей я молився разом з Пророком (мир йому і благословення Аллага). Коли він почав читати суру «аль-Бакара», я подумав: «Він зробить поясний уклін після ста (аятів), – однак він продовжував (читати). Тоді я подумав: «Він прочитає її повністю», – а він все продовжував читати. Тоді я сказав собі: «Він зробить поясний уклін, закінчивши її», – однак після цього він почав читати суру «ан-Ніса», і прочитав її повністю, а потім приступив до читання сури «Алі Імран» і прочитав її, чітко вимовляючи кожну букву. І коли він доходив до аята, в якому міститься веління прославляти Аллага, то прославляв Його, коли доходив до аята, в якому міститься веління звертатися до Аллага з благаннями, звертався до Нього з благанням, а коли доходив до згадки про необхідність звертатися до Аллага з проханням про захист, то робив це, а потім він схилився в поясному поклоні і почав говорити: **«Слава моєму Великому Господу!»** – і уклін його тривав приблизно стільки ж часу, скільки він провів стоячи. Потім він сказав: **«Нехай почує Аллаг того, хто підніс Йому хвалу. Господь наш, хвала тобі!»** – випростався і залишався в такому положенні майже так само довго, скільки тривав його поясний уклін. А потім він зробив земний уклін зі словами: **«Слава моєму Величному Господу!»** – і уклін його тривав майже стільки ж часу, скільки він провів стоячи!» (Муслім, 772).

І те, що згадав імам Ахмад, нехай помилує його Аллаг, в «Муснаді», в хадісі Умм Саями (нехай буде задоволений нею Аллаг), в якому говориться, що її запитали про те, яким було читання Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага), на що вона відповіла: «Він читав (Коран) неквапливо, відокремлюючи один аят від іншого: **«Бісмільлягі-р-Рахмані-р-Рахім»**, після чого зупинявся. **«Альхамду лі-Лягі Раббіль-‘алямін»**, – і знову зупинявся. Потім: **«Ар-Рахмані-р-Рахім»**, – і знову зупинявся. Потім: **«Малікі яумід-дін ...»** (Ахмад, 26583). Ад-Даракутні (118) сказав: «Існад хадісу достовірний, і всі його передавачі заслуговують довіри. Також його достовірність підтвердив ан-Нававі в «аль-Маджму» (3/333).

7 Сунною є проголошення слів тасліма (Ас-салям алейкум уа рахматуЛлаг) після кожних двох ракаатів.

Ібн Умар (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомив, що якийсь чоловік запитав Посланника Аллага про нічну додаткову молитву, і Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) відповів йому: «**Нічна молитва**

звершується по два по два. А якщо ти почнеш остерігатися, що скоро настане ранок, то закінчи її одним» (аль-Бухарі, 990; Муслім, 749).

Під словами «**по два по два**», мається на увазі по два ракаати, розділяючи кожну пару таслімом (словами: *ас-салям алейкум уа рахматуЛлаг*). І ця молитва не звершується по чотири ракати за один раз.

8 Сунною є читання окремих сур в останніх трьох ракаатах.

У першому ракааті читається: тільки «**Прославляй ім'я Господа твого Всевишнього!**» (Сура «аль-А'ля»), у другому: «**Скажи: «О ви, невіруючі!..»»** (сура «аль-Кафірун»), а в третьому ракааті: «**Скажи: «Він – Аллаг – Єдиний...»»** (сура «аль-Іхляс»).

На це вказує:

Хадіс Убайя бін Кааба (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Коли Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) звершував молитву-вітр, він читав (сури, що починаються зі слів) «Прославляй ім'я Господа твого Всевишнього!» (Сура «аль-А'ля») у першому ракааті; «Скажи: «О ви, невіруючі!..»» (сура «аль-Кафірун») у другому ракааті і «Скажи: «Він – Аллаг – Єдиний»» (сура «аль-Іхляс») в третьому ракааті» (Абу Дауд, 1423; ан-Насаї, 1733; Ібн Маджа, 1171; достовірність хадіса підтвердив Ан-Нававі в «аль-Хуляса», 1/556, а також шейх аль-Альбані в «Сахіх ан-Насаї», 1/273).

9 Сунною є звернення до
Всевишнього Аллага з благанням
під час молитви-вітр (кунут)

Під благанням «кунут» мається на увазі благання, яке промовляють в третьому ракааті, коли читають суру «аль-Іхлас».

Благання «кунут» в молитві-вітр належить до сунни, котру Пророк (мир йому і благословення Аллага) іноді виконував, а іноді – ні, як повідомляли деякі з його сподвижників. І цю думку обрав шейх-уль-іслам Ібн Таймійя, нехай помилує його Аллаг. Благання «кунут» частіше потрібно залишати, аніж промовляти його.

◆ Питання, яке розглядається: чи потрібно піднімати руки при читанні благання «кунут»?

Правильною є думка про те, що молільник піднімає руки під час читання цього дуа, таким є переконання більшості вчених, нехай помилує їх Аллаг. Як це переказується від Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг) в повідомленні, яке привів аль-Байхаки, і він сам назвав його достовірним.

Аль-Байхаки, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Деякі зі сподвижників (нехай буде задоволений ними Аллаг) піднімали руки під час мольби «кунут»» (Див. «ас-Сунан аль-Кубра», 2/211).

◆ Питання, яке розглядається: з чого слід починати благання «кунут» під час звершення молитви-вітр?

Більш правильною є думка про те, що його слід починати з прославляння та піднесення хвали Всевишньому Аллагу, потім слід зробити благання за благословення Пророка, а потім вже звернутися до Аллага з благаннями, бо це наблизить людину до відповіді на благання.

На це вказує:

Хадіс Фудалья ібн Убейда (нехай буде задоволений ним Аллаг), який розповів, що одного разу Пророк (мир йому і благословення Аллага) почув, як один чоловік під час своєї молитви звернувся до Аллага з благаннями, не віддавши Аллагу хвалу і не звернувшись до Нього з благаннями за

благословення Пророка (мир йому і благословення Аллага). Тоді Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Цей (чоловік) поспішив!**» – після чого він покликав його до себе і сказав йому: «**Коли хто-небудь з вас (побажає) звернутися до Аллага з благанням, нехай почне з того, що віддасть хвалу своєму преславному Господу і прославить Його, потім нехай кличе благословення на Пророка, а вже потім просить чого забажає**» (Ат-Тірмізі, 3477, хороший достовірний хадіс).

Ібн аль-Каййім, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Звертаючись до Аллага з благаннями, бажано починати з прославляння і звеличення Всевишнього Аллага і тільки після цього звертатися до Нього з мольбою. Про це згадується в хадісі Фудая бін Убайда» (Див. «Аль-Вабіль ас-Саййіб», с. 110).

◆ Питання, яке розглядається: чи слід протирати обличчя долонями після благання «кунут»?

Знову-таки, правильною є думка, що небажано протирати обличчя після благання через відсутність достовірних доказів, які б про це свідчили.

Імама Маліка, нехай помилує його Аллаг, запитали про людину, яка протирає обличчя після благання. Однак він не схвалив це і сказав: «Про це нічого невідомо!». (Див. аль-Марвазі, «Кітаб аль-вітр», с. 236).

Шейх-уль-іслам Ібн Таймія, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Що стосується протирання обличчя після благання, то немає на це жодної вказівки, крім одного чи двох хадісів, котрі в якості аргументу є неприйнятними» («аль-Фатава», 22/519).

◆ 10. Благання в останню третину ночі.

До встановлених сунн, які звершуються наприкінці ночі, належить мольба. І це – найсприятливіший для неї час. Якщо людина зверталася до Аллага з благанням «кунут» в молитві-вітр, то цього вже достатньо. А якщо ж вона не зробила цього, то їй бажано звернутись з благанням до Аллага у цей час, оскільки в Сунні є підтвердження того, що Аллаг відповідає на таку мольбу. Адже саме в

цей час Всевишній Аллаг сходить на найближче небо, як личить Його Величі. У двох достовірних збірниках імамів аль-Бухарі і Мусліма згадується хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«З настанням останньої третини кожної ночі Всеблагий і Всевишній Господь наш сходить до найближчого неба, кажучи: «Хто звернеться до мене з благаннями, щоб Я відповів йому? Хто буде просити Мене (про що-небудь), аби Я дав йому (це)? Хто помолитиме Мене про прощення, щоб Я простив його?»»** (аль-Бухарі, 1145; Муслім, 758).

- 11** Після завершення молитви-вітр слід тричі вимовити слова: **«Преславний Пречистий Цар»** (Субханаль-Малікіль-Куддус). А на третій раз слід сказати це трохи голосніше.

На це вказує:

Хадіс Убайя бін Кааба (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Коли Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) звершував молитву-вітр, він читав «Прославляй ім'я Господа твого Всевишнього!» (сура «аль-А'ля »), «Скажи: «О ви, невірющі!..»» (сура «аль-Кафірун»), і «Скажи: «Він – Аллаг – Єдиний»» (сура «аль-Іхляс»), а коли закінчував молитву, то тричі промовляв: «Преславний Пречистий Цар» (Субханаль-Малікіль-Куддус) (ан-Насаї, 1702; достовірність хадіса підтвердив ан-Нававі і аль-Альбани, як згадувалось раніше). А в хадісі Абдур-Рахмана бін Абза (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що Пророк, вимовляючи **«Преславний Пречистий Цар»** (Субханаль-Малікіль-Куддус) **втретє, сказав їх (трохи) голосніше.** (Ахмад, 15354; ан-Насаї, 1734; достовірність підтвердив аль-Альбані в «Тахкік' Мішкат аль-масабіх», 1/398).

- 12** Будити членів родини для звершення нічної молитви є сунною.

Чоловікові бажано будити своїх домочадців для звершення нічної молитви. Так само і жінці, якщо вона прокинулася раніше за всіх, бажано розбудити свого чоловіка і домочадців. Адже це є взаємодопомогою у добрих справах.

На це вказує:

Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: «Протягом усіх нічних (додаткових) молитов, які звершував Пророк, я

лежала поперек між ним і киблою. Коли ж він хотів зробити молитву-вітр, то будив мене, і я теж її звершувала» (аль-Бухарі, 512; Муслім, 512).

Повідомляється від Умм Салями (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: «Одного разу вночі Пророк (мир йому і благословення Аллага) прокинувся, сповнений страху, і сказав: **«Пречистий Аллах! Які ж скарбниці послав Аллах? Які ж спокуси послав Аллах? Хто розбудить господинь кімнат (інших дружин) для того, щоб вони вистоювали молитву? Господь, скільки ж жінок, одягнених в цьому світі, будуть оголеними в Судний День!»**» (аль-Бухарі, 6218).

13 Сунною є те, щоб той, хто звершує нічну молитву, обирав для себе те, що легше для нього, аби його нічого не обтяжувало і не впливало на його смирення в молитві.

Якщо людина фізично слабка, їй дозволяється виконати молитву у положенні сидячи.

Про це йдеться в хадісі Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Одного разу Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) зайшов в мечеть і, побачивши натягнуту між двома стовпами мотузку, запитав: **«Що це за мотузка?»** (Люди) сказали: **«Це мотузка Зейнаб, яка тримається за неї, коли втомлюється (від молитов)»**. Тоді Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Відв'яжіть її! Нехай кожен з вас молиться, поки буде бадьорим, а коли втомиться – нехай сяде!»**» (аль-Бухарі, 1150; Муслім, 784).

А якщо нею опановує сонливість, то нехай відпочине, щоб звершити молитву в бадьорому стані.

У хадісі Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг) йдеться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Якщо когось з вас під час молитви долає дрімота – нехай поспить, поки не зійде сонливість. Адже, воістину, якщо хто-небудь з вас буде молитися в стані сонливості, може статися так, що, бажаючи попросити прощення у Аллага, він почне проклинати самого себе!»**» (аль-Бухарі, 212; Муслім, 786).

Якщо, читаючи Коран вночі, молільника долає сонливість і подібне цьому, нехай поспить для того, аби збадьоритися – це є сунною.

Про це йдеться в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Якщо хтось з вас перестане розуміти сенс прочитаного з Корану під час звершення нічної додаткової молитви настільки, що вже не буде усвідомлювати, що говорить, то нехай йде спати!»** (Муслім, 787).

14 Той, хто пропустив молитву-вітр, може надолужити її вдень парною кількістю ракаатів – це є сунною.

Якщо звичаєм людини було звершувати молитву-вітр у три ракаата, але вона проспала її або ж хворіла і не змогла звершити її, то в такому випадку вона надолужує її вдень чотирма ракаатами. А якщо ж людина зазвичай звершувала молитву-вітр у п'ять ракаатів, то їй слід надолужити її вдень, звершуючи шість ракаатів. І аналогічно цьому слід чинити з іншою кількістю ракаатів. Так робив Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага). Переказують від Аїші, що якщо Пророк (мир йому і благословення Аллага) ненавмисно пропускав нічну додаткову молитву через хворобу або сон (чи з іншої причини), то вдень він звершував дванадцять ракаатів» (Муслім, 746). Відомо, що звичаєм Пророка (мир йому і благословення Аллага) було звершувати молитву-вітр на одинадцять ракаатів.

Час ранкової зорі

У цей час виконується низка справ, які належать до сунни Пророка (мир йому і благословення Аллага).

◆ Азан і сунни, пов'язані з ним:

1 Повторення слів муаззіна

لا حول ولا قوة إلا بالله

Згідно із сунною, кожному, хто почує азан, слід повторювати те, що говорить муаззін, за винятком слів «поспішайте на молитву!» та «поспішайте до спасіння» – натомість слід говорити: **«Немає могутності й сили ні в кого, крім Аллага»** (*Ля хауля ва ля куввата ілля бі-Лягі*).

У хадісі Абдуллага бін Амра ібн аль-Аса (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що він чув як Пророк (мир йому і благословення Аллага) говорив: **«Коли почуєте муаззіна, повторюйте за ним те, що він говорить...»** (Муслім, 384). А в хадісі Умара бін аль-Хаттаба (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли муаззін скаже: «Аллаг Великий! Аллаг Великий!» – скажіть: «Аллаг Великий! Аллах Великий!»** Потім, коли він скаже: **«Я свідчу, що немає бога, гідного поклоніння, крім Аллага!»** – скажіть: **«Я свідчу, що немає**

бога, гідного поклоніння, крім Аллага!» Потім, коли він скаже: «Я свідчу, що Мухаммад – Посланник Аллага!» – скажіть: «Я свідчу, що Мухаммад – Посланник Аллага!» Потім, коли він скаже: «Поспішайте на молитву!» – скажіть: «Немає сили і могутності ні в кого, крім Аллага!». Потім, коли він скаже: «Поспішайте до спасіння!» – скажіть: «Немає сили і могутності ні в кого, окрім Аллага!». Потім, коли він скаже: «Аллаг Великий! Аллаг Великий!» – скажіть: «Аллаг Великий! Аллаг Великий!» Коли він скаже: «Немає бога, гідного поклоніння, крім Аллага!» – скажіть: «Немає бога, гідного поклоніння, крім Аллага!». І якщо ви скажете це щиро від усього серця, то зайдете в Рай» (Муслім, 385).

الصلاة خير من النوم

Коли муаззін під час азану на ранкову молитву говорить: «Молитва краща за сон!» (*ас-саяту хайрун мін ан-нау*) – кожен, хто повторює слова азану, повинен їх повторити.

2 Слова згадування після двох свідочств

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا

Згідно із сунною, після того, як муаззін скаже «Свідчу, що Мухаммад – Посланник Аллага» вдруге, слід сказати те, що повідомляється в хадісі Саада (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Хто, почувши заклик муаззіна, скаже: «Я свідчу, що немає бога, окрім Аллага Єдиного, і немає у Нього товариша, і що Мухаммад – Його раб і посланник. Я задоволений Аллагом як Господом, Мухаммадом як Посланником і ісламом – як релігією» (*Ва ана ашгаду алля іляга ілля ллагу вагда-гу ля шарікя ля-гу ва анна Мухам-мадан 'абду-гу ва расулю-гу. Радийту бі-Лягі Раббан, ва бі- Мухаммадін расулян ва бі-ль-ісламі дінан*), – гріхи того будуть прощені» (Муслім, 386).

3 Молитва за благословення Пророка (мир йому і благословення Аллага) після азану

У хадісі Абдуллага бін Амра (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що він чув, як Пророк (мир йому і благословення Аллага) говорив: «Коли почувте муаззіна, то повторюйте за ним те, що він говорить, а після просіть (у Аллага) для мене благословення, адже того, хто попросить для мене благословення, Аллаг благословить десять разів. Потім просіть для мене «аль-Васіля» – це щабель в

Раю, який відводиться лише одному з рабів Аллага, і я сподіваюся, що ним буду я. Хто попросить для мене цей ступінь, за того я зможу заступитися в Судний день» (Муслім, 384).

اللهم صلِّ على محمد وعلى آل محمد ، كما صليت على إبراهيم ...

Кращою формою молитви за благословення Пророка є молитва Ібрагіма: «О Аллаг! Благослови Мухаммада і сім'ю Мухаммада так само, як ти благословив Ібрагіма і сім'ю Ібрагіма...» (*Аллагумма саллі 'аля Мухаммадін ва 'аля алі Мухаммадін, кя-ма салляйта 'аля Ібрагіма...*).

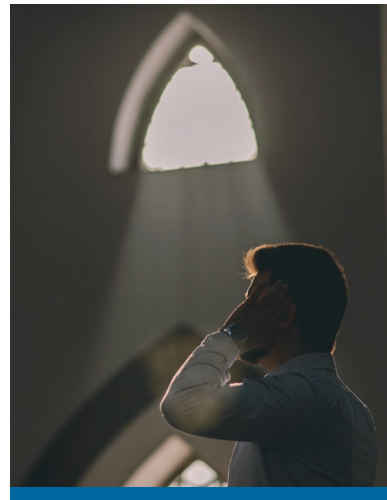
4 Згадування, з яким слід звернутися до Аллага після азану

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّةُ، وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَأَبْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ

Повідомляється в хадісі Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) говорив: «Хто, почувши азан, скаже: «О Аллаг – Господь цього істинного закликуні і тієї молитви, яка буде звершуватись, даруй Мухаммаду «аль-Васіля» та пошану, і піднеси його на високе місце, яке Ти йому обіцяв (*Аллагумма, Рабба газігі-д-да'ваті-т-тамматі ва-с-саля-ті-ль-каіма-ті, аті Мухаммадан аль-васілята ва-ль-фаділята ва-б'ас-гу макаман махмудан аллязі ва'адта-гу, інна-кя ля тухліфу-ль-мі'ада!*), – для того стане обов'язковим моє заступництво в Судний день» (аль-Бухарі, 614).

5 Благання після азану

У хадісі Абдуллага бін Амра (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що один чоловік сказав: «О Посланник Аллага, воістину, муаззіни мають перевагу перед нами!» На що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Повторюй те, що вони говорять, а коли закінчиш, звертайся (до Аллага з благаннями), і тобі буде даровано (це)**» (Абу Дауд, 524; Ібн Хаджар вважає хадіс хорошим в «Натаїдж аль-афкаар» 1/367, а також шейх Альбані в «Сахіх аль-калям ат-таййіб», стор. 73).

А в хадісі Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Благання, яке промовляють між азаном та ікаматом, не відхиляється»** (ан-Насаї, 9895; достовірність хадіса підтвердив Ібн Хузейма, 1/221/425).

◆ Додаткова ранкова молитва і бажані дії, пов'язані з нею:

Додаткова ранкова молитва – це перша молитва-сунна, з якої людина починає свій день, і вона містить в собі низку бажаних дій. Однак перед тим, як згадати їх, необхідно пояснити деякі особливості додаткових молитов (*сунан раватіб*). *«Сунна ар-ратіба»* – це встановлена додаткова молитва, яка звершується постійно до або після обов'язкових молитов, і загальна кількість її ракаатів становить дванадцять ракаатів.

Повідомляється, що Умм Хабіба (нехай буде задоволений нею Аллаг) сказала: **«Я чула, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) говорив: «Хто протягом дня і ночі зробить дванадцять ракаатів, для того буде збудована оселя в Раю»** (Муслім, 728).

А у версії, яку привів Тірмізі, міститься доповнення: **«Чотири ракаата до молитви-зугр і два ракаата після неї, два ракаата після молитви-магріб, два ракаата після молитви-іша і два ракаата до молитви-фаджр»** (ат-Тірмізі, 415; достовірний хадіс).

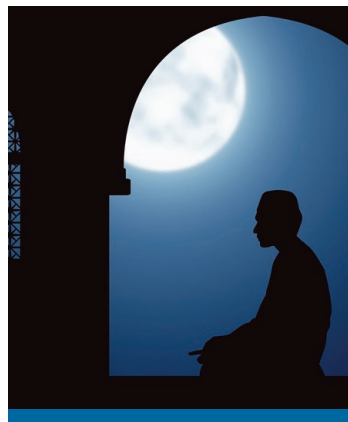
Бажано звершувати додаткові молитви вдома

Переказують зі слів Зейда бін Сабіта (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«О люди, моліться в своїх оселях, бо, воістину, якщо не брати до уваги обов'язкових (молитов), кращою молитвою є та, яку людина звершує у себе вдома»** (аль-Бухарі, 7290; Муслім, 781).

◆ Найбільш значуща додаткова молитва

Найбільш важливою і значущою з усіх додаткових молитов є два ракаата сунни ранкової молитви. **На це вказує наступне:**

- 1) Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: **«Жодну з додаткових молитов Пророк (мир йому і благословення Аллага) не звершував настільки неухильно, як два ракаата ранкової молитви!»** (аль-Бухарі, 1196; Муслім, 724).

2> Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), в якому повідомляється, що Пророка (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Два ракаата ранкової молитви кращі за увесь цей світ і все, що у ньому є!**» (Муслім, 725).

◆ **Бажані дії під час ранкової молитви та деякі її особливості:**

Перше: законність її звершення як в дорозі, так і під час перебування на одному місці, як повідомляється у двох достовірних збірниках. Інші ж додаткові молитви, згідно із сунною, бажано залишати і не звершувати в дорозі як, наприклад, додаткові сунни полуденної, вечірньої та нічної молитви.

Друге: нагорода за неї, як говорилося вище, – краще світу цього і всього того, що в ньому є!

Третє: бажано скорочувати її, доказ цьому ми згадали раніше.

А також на це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка говорила: «Зазвичай Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) звершував молитву у два ракаата (перед обов'язковою) ранковою молитвою, скорочуючи їх (настільки), що я навіть казала про (себе): «А чи читав він в них «Матір Корану» (аль-Фатіху)?» (аль-Бухарі, 1171; Муслім, 724).

Однак з умовою: щоб при їх звершенні молільник не порушував чого-небудь з обов'язкових обрядів молитви і щоб це не послугувало причиною того, що людина буде дуже швидко звершувати молитву, тим самим потрапляючи в заборонене.

Четверте: бажано під час звершення першого ракаата ранкової молитви після сури «аль-Фатіха» читати суру: «**Скажи: «О ви, невіруючі!»» («Аль-Кафірун»)**, а в другому ракааті: «**Скажи: «Він – Аллаг – Єдиний»» («аль-Іхляс»)**, на що вказує хадіс Абу Гурейри в достовірному збірнику імама Мусліма.

Або ж читати в першому ракааті після «аль-Фатіхи»: «**Скажіть: «Ми увірували в Аллага і у те, що зіслано нам, і що зіслано Ібрагіму, Ісмаїлю, Ісхаку, Якубу та колінам із нащадків їхніх; у те, що було дано Мусі, Ісі, у те, що було дано пророкам від Господа їхнього. Ми не проводимо межі між ними, і Йому Ми підкоряємося» («аль-Бакара»)**, 136 аят).

А в другому ракааті: «**Скажи: «О люди Писання! Прийдімо ж до єдиного слова між нами і між вами — що ми не будемо поклонятися нікому, окрім Аллага, і не будемо нікого додавати Йому як рівного, і не будемо вважати за Господа когось іншого з нас чи з вас, а тільки**

Аллага!» А якщо вони відвернуться, то скажи: «Засвідчіть же, що ми — віддані Йому!» («Алі-Імран», 64 аят). На що вказує хадіс Ібн Аббаса в достовірному збірнику імама Мусліма. І це також належить до тих сунн, в яких допускається різноманітність, тобто іноді можна робити так, а іноді – по-іншому.

П'яте: згідно із сунною, після звершення двох ракаатів додаткової ранкової молитви бажано лягти на правий бік.

На це вказує:

Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: «Виконавши два ракаата (добровільної) ранкової молитви, Пророк (мир йому і благословення Аллага) завжди лягав на правий бік» (аль-Бухарі, 1160; Муслім, 736).

Похід до мечеті і бажані дії, пов'язані з цим:

Оскільки ранкова молитва є першою молитвою, людина починає свій день з походу до мечеті для її звершення. З огляду на це є кілька бажаних дій, які слід виконати, відправляючись до мечеті:

1 Згідно із сунною, бажано завчасно вирушити в мечеть

На це вказує хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Якби знали вони про ту (нагороду, яка чекає) на того, хто звершує молитву відразу ж (після настання встановленого для неї часу), то поспішали б до неї наввипередки!**» (аль-Бухарі, 615; Муслім, 437).

2 Вирушаючи на молитву, сліду виходити з дому, перебуваючи в стані ритуальної чистоти для того, щоб кожен крок людини був записаний їй як добра справа.

У хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Спільна молитва, в якій людина бере участь, краща за молитву, яка виконується вдома або на ринку, у двадцять сім разів (у тому випадку), коли людина звершує омовіння належним чином, а потім вирушає в мечеть лише для того, аби помолитися.**

(І тоді) за кожен свій крок вона обов'язково піднімається на (один) щабель, і їй прощається (один) гріх. Коли ж вона почне молитися, ангели будуть звертатися до Аллага з благаннями за неї (протягом того часу), поки вона залишатиметься на місці звершення своєї молитви не осквернившись, і вони почнуть говорити: «О Аллаг, прости її, о Аллаг, помилуй її!» – і вона буде перебувати в (стані) молитви (увесь той час, поки) чекатиме її початку» (Муслім, 649).

3 Вирушаючи на молитву, слід поводити себе гідно і виявляти спокій

Як повідомляється в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який переказує, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Коли почуєте про початок молитви, вирушайте на молитву. (Прямуючи на молитву), ви повинні зберігати спокій і поводити себе гідно. Не поспішайте і виконайте (разом з усіма ту частину) молитви, на яку ви встигнете, а те, що пропустили – надолужте (самостійно)» (аль-Бухарі, 636; Муслім, 602).

Ан-Нававі, нехай помилує його Аллаг, сказав: ««Спокійно» – значить, не поспішаючи і не граючи. «З гідністю» – значить, понуривши погляд, знизивши голос і не обертаючись на всі боки» (ан-Нававі в коментарях до достовірного збірника імама Мусліма (602), глава «Не слід бігти на молитву, а (слід) приходити (на неї), зберігаючи спокій і гідність»).

4 Входити в мечеть слід з правої ноги, а виходити – з лівої

Про це йдеться в хадісі Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Згідно із сунною, заходити в мечеть потрібно з правої ноги, а виходити – з лівої» (аль-Хакім назвав повідомлення достовірним згідно з умовами Мусліма, 1/338).

5 При вході в мечеть і при виході з неї бажано вимовити слова згадування, які повідомляються в сунні

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

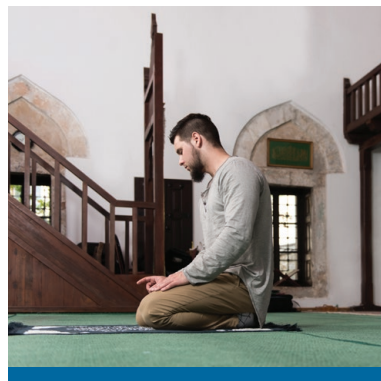
На це вказує хадіс Абу Хумейда або Абу Усейда (сумнів передавача): «Коли хтось із вас заходить в мечеть, то нехай скаже: «О Аллаг! Відкрий для мене ворота Твої милості» (Аллагумма-фтах лі аббаба рахматі-

кя!), – а коли виходить, нехай каже: «О Аллаг! Я прошу від Твоєї щедрості» (*Аллагумма, інні ас'алю-кя мін фадлі-кя*)» (Муслім, 713).

6 Бажано зробити два ракаата молитви-вітання мечеті

Якщо людина прийшла на молитву завчасно, то їй не бажано сідати, доки вона не зробить два ракаата молитви-привітання. На це вказує хадіс Абу Катади (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Якщо хто-небудь з вас зайшов в мечеть, то нехай не сідає, поки не звершить два ракаата молитви**» (аль-Бухарі, 1163; Муслім, 714).

Достатньо буде звершення будь-якої молитви, що послужить заміною двох ракаатів молитви-вітання мечеті: чи це буде додаткова молитва до обов'язкової, якщо така є (наприклад, сунна ранкової або полуденної молитви), чи додаткова молитва-духа (для того, хто зайшов в цей час в мечеть), чи молитва-вітр, яка звершується в мечеті, або ж звершення встановленої молитви. Адже мета звершення двох ракаатів молитви-вітання полягає в тому, щоб людина не сідала доти, доки не помолиться. Тим самим вона, відвідуючи мечеть, обов'язково зробить в ній молитву.

7 Згідно із сунною, чоловік повинен поспішати зайняти місце в у першому ряду при звершенні колективної молитви, оскільки перший ряд вважається кращим. А для жінок останні ряди є кращими.

Про це йдеться в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Під час молитви) кращим для чоловіків є перший з рядів, а гіршим – останній; кращим для жінок є останній з рядів, а гіршим – перший**» (Муслім, 440). Під «кращим» мається на увазі, що йому притаманне більше нагороди та переваги. Під «гіршим» мається на увазі, що в ньому міститься менше нагороди та достоїнства.

У хадісі мова йде тільки про таку молитву, яку чоловіки звершують разом з жінками, і між ними немає ніякої перешкоди як, наприклад, стіна і тому подібне. Оскільки так жінки приховані від поглядів чоловіків. А

якщо ж між ними є перешкода, стіна або щось подібне, чи як у багатьох мечетях сьогодні є спеціально відведене місце для жінок, то в такому випадку кращим з рядів для них буде перший, зважаючи на відсутність причини. Адже як відомо, релігійний припис залишається чинним до того часу, доки існує причина цього припису. Коли ж причина зникає, припис також втрачає силу. Також на це вказують хадіси загального характеру, в яких йдеться про переваги першого ряду, серед них:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Якби люди знали про (нагороду, яка чекає тих, хто промовляє слова) азана та (знаходиться у) першому ряду (під час спільної молитви), і окрім жереба за стрілами не знайшли іншого шляху (для того, щоб вирішити, хто буде проголошувати слова азана і хто займе місця у першому ряду), то вони обов'язково вдавалися б до цього. І якби вони знали про ту (нагороду, яка чекає) того, хто починає звершувати полуденну молитву відразу ж (після настання встановленого для неї часу), то поспішали б до неї наввипередки! І якби вони знали про ту (нагороду, яка очікує учасників спільних) вечірніх і ранкових молитов, то неодмінно б з'являлись на (ці молитви в мечеть), навіть якби їм доводилося добиратися (туди) поповзом!»** (Бухарі, 615; Муслім, 437).

8 Тому, хто звершує молитву позаду імама, бажано стояти ближче до нього

Тому, хто молиться позаду імама, краще ставати в перший ряд, як згадувалось раніше. І також бажано стати ближче до імама. Краще за все це робити справа або зліва від нього (безпосередньо позаду імама).

На це вказує:

Хадіс Абдуллага бін Масуда (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Нехай стають ближче до мене зрілі та розумні»** (Абу Дауд, 674; ат-Тірмізі, 228). У цьому хадісі міститься вказівка на те, що бажано стояти ближче до імама з будь-якого боку.

Сунни молитви

- ◆ Нехтування колективною молитвою позбавляє тебе великої нагороди. За кожен крок, який ти робиш у бік мечеті, Аллаг підносить твій ступінь і стирає твій гріх.

Молитва містить в собі кілька бажаних дій, згадаємо серед них такі:

⟨1⟩ **Огорожа (сутра) і бажані моменти, пов'язані з нею**

1 Згідно із сунною, слід звершувати молитву перед будь-якою огорожею (сутра)

Сутра є бажаною для імама і для того, хто звершує молитву індивідуально, якщо людина молиться під керівництвом імама, то вона не потребує додаткової сутри, так як сутра імама є і його сутрою. Таким чином розміщення огорожі (сутри) в молитві є сунною.

На це вказує хадіс Абу Саїда аль-Худрі (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться: **«Якщо хто-небудь з вас почне молитися, нехай відгородиться від людей...»** (аль-Бухарі, 509; Муслім, 505).

Хадісів, які вказують на те, що встановлювати огорожу в молитві є бажаною справою, досить багато. І Пророк (мир йому і благословення Аллага), звершуючи молитву, використовував в якості огорожі ліжко, стіну, дерево, спис, верблюдицю та інше.

Де б людина не звершувала молитву – у себе вдома чи на відкритому місці, перебуваючи в дорозі чи на постійному місці перебування, і немає різниці, побоюється вона, що хтось може пройти перед нею чи ні, – розміщення сутри є сунною, вона узаконена і бажана! Тому що хадіси не вказують на будь-яку відмінність між тим, звершується молитва у відкритому просторі чи ні. А також Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував молитву, встановивши огорожу як знаходячись в дорозі, так перебуваючи на одному місці. На це вказує хадіс Абу Джухейфа (нехай буде задоволений ним Аллага) який приводиться в збірниках імамів аль-Бухарі (501) і Мусліма (503).

2 Бажано наблизитися до огорожі (сутри)

Якщо молільник наблизився до сутри, то, згідно із сунною, між точкою звершення земного поклону і сутрою має залишитися достатньо місця для того, аби могла пройти вівця.

Передають зі слів Сахль бін Саада ас-Саїді (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Між місцем земного поклону Пророка (мир йому і благословення Аллага) і стіною (сутрою) залишалося місце, достатнє для того, аби могла пройти одна вівця» (аль-Бухарі, 496; Муслім, 508). Під словами «між місцем і стіною» мається на увазі відстань від його голови, коли він (мир йому і благословення Аллага) перебував у земному поклоні, до сутри. Також повідомляється у Ахмада і Абу Дауда, що відстань між ним і стіною дорівнювала трьом ліктям (Ахмад, 6231; Абу Дауд, 2024; шейх Альбані назвав хадіс достовірним в «Сахих Абу Дауда» 6/263). Якщо молільник стоїть, то в такому випадку відстань між його ногами і перешкодою повинна дорівнювати трьом ліктям.

3 Відштовхування того, хто проходить перед молільником, є сунною

На це вказує хадіс Абу Саїда (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Якщо хтось з вас розпочне молитву, (повернувшись обличчям) до того, що буде відокремлювати його від людей, а дехто**

захоче пройти перед ним (в цей час), нехай (той, хто звершує молитву,) відштовхне його, і якщо той відмовиться (підкоритися), нехай бореться з ним, бо це – шайтан!» (Муслім, 505).

Якщо ж перед молільником пройде жінка, чорна собака або осел, то, згідно з більш правильною думкою, їх обов'язково слід відштовхнути, оскільки це порушує молитву, як повідомляється в хадісі Абу Зарра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який наводить Муслім (510).

А якщо перед молільником пройде хтось інший (окрім перерахованих вище), то це не порушує молитву. І цій думці віддав перевагу наш шейх Ібн Усеймін, нехай помилує його Аллаг.

4 Бажано використовувати сівак перед кожною молитвою

Це третій випадок, коли необхідно використовувати сівак.

На це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Якби я не побоювався, що (членів) моєї громади це обтяжить, то обов'язково звелів би їм (користуватись зубочисткою) перед кожною молитвою!» (аль-Бухарі, 887).

<2> Бажані дії під час вистоювання в молитві:

1 Підняття рук при проголошенні відкриваючого такбіра (такбірат-уль-іхрам)

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ

На що вказує хадіс Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага, приступаючи до молитви, завжди підносив руки до рівня плечей, і він робив те ж саме, коли вимовляв

слова «Аллаг Великий» (Аллагу Акбар) перед звершенням поясного поклону. І він піднімав руки під час виходу з поясного поклону. При цьому він говорив: **«Нехай почує Аллаг того, хто віддав Йому хвалу, Господь наш, хвала Тобі!»**. І він не (піднімав рук) під час земного поклону (аль-Бухарі, 735; Муслім, 390).

Ібн Хубейра, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Вчені одностайні в тому, що підняття рук при проголошенні відкриваючого такбіру (*такбірат-уль-іхрам*) є сунною, а не обов'язковим стовпом молитви» («Аль-Іфсах», 1/123).

Про здіймання рук у молитві повідомляється у чотирьох місцях

Під час першого такбіру (такбірат-уль-іхрам)

До поясного поклону

Після поясного поклону

ці три положення повідомляються у двох достовірних збірниках аль-Бухарі та Мусліма від ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг).

А також після підняття з першого ташаггуда

як про це повідомляється від ібн Умара (нехай буде задоволений ними Аллаг) у достовірному збірнику імама аль-Бухарі.

2 При піднятті рук бажано повністю випрямити пальці (не згинати)

Про це йдеться в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) приступав до молитви, він піднімав свої руки, витягуючи їх (випрямляючи повністю пальці догори)». (Ахмад, 8875; Абу Дауд, 753; ат-Тірмізі, 240; аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «Сахіх Абу Дауда», 3/341).

Ранковий час (аль-Фаджр)

3 Згідно із сунною, бажано підняти руки до певного рівня

У хадісах, які наводяться у двох достовірних збірниках, повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллаг) піднімав руки до рівня плечей, як йдеться в хадісі Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг) (аль-Бухарі (735) і Муслім (390)), а також до рівня мочок вух, як про це йдеться в хадісі Маліка бін аль-Хувейріса (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім (391)). Тому бажано, щоб молільник чергував ці дії, іноді піднімаючи руки до рівня плечей, а іноді до мочок вух.

4 Після того, як молільник промовить відкриваючий такбір, йому слід покласти праву руку на ліву – це є сунною

За одностайною думкою всіх вчених, як повідомляє Ібн Хубейра, нехай помилує їх усіх Аллаг («аль-Іфсах», 1/124).

5 Правою рукою слід обхопити ліву

Перший варіант: обхопити ліву руку правою. На що вказує хадіс Уаїля бін Худжра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я бачив Посланника Аллага, який молився, перебуваючи у положенні стоячи: він обхоплював ліву руку правою» (Абу Дауд, 755; ан-Насаї, 888; аль-Альбані назвав хадіс достовірним).

Другий варіант: покласти праву руку на ліве передпліччя. На це вказує хадіс Сахль бін Саада (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Людям було наказано класти праву руку на ліве передпліччя під час молитви» (аль-Бухарі, 740).

Іноді бажано обхопити ліву руку правою, а іноді – покласти праву руку на ліве передпліччя; таким чином, молільник зможе практикувати обидві сунни.

6 Читання відкриваючого благання (дуа істіфтах)

Існують різні форми відкриваючого благання (дуа істіфтах) – слова згадування Аллага і звернення до Нього з благанням, які промовляють перед початком молитви, тому при їх читанні бажано вдаватися до різноманітності. Ось деякі приклади з них:

- 1> سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، تَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ
«Слава Тобі, о Аллаг, і хвала Тобі, благословенне ім'я Твоє, понад усе велич Твоя, і немає Бога, крім Тебе» (Субхана-кя, Аллагумма, ва бі-хамді-кя, ва табаракя ісму-кя ва та'аля джадду-кя ва ля іляга гайру-кя) (хадіс Абу Саїда (нехай буде задоволений ним Аллаг). Хадіс подають Ахмад, 11473; Абу Дауд, 776; ат-Тірмізі, 243; ан-Насаї, 900; Хафіз Ібн Хаджар назвав його хорошим в «Натаїдж аль-афкаар» (1/412) через хадіси, які його підкріплюють).
- 2> الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ
«Господь наш, хвала Тобі, хвала велика, милостива та благословенна!» (Рабба-на, ва ля-кя-ль-хамду хам-дан кясіран, тайїбан, мубаракян фі-гі!). Пророк (мир йому і благословення Аллага), згадуючи про перевагу цих слів, сказав: **«Я бачив дванадцять ангелів, які кинулися записати ці слова, щоб один поперед одного піднести їх (до Аллага)»**. Про це повідомляється в хадісі Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім, 600).
- 3> اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَفِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنْفَى التَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلِيَّ بِالرِّيحِ وَالْمَاءِ وَالْبَرْدِ

«О Аллаг, віддали (мене) від гріхів моїх, як віддалив Ти схід від заходу! О Аллаг, очисти мене від гріхів моїх подібно до того, як очищують білий одяг від бруду! О Аллаг, змиє з мене гріхи мої снігом, водою і градом!» (Аллагумма, ба'ід байні ва байна хатайайа кя-ма ба'адта байна-ль-маширікі ва-ль-магрибі, Аллагумма, накки-ні мін ха-тайайа кя-ма йунакка-с-саубу-ль-абйаду мін ад-данасі, Аллагумма-гсіль-ні мін хатайайа бі-с-сальджі, ва-ль-маі ва ль-бараді) (аль-Бухарі, 744; Муслім, 598). Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг).

- 4> اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا
 «Аллаг Великий (величніший за все інше), вся хвала Аллагу, слава Аллагу рано вранці і ввечері!» (Аллагу акбару кябіран, ва-ль-хамду лі-Ллягі кясіран, ва субхана-Ллягі букратан ва асілян)! І Пророк (мир йому і благословення Аллаг), згадуючи про достоїнства цих слів, сказав: «Я здивувався їм! Їм були відкриті ворота небесні». Про це повідомляється в хадісі Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім, 601).

7 Проголошення слів: «Вдаюся до захисту Аллаха від проклятого шайтана» (істіаза)

Проголошення цих слів є сунною. Також бажано міняти форми благання про захист: іноді промовляти одну форму, а іноді – іншу, чергуючи між ними. Деякі з них наведені нижче:

- 1> أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
 «Вдаюся до захисту Аллага від проклятого шайтана» (А'uzu бі-Ллягі мін аш-шайтані-р-раджім).

Даний вид мольби обрала більшість вчених, нехай помилує їх Аллаг. Адже Всевишній Аллаг сказав: «Коли ти читасш Коран, то шукай захисту в Аллага від каменованого шайтана» («ан-Нахль», 98 аят).

- 2> أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
 «Шукаю захисту в Аллага Всечуючого, Всезнаючого від проклятого шайтана» (А'uzu бі-Ллягі Ссамі'і-ль 'Алімі мін аш-шайтані-р-раджімі).

На це вказують слова Всевишнього: «А якщо шайтан спонукатиме тебе до чогось, то шукай захисту в Аллага. Воістину, Він — Всечуючий і Всезнаючий!» («Фуссілят», 36 аят).

8 Проголошення слів: «З іменем Аллага Милостивого, Милосердного»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Згідно із сунною, після проголошення слів: «Шукаю захисту в Аллага від проклятого шайтана», – слід сказати: **«З іменем Аллага Милостивого, Милосердного»** (бісмі Ллягі Рахмані Рахім).

На це вказує хадіс Нуаймана аль-Муджаміра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я молився за Абу Гурейрою, який сказав: «З іменем Аллага Милостивого, Милосердного», – потім він прочитав «аль-Фатіху»...». Також в хадісі сказано: «Клянуся Тим, в чий долоні моя душа, я зробив молитву, подібну до тієї, яку звершував разом з Посланником Аллага (мир йому і благословення Аллага)» (ан-Насаї, 906; Ібн Хузейма назвав хадіс достовірним 1/251; Даракутні сказав: «Це – достовірний хадіс і всі його передавачі заслуговують довіри», «Ас-Сунан» 2/46).

Проголошення слів «З іменем Аллага Милостивого, Милосердного» є бажаним, однак не обов'язковим. На це вказує те, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) не навчав цих слів людину, яка погано помолилася, однак він звелів їй прочитати «аль-Фатіху», як про це йдеться в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) (аль-Бухарі, 757; Муслім, 397).

9 Проголошення слів «амін» разом з імамом

Якщо імам прочитав суру «аль-Фатіха» в молитві, де Коран читають вголос, то, згідно із сунною, людям, які звершують молитву під керівництвом імама бажано говорити слово «амін» разом з ним. На це вказує хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли імам скаже (слово) «амін», скажіть його і ви, адже, воістину, тому, хто скаже його одночасно з ангелами, будуть прощені його минулі гріхи»** (аль-Бухарі, 780; Муслім, 410).

10 Читання сури після «аль-Фатіхи»

Читання інших сур в першому і другому ракаатах є сунною. Такою є думка більшості вчених, нехай помилує їх Аллаг. На це вказує хадіс Абу Катади (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «При звершенні перших двох ракаатів полуденної (аз-Зугр) молитви Пророк (мир йому і

благословення Аллага) зазвичай читав суру «аль-Фатіха» і ще по одній сурі (під час кожного ракаата): довшу під час першого ракаата і коротшу під час другого ракаата» (аль-Бухарі, 759; Муслім, 451).

У молитві, в якій Коран читається вголос, тому, хто молиться за імамом, не потрібно читати іншу суру після «аль-Фатіхи». Однак йому слід слухати читання імама.

⟨3⟩ Під час поясного поклону бажано виконати наступні дії:

1 Згідно із сунною, слід покласти долоні на коліна, обхопивши їх розведеними пальцями

На це вказує хадіс Абу Хумейда (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я краще за вас запам'ятав, як молився Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага). Я бачив, як він (мир йому і благословення Аллага), коли вимовляв такбір, піднімав руки до рівня плечей, а коли звершував поясний уклін, ставив руки на коліна, а потім випрямляв свою спину (аль-Бухарі, 828). А в хадісі Абу Масуда (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться: «Пальці його рук не торкалися одне одного і охоплювали коліна» (Ахмад, 17081; Абу Дауд, 863; ан-Насаї, 1038, з хорошим існадом). Ці слова підтверджуються хадісом Уаїля бін Худжра, який повідомляє Ібн Хузейма (594)).

2 Згідно із сунною, під час звершення поясного поклону необхідно випрямити спину і тримати її рівно

На це вказує хадіс Абу Хумейда ас-Саїді (нехай буде задоволений ним Аллаг), який говорить, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага), коли звершував поясний уклін, ставив руки на коліна, а потім випрямляв свою спину (аль-Бухарі, 828). Також згідно із сунною бажано тримати голову на рівні спини, не опускаючи її занадто низько і не піднімати її надто високо. На це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг),

який приводиться в достовірному збірнику імама Мусліма, в якому говориться, що вона, описуючи поясний уклін Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага), сказала:

«Він не опускав голову занадто низько (тобто його голова не звисала) і не піднімав її (занадто високо), однак вона займала проміжне положення (між ними)» (Муслім, 498).

3 Згідно із сунною, під час поясного поклону молільнику бажано розставити лікті в сторони (не притуляти їх до тулуба)

Тобто потрібно відводити руки від боків. На це вказує хадіс Абу Масуда (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений вище, і в ньому йдеться: «Потім він зробив поясний уклін, поставив свої руки на коліна, відводячи їх (від боків), при цьому пальці його рук не торкалися одне одного. Далі він сказав: «Я бачив як Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага) молився таким чином»» (Ахмад, 17081; Абу Дауд, 863; ан-Насаї, 1038; Див. «Хашія», 2).

Однак ця практика обумовлюється тим, що розведення рук не призведе до спричинення незручностей тому, хто знаходиться поруч. Тому, виконуючи цю сунну, людина, яка звершує молитву, не повинна ставити у незручне становище інших молільників!

Ан-Нававі, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Я не знаю розбіжностей відносно бажаності цього». Ат-Тірмізі переказав від знаючих людей, що відведення рук від боків у поясних і земних поклонах є бажаним у всіх молитвах (див. «Аль-Маджмуа», 3/410).

4 Бажано, при звершенні поясного поклону вимовити слова згадування Аллага, які наводяться в сунні Пророка (мир йому і благословення Аллага)

سبحان ربي العظيم

Під час поясного поклону бажано вимовляти слова «Слава моєму Великому Господу!» (Субхана Раббі-ль-'Азімі!) разом з іншими згадками, які наведені нижче:

1> سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

«Слава Тобі, о Аллаг, Господь наш, і хвала Тобі! О Аллаг, прости мене!» (Субхана-кя Аллагумма Рабба-на ва бі-хамді-кя, Аллагумма-гфір лі). Як на це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг) (аль-Бухарі, 794; Муслім, 484).

2> سُبُوْحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوْحِ

«Преславний, Пресвятий, Господь ангелів і Духу» (Суббухун, Куддусун, Раббу-ль-маляікяті ва-р-Рухи). Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг) (Муслім, 487).

3> اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ ، خَشَعْتُ لَكَ سَمْعِي ، وَبَصَرِي ، وَنَفْسِي ، وَعَظْمِي ، وَعَصَبِي

«О Аллаг, Тобі я вклонився, в Тебе повірив і Тобі віддався. Тобі підкорилися мої слух, зір, мозок, кістки і сухожилля» (Аллагумма, ля-кя ракя'ту, ва бі-кя аманту, ва ля-кя аслямту, хаша'а ля-кя сам'і, ва басарі, ва муххі, ва 'азмі, ва 'асабі). Хадіс 'Алі (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім, 771).

4> سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ

«Слава Володареві могутності, вищої влади, величавості і величі!» (Субхана зи-ль-джабаруті, ва-ль-малякуті, ва-ль-кібри-йаі ва-ль- 'азаматі). Як на це вказує хадіс Ауфа бін Маліка (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Ахмад, 23411; Абу Дауд, 873; ан-Насаї, 1050; шейх Альбані назвав хадіс достовірним в «Сахіх Абу Дауда», 4/27).

4> Випрямлення з поясного поклону містить в собі низку дій, які належать до сунни

1> Тривале стояння після випрямлення з поясного поклону

На це вказує хадіс Сабіта аль-Бунані, який той переказує від Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), що одного разу Анас сказав (людям): «Воістину, я роблю все можливе, аби проводити молитви з вами так, як їх на моїх очах звершував Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага)». Сабіт, який

передав цей хадіс, сказав: «Анас завжди робив те, чого, як я бачу, не робите ви: коли він піднімав голову після звершення поясного поклону, то стояв (так довго, що) деякі думали, що він забув (про земний поклон); і він (сидів) між двома земними поклонами (так довго, що) деякі думали, що він забув (про другий поклон)» (аль-Бухарі, 821; Муслім, 472).

2 Замість слів «Господь наш, і хвала Тобі» можна говорити:

1> اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلكَ الْحَمْدُ

«О Аллаг! Господь наш, і хвала Тобі» (Аллагумма Рабба-на, ва ля-кя-ль-хамду). Як на це вказує хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) (аль-Бухарі, 795).

2> اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

«О Аллаг! Господь наш, хвала Тобі» (Аллагумма Рабба-на, ля-кя-ль-хамду). Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) (аль-Бухарі, 796; Муслім, 404).

3> رَبَّنَا وَلكَ الْحَمْدُ

«Господь наш, хвала Тобі» (Рабба-на, ва ля-кя-ль-хамду). На це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг) (аль-Бухарі, 799; Муслім, 411).

4> رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

«Господь наш, хвала тобі» (Рабба-на, ля-кя-ль-хамду). Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) (аль-Бухарі, 722).

Бажано чергувати ці слова згадування.

3 Бажано, випрямляючись після завершення поясного поклону, слід вимовити слова згадування Аллага, які вимовляв Пророк (мир йому і благословення Аллага)

До слів згадування, які бажано вимовляти, випрямляючись із поясного поклону, належать такі:

1> رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ ، مِلْءُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَمِثْلُ مَا سِئْتُ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ ، أَهْلُ النَّاءِ وَالْمَجْدِ ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ ، وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيتَ ، وَلَا مُعْطِيٍ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْتَفِعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجُدُّ

«Господь наш, хвала Тобі, і нехай (ця хвала) заповнить собою небеса, землю і все, що Тобі буде завгодно. Що б не сказав раб Твій, а всі ми – Твої раби, Ти найбільше заслуговуєш на хвалу і прославляння. О Аллаг, ніхто не позбавить того, що Ти дарував, і ніхто не дарує того, чого Ти позбавив, і марним перед Тобою

виявиться багатство того, хто володіє багатством» (Рабба-на, ва ля-кя-ль-хамду міль'а-с-самаваті, ва міль'а-ль-арді, ва ма байна-гума, ва міль'а ма ші'та мін шайй-ін ба'ду. Агля-с-санаі ва-ль-маджді, ахакку ма каля-ль-'абду, ва кул-лю-на ля-кя 'абдун. Аллагумма, ля мані'а лі-ма-'тайта, ва ля му'тія лі-ма мана'та ва ля йанфа'у за-ль-джадді мін-кя-ль-джадду). На це вказує хадіс, який приводиться в достовірному збірнику імама Мусліма (477) від Абу Саїда (нехай буде задоволений ним Аллаг).

2> الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ

«Господь наш, хвала Тобі, хвала многая, добра та благодатна!» (Рабба-на, ва ля-кя-ль-хамду хам-дан кясіран, тайібан, мубаракян фі-гі). І Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав про того, хто промовить ці слова: «Я бачив дванадцять ангелів, які кинулися записувати ці слова, аби раніше один одного піднести їх (до Аллага як доповідь)» (Муслім, 600; аль-Бухарі, 799).

3> اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي بِالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ وَالْمَاءِ الْبَارِدِ ، اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا كَمَا يُنْقَى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْوَسْخِ

«О Аллаг, змий з мене мої гріхи снігом, водою і градом; о Аллаг, очисти мене від гріхів моїх подібно до того, як очищають білий одяг від бруду!» (Аллагумма-гсіль-ні мін хатайайа бі-с-сальджі, ва-ль-маі ва-ль-бараді, Аллагумма, накки-ні мін ха-тайайа кя-ма йунакка-с-саубу-ль-абйаду мін ад-данасі) (Муслім, 476).

Якщо мусульманин скаже слова згадування, наведені вище, то цим самим він зможе подовжити своє вистоювання після поясного поклону.

5> Земний уклін і бажані дії, пов'язані з ним

1 Згідно із сунною, під час земного поклону бажано відвести руки від боків, а живіт – від стегон

Як на це вказує хадіс Абдуллага ібн Бухайна (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Під час молитов, Пророк (мир йому і благословення Аллага) розставляв руки настільки, що була помітна білизна його пахв» (аль-Бухарі, 390; Муслім, 495).

Також передається в хадісі Маймуни (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував земний поклон, то якби маленьке ягня захотіло пройти під його руками, йому б це вдалося» (Муслім, 496). З цього випливає, що бажано віддаляти руки від боків, якщо тільки ця дія не спричинить незручностей молільникам поруч, як згадувалось раніше, коли мова йшла про бажаність віддаляти руки від боків під час поясного поклону.

При звершенні земного поклону бажано віддалити ноги одна від одної, залишаючи між ними відстань, так само не варто притискати стегна до живота, а навпаки, віддаляти їх від нього. Усе це також належить до сунни. Підтвердженням тому є хадіс Абу Хумейда (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому він, описуючи молитву Пророка (мир йому і благословення Аллага), сказав: «Звершуючи земний уклін, він розводив стегна і при цьому не притискав живіт до стегон» (Абу Дауд, 735). Це є сунною на думку всіх вчених, як повідомив Аш-Шаукані та інші.

Аш-Шаукані, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Хадіс вказує на (законність дії) те, що бажано розводити ноги в сторони у земному поклоні і піднімати живіт так, аби він не торкався стегон. І в цьому немає розбіжностей!» (див. «Нейл аль-Аутар», 2/257).

2 Згідно із сунною, під час земного поклону кінчики пальців ніг повинні бути спрямовані у бік киблі

На це вказує хадіс Абу Хумейда (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я краще за всіх вас запам'ятав, як молився Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага). Я бачив, як він (мир йому і благословення Аллага), звершуючи земний уклін, опирався руками об землю, не розставляючи їх широко, але і не притискаючи їх до тіла, і при цьому кінчики пальців його ніг розташовувались у напрямку киблі» (аль-Бухарі, 828).

Що стосується пальців рук під час земного поклону, то, згідно із сунною, вони мають бути зімкнені і спрямовані у бік киблі. Як повідомляється від Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг) у збірнику хадісів

імама Маліка «Муватта». Також цей хадис наводить Ібн Абу Шейбі в «Мусаннафі». Повідомляється від Хафса бін Асима (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Покласти долоні на землю, при цьому притискаючи пальці один до одного і направляючи їх у бік киблі, належить до бажаних практик у молитві» («Мусаннаф» Ібн Абу Шейба, 1/236). У даного повідомлення є підсилюючий хадіс Уаїля ібн Худжр, в якому говориться: «Коли Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) звершував земний уклін, він притискав пальці один до одного» (Хайсамі назвав хадіс хорошим у «Маджмуа аз-заваїд», 2/135).

3 **Бажано при звершенні земного поклону вимовити слова згадування Аллага, які вимовляв Пророк (мир йому і благословення Аллага)**

سبحان ربي الأعلى

Бажано при звершенні земного поклону вимовляти слова «**Слава моєму Всевишньому Господу!**» (Субхана Раббі-ль-‘Азімі) разом з іншими благаннями, які наведені нижче:

1) **سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي**

«Преславний Ти, о Аллаг, Господь наш, і хвала Тобі! О Аллаг, прости мене» (Субхана-кя Аллагумма Рабба-на ва бі-хамді-кя Аллагумма-гфір лі). Як на це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллага) (аль-Бухарі, 794; Муслім, 484).

2) **سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ**

«Преславний, Пресвятий, Господь ангелів і Духу» (Суббухун, Куддусун, Раббу-ль-маляікяті ва-р-Рух). Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг) (Муслім, 487).

3) **اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ**

«О Аллаг, перед Тобою я схилювся, у Тебе повірив і Тобі віддався. Обличчям своїм припадаю до землі перед Тим, Хто створив його, надав йому форму і наділив його слухом та зором. Благословенний Аллаг, найкращий з творців» (Аллагумма, ля-кя саджадту, уа бі-кя аманту, ва ля-кя аслямту, саджада ваджгі лі-Ллязі халяка-гу, ва саввара-гу, ва шакка сам’а-гу ва басара-гу, таба-ракя Ллагу, ахсану-ль-халікіна). Як на це вказує хадіс Алі (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім, 771).

4> اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهُ دِقَّةً وَجَلَّةً ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ ، وَعَلَائِيَّتَهُ وَسِرَّهُ

«О Аллаг, прости мені всі мої гріхи – малі і великі, перші і останні, видимі і таємні» (Аллагумма-гфір лі занбі кулля-гу, дікка-гу ва джіллягу, ва авваля-гу ва ахира-гу, ва 'алья-нійата-гу ва сірра-гу). Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім, 483).

5> اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ ، وَمِعْافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ

(سبحان ربي العظيم) (سبحان ربي الأعلى)

«О Аллаг, я вдаюся до захисту Твого благовоління від Твого гніву, і до прощення Твого від покарання Твого, і вдаюся до Твого захисту від Тебе! Я не в змозі перерахувати (усі) похвали Тобі, (яких) Ти (гідний), адже Ти Сам (зробив це), віддавши їх Собі» (Аллагумма, інні а'узу бі-ріда-кя мін сахаті-кя ва бі-му'афаті-кя мін 'укубаті-кя ва а'узу бі-кя мін-кя, ля ухси санаан 'алья-кя Анта кя-ма аснайта 'алья нафсі-кя). На це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг).

По можливості бажано вимовляти наведені нами вище слова-згадування і благання, чергуючи їх.

Відомо, що в поясному поклоні слід один раз в обов'язковому порядку вимовити слова «Слава моєму Великому Господу!», проголошення цих слів більше одного разу є бажаним. Так само і в земному поклоні проголошення слів «Слава моєму Всевишньому Господу!» – один раз обов'язково, а другий і третій – бажано.

4 Згідно із сунною, бажано якомога більше звертатися до Аллага з благаннями в земному поклоні

На це вказує хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який наводиться в достовірному збірнику імама Мусліма, де сказано: «...що стосується земного поклону, то старанно звертайтеся до Аллага з благаннями в ньому, (у такі моменти), бо в подібному положенні ви (більше) заслуговуєте на те, щоб на ваші благання була дана відповідь!» (Муслім, 479).

〈6〉 Сунни, пов'язані з сидінням між двома земними поклонами

- 1 Згідно із сунною, молільник вмощується на ліву ногу, розплавтавши її по землі і підгинаючи її під себе, а стопу правої ноги ставить вертикально.

На це вказує хадіс Абу Хумейда ас-Саїді (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться: «Присідаючи після звершення (перших) двох ракаатів, він сідав на свою ліву стопу і піднімав п'яту правої стопи» (аль-Бухарі, 828).

- 2 Тривале сидіння у такому положенні.

На це вказує хадіс Сабіт аль-Бунані (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений раніше.

- 3 Згідно із сунною, якщо людина хоче піднятися для звершення наступного (парного) ракаата (другого або четвертого), їй бажано трохи посидіти перед тим, як встати.

Сидіння для відпочинку (джальса аль-істіраха), під час якого немає певних слів згадувань.

Даний вид сидіння згадується в трьох хадісах, серед яких:

Хадіс Маліка ібн аль-Хувейріса (нехай буде задоволений ним Аллаг), що він бачив, як Посланник (мир йому і благословення Аллага) після непарних ракаатів молитви не підводився, доки не сідав як слід (аль-Бухарі, 823). Малік ібн аль-Хувейріс (нехай буде задоволений ним Аллаг) є тією людиною, яка передала слова Пророка (мир йому і благословення Аллага): **«Звершуйте молитву так само, як на ваших очах молився я»** (аль-Бухарі, 631).

Серед вчених існують розбіжності щодо сидіння задля відпочинку (джальса аль-істіраха): чи є воно бажаним чи ні? Згідно із найбільш правильною думкою, сидіння для відпочинку є бажаним без будь-яких додаткових умов, адже на це вказує хадіс Маліка (нехай буде задоволений ним Аллаг). Серед вчених, які назвали цю практику бажаною згадуються: ан-Нававі, аш-Шаукані, Ібн Баз, аль-Альбані, нехай помилує їх усіх Аллаг, а також постійний комітет з наукових досліджень та висування фатв (див. «Фатава ва макалят мутанаввіа», 11/99; «Фатава аль-ляджна ад-даїма», 6/445-446).

Ан-Нававі, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Ця думка є більш правильною, яка підтверджується достовірними повідомленнями» («Аль-Маджму» 3/441).

<7> Бажані дії, пов'язані з *ташаггудом*:

1 Згідно із сунною, молільник вмощується лівою сідницею на ліву стопу, а стопу правої ноги ставить вертикально

Саме таким чином він сідає після звершення другого ракаата в молитвах, які складаються з двох, трьох або чотирьох ракаатів. Після другого ракаата, читаючи ташаггуд, молільник вмощується подібним чином. На це вказує хадіс Абу Хумейда ас-Саїді (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому йдеться: «Вмощуючись після звершення (перших) двох ракаатів, він сідав на ліву стопу і піднімав п'яту правої стопи» (аль-Бухарі, 828). А також хадіс, переданий зі слів Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг): «Після кожних двох ракаатів він вимовляв привітання (тахійат), сидячи на лівій стопі і піднявши праву стопу вертикально» (Муслім, 498).

Що ж стосується останнього ташаггуда у молитвах, які складаються з трьох або чотирьох ракаатів, то про нього ми поговоримо пізніше.

2 Згідно із сунною, при читанні ташаггуда бажано чергувати розташування рук

Існує два способи розташовування рук під час *ташаггуда*:

Перший: Класти руки на стегна.

Другий: Ставити руки на коліна. Молільник охоплює ліве коліно кистю лівої руки, а вказівним пальцем правої рукою він вказує, про це ми згадаємо нижче. Що ж стосується лівої руки, то вона займає вільне положення, не стискається.

На це вказує хадіс Ібн ‘Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг), який розповідав: «Коли (Посланник Аллага) сідав на читання ташаггуда, він клав кисть правої руки на праве стегно і випрямляв вказівний палець, а всі інші стискав у кулак. А кисть лівої руки він клав на ліве стегно» (Муслім, 580). В іншій версії йдеться: «... а лівою кистю він охоплювали ліве коліно» (Муслім, 579).

3 При читанні ташаггуда бажано чергувати розташування пальців

Існує дві форми розташування пальців в *ташаггуді*:

Перша: Стиснути всі пальці правої руки в кулак, а вказівний палець випрямити, вказуючи ним. Що ж стосується пальців лівої руки, то вони розташовуються вільно і не стискаються.

На це вказує хадіс Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений вище: «... Він стискав руку в кулак і витягав вказівний палець» (Муслім, 580).

Друга: Стиснути мізинець і безіменний пальці, великий і середній палець з’єднати в коло, а вказівним пальцем вказувати. Пальці лівої руки розташовуються вільно.

На що вказує хадіс Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллаг) сідав для *ташаггуда*, він спирався лівою рукою на ліве коліно, а правою рукою на праве коліно і вказував вказівним пальцем» (одна з версій хадіса Ібн Умара, Муслім, 580).

4 Сунною є вимовляти різні форми ташаггуда

Бажано їх чергувати. З того, що наводиться в сунні:

1> التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ ، وَالصَّلَوَاتُ ، وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

«Вітання Аллагу, молитви і кращі слова; мир тобі, о Пророк, милість Аллага і Його благословення, мир нам і праведним рабам Аллага. Свідчу, що немає бога, крім Аллага, і свідчу, що Мухаммад – Його раб і Його Посланник» (Ат-тахійату лі-Ллягі, ва-с-саля-вату ва-т-тай-ібату, ас-салямю ‘алаяй-кя, аййу-га-н-набіййу, ва рахмат-Ллагі ва баракяту-гу, ас-салямю ‘алаяй-на ва ‘аля ‘ібаді-Ллягі-с-салі-хіна. Ашгаду алля іляга ілля-Ллагу ва ашхгаду анна Мухам-мадан ‘Абду-гу ва расулю-гу) (аль-Бухарі, 1202; Муслім, 402). Хадіс Ібн Масуда (нехай буде задоволений ним Аллаг).

2> التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ ، الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

«Благословенні вітання і добрі молитви Аллагу; мир тобі, о Пророк, милість Аллага і благословення Його, мир нам і праведним рабам Аллага. Свідчу, що немає бога, окрім Аллага, і свідчу, що Мухаммад – Посланник Аллага» (Ат-тахійату-ль мубаракяту-с-саля-вату-т-тай-ібату лі Ллягі, ас-салямю ‘алаяй-кя, аййу-га н-на-біййу, ва рахмат-Ллагі ва баракяту-гу, ас-салямю ‘алаяй-на ва ‘аля ‘ібаді-Ллягі-с-салі-хіна. Ашгаду Алля іляга ілля-Ллаг ва ашгаду анна Мухам-мадан ‘абду-гу ва расулю-гу) (Муслім, 403). Хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг).

3> التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ

«Добрі вітання та молитви Аллагу; мир тобі, о Пророк ...» (Ат-тахійату, а-т-тай-ібату, а-ас-саля-вату лі-Ллягі, ас-салямю ‘алаяй-кя, аййу-га-н-набіййу, ва рахмат-Ллагі ва бара-кяту-гу, ас-салямю ‘алаяй-на ва ‘аля ‘ібаді-Ллягі-с-салі-хіна. Ашгаду алля іляга ілля-Ллаг ва ашгаду анна Мухам-мадан ‘абду-гу ва расулю-гу). На що вказує хадіс Абу Муси (нехай буде задоволений ним Аллаг) і так до кінця благання, наведеного вище (Муслім, 404).

Ранковий час (аль-Фаджр)

5 Згідно із сунною, в останньому ташаггуді молитов, які складаються з трьох або чотирьох ракаатів, бажано сидіти в окремій позі (таваррук)

Мається на увазі, що в останньому ташаггуді молільник сідає сідницями на підлогу, звернувши під себе ліву ногу, як про це буде сказано далі. Оскільки наводиться кілька видів сидіння в цьому положенні, то бажано їх чергувати.

І з того, що наводиться в сунні:

- 1> Просунути ліву ногу під гомілку правої і, піднявши стопу правої ноги вертикально, уместитися сідницями на підлогу.

Цей опис наводить імам Бухарі, нехай помилує його Аллаг, зі слів Абу Хумейда ас-Саїді (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «... а коли він (мир йому і благословення Аллаг) сідав після останнього ракаата, то піднімав п'яту правої ноги, просовував під неї ліву ногу та уможувався на сідниці» (аль-Бухарі, 828).

- 2> Ліву ногу просунути під гомілку правої так, аби права стопа лежала паралельно лівій, і сісти сідницями на підлогу.

Даний опис наводить Абу Дауд в хадісі Абу Хумейда ас-Саїді (нехай буде задоволений ним Аллаг) (731); Ібн Хіббан (1867); аль-Байхакі 2/128; шейх пль-Альбані назвав цей хадіс достовірним.

Необхідно знати, що дана поза (таваррук), згідно з більш правильною думкою, практикується не в кожному останньому ташаггуді. Це стосується лише тих молитов, які складаються з трьох або чотирьох ракаатів, а у двохракатній молитві сидіти подібним чином не потрібно.

6 Бажано вимовляти різні форми мольби за благословення Пророка (мир йому і благословення)

Оскільки згадується декілька форм такої мольби, то бажано їх чергувати, що є сунною.

Нижче наведені такі форми:

- 1> اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

«О Аллаг, благослови Мухаммада і сімейство Мухаммада, як благословив Ти Ібрагіма і сімейство Ібрагіма, Ти – Достойний похвали, Преславний! О Аллаг, зішли благословення Пророку Мухаммаду, сімейству Мухаммада, як послав Ти їх Ібрагіму, і сімейству Ібрагіма, воістину, Ти – Достойний похвали, Славний!» (Аллагумма саллі ‘аля Мухаммадін ва ‘аля алі Мухаммадін, кя-ма салляйта ‘аля Ібрагіма ва ‘аля алі Ібрагіма, інна-кя Хамідун, Маджідун. Аллагумма, барік ‘аля Мухаммадін ва ‘аля алі Мухаммадін кя-ма баракта ‘аля Ібрагіма ва ‘аля алі Ібрагіма, інна-кя Хамідун, Маджідун) (аль-Бухарі, 3370). Хадіс Кааба бін Уджри (нехай буде задоволений ним Аллаг).

- 2> اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، فِي الْعَالَمِينَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

«О Аллаг, благослови Мухаммада і сімейство Мухаммада, як благословив Ти сімейство Ібрагіма! О Аллаг, зішли благословення Пророку Мухаммаду, сімейству Мухаммада, як послав Ти їх сімейству Ібрагіма, в обох світах; воістину, Ти – Гідний похвали, Преславний!» (Аллагумма саллі ‘аля Мухаммадін ва ‘аля алі Мухаммадін, кя-ма салляйта ‘аля Ібрагіма, ва барік ‘аля Мухаммадін ва ‘аля алі Мухаммадін кя-ма барякта ‘аля Ібрагіма філь-‘аляміна, інна-кя Хамідун, Маджід) (Муслім, 405). Хадіс Абу Масуда аль-Ансарі (нехай буде задоволений ним Аллаг).

- 3> اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

«О Аллаг, благослови Мухаммада, його жінок та його нащадків, як благословив Ти сімейство Ібрагіма! О Аллаг, зішли благословення Пророку Мухаммаду, його жінкам та його нащадкам, як послав Ти їх сімейству Ібрагіму, воістину, Ти – Достойний похвали, Преславний!» (Аллагумма, саллі ‘аля

Мухам-мадін ва 'аля азваджі-гі ва зурріййаті-гі кя-ма салляйта 'аля алі Ібрагіма ва барік 'аля Мухаммадін ва 'аля азваджі-гі ва зурріййаті-гі кя-ма барякта 'аля алі Ібрагіма, інна-кя Хамі-дун, Маджі-дун) (аль-Бухарі, 3369; Муслім, 407; зі слів Абу Хумейда ас-Саїді (нехай буде задоволений ним Аллаг).

7 Перед тим як промовити слова-вітання, бажано звернутися до Аллага за захистом від чотирьох речей

Таким є переконання більшості вчених, нехай помилує їх усіх Аллаг. У хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Коли хтось з-поміж вас закінчить промовляти слова останнього ташаггуда, нехай звернеться до Аллага з благанням про захист від чотирьох (речей): від мук геєни (Пекла), від мук могили, від випробувань життя і смерті і від зла Даджжала (Антихриста)**» (Муслім, 588; аль-Бухарі, 832).

У сунні наводяться й інші приклади звернень з благаннями, тому їх бажано чергувати. Нижче ми наведемо деякі з них:

1> اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ

«О Аллаг, я вдаюся до Твого захисту від (тягаря) гріха та боргу!» (Аллагумма, інні а 'узу бі-кя мін аль-ма 'самі ва ль-маграмі) (аль-Бухарі, 832; Муслім, 589) .

2> اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ

«О Аллаг, воістину, я прошу Тебе про Рай і вдаюся до Твого захисту від Вогню!» (Аллагумма, інні ас 'алю-кя-ль-джанната ва а 'узу бі-кя мін ан-нарі) (Абу Дауд, 792; аль-Альбани назвав існад хадісу достовірним в «Сахих Абу Дауда», 3/377).

3> اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي ، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

«О Аллаг, воістину, я чинив утиску по відношенню до самого себе (скоюючи гріхи) багато разів, і ніхто, крім Тебе, гріхів не пробачить! Прости ж мене, (і даруй) мені Твоє прощення, і помилуй мене, адже Ти – Прощаючий, Милостивий!» (Аллагумма, інні залямту нафсі зульман кясіран, ва ля йагфіру-з-зунуба ілля Анта, фа-гфір лі магфіратан мін 'індіка ва-рхам-ні, інна-кя Анта-ль-Гафуру-р-Рахім) (аль-Бухарі, 6326; Муслім, 2705).

4> اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ ، وَشُكْرِكَ ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

«О Аллаг! Допоможи мені згадувати Тебе, дякувати Тобі і поклонятися тобі належним чином!» (Аллагумма, а'інні 'аля зікрі-кя, ва шукрі-кя ва хусні 'ібадаті-кя) (Ахмад, 22119; Абу Дауд, 1522; ан-Насаї, 1304; шейх аль-Альбані підтвердив достовірність хадіса в «Сахих аль-джамі», 2/1320).

5> اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمَرِ ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

«О Аллаг, шукаю захисту в Тебе від скупості, і я шукаю захисту в Тебе від боягузтва, і я вдаюся до Твого захисту від того, щоб опинитися немічним старим, і я шукаю захисту в Тебе від спокус життя, і я вдаюся до Твого захисту від страждань в могилі» (Аллагумма, інні а'узу бікя мін аль-бухлі, ва а'узу бікя мін аль-джубні, ва а'узу бікя мін ан урадда іля арзалі-ль-умрі ва а'узу бі-кя мін фітнаті-д-дунія ва 'азабі-ль-кабрі) (аль-Бухарі, 6370).

6> اللَّهُمَّ حَاسِبِي حِسَابًا يَسِيرًا

«О Аллаг, відплати мені легкою відплатою!» (Аллагумма, хасібні хісабан ясіран) (Ахмад, 24215; аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «Тахкік' Мішкат аль-Масабіх», 3/1544).

Далі молільник, повертаючи голову праворуч, вимовляє таслім: «Мир вам і милість Аллага» (Ассалямю аляйкум ва рахмату-Ллаг), – після чого повертає голову ліворуч і вимовляє ті ж самі слова. Також сунною є повний поворот голови, адже Пророк (мир йому і благословення Аллага) повертав голову так, що молільники позаду нього могли помітити білизну його щоки. Повідомляється, що Саад бін Абу Ваккас (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Я бачив, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) вимовляє вітання (повертаючи свою голову) направо і наліво так, що я бачив білизну його щоки» (Муслім, 582).

< 8 > Слова-згадування Аллага і благання, які читають після слів вітання по завершенню встановленої молитви

Ан-Нававі, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Вчені зійшлися на думці про бажаність проголошення слів-згадувань після молитви» (Див. «Аль-Азкар», стор. 66).

Бажано підвищувати голос при проголошенні цих слів, на що вказує хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «За

життя Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага) люди голосно вимовляли слова-згадування після обов'язкової колективної молитви» (аль-Бухарі, 841; Муслім, 583).

Згадування Аллага після обов'язкової молитви:

1> اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ ، تَبَارَكْتَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Тричі попросити прощення у Всевишнього Аллага словами: «**Прошу в Тебе прощення!**» (*АстагфіруЛлаг*) (тричі), а потім сказати: «**О Аллаг, Ти – Мир, і від Тебе – мир, благословенний Ти, Володар величі і пошани**» (*Аллагумма, Анта-с-Салям у ва мін-кя-с-салям, табарякта, йа За-ль-джалялі ва-ль-ікрам*) (Муслім, 591). Хадіс Саубана (нехай буде задоволений ним Аллаг).

2> لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ ، لَهُ التَّعَمُّةُ وَلَهُ الْفَضْلُ ، وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ، وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

«Немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша. Йому належить влада, і Йому хвала, і Він усе може! Немає могутності й сили ні в кого, крім Аллага, і ми нікому не поклоняємося, крім Нього. Він наділяє благами та милістю, і Йому (слід піднести) гідну хвалу. Немає бога, окрім Аллага, і тільки Йому ми служимо, присвячуючи Віру (поклоніння і служіння), навіть якщо це ненависно багатобожникам!» (*Ля іляга ілля Ллаг вагда-гу ля шарікія ля-гу, ля-гу-ль-мульку, ва ля-гу-ль-хамду ва гуа 'аля куллі шайін каді-рун! Ля хауля ва ля куввата ілля бі-Ллягі, ля іляга ілля Ллаг ва ля на 'буду ілля ійа-гу! Ля-гу-н-ні 'мату, ва ля-гу-ль-фадлю ва ля-гу-с-санау-ль-хасану! Ля іляга ілля Ллагу мухлісі-на ля-гу-д-діна ва ляу кяріга-ль-кяфіруна*) (Муслім, 596).

3> لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، اللَّهُمَّ لَا مَنَعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مَغْطِي لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجُدُّ

«Немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша. Йому належить влада, і Йому – хвала, Він все може! О Аллаг, ніхто не позбавить того, що Ти дарував, і ніхто не дарує того, чого Ти позбавив, і марним перед Тобою виявиться багатство того, хто володіє багатством» (*Ля іляга ілля Ллагу вагда-гу ля шарікія ля-гу, ля-гу-ль-мульку ва ля-гу-ль-хамду ва гуа 'аля куллі шайін каді-рун! Аллагумма, ля мані 'а лі-ма а 'тайта, ва ля му 'тійа лі-ма мана 'ту ва ля йан-фа 'у за-ль-джадді мін-кя-ль-*

джадду) (аль-Бухарі, 844; Муслім, 593).

- 4> Далі молільник вимовляє слова-згадування (піднесення хвали), які мають кілька форм:

سبحان الله، والحمد لله، والله أكبر

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Перша форма: по тридцять три рази вимовляти слова «Пречистий Аллаг» (*Субхана-Ллаг*), «Хвала Аллагу» (*аль-хамду лі-Лляг*) та «Аллаг Великий» (*Аллагу Акбар*), а на сотий раз говорити : «Немає божества, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша, Йому належить влада, Йому – хвала і Він все може!» (Ля іляга ілля-Ллаг вагда-гу ля шарікя ля-гу, ля-гу-ль-мульку ва ля-гу-ль-хамду ва гува ‘аля куллі шейін кадір).

На це вказує хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Тому, хто після кожної молитви буде по тридцять три рази вимовляти слова «Пречистий Аллаг», «Хвала Аллагу», «Аллаг Великий», і після цих дев’яноста дев’яти згадувань на сотий раз скаже «Немає божества, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша, йому належить влада, Йому – хвала і Він все може!»» - простяться гріхи, навіть якщо вони будуть подібні морській піні!» (Муслім, 597).

سبحان الله، والحمد لله، والله أكبر

Друга форма: по тридцять три рази вимовляти слова «Пречистий Аллаг» (*Субхана-Ллаг*), «Хвала Аллагу» (*аль-хамду лі-Лляг*), а слова «Аллаг Великий» (Аллагу Акбар) вимовляти тридцять чотири рази. На це вказує хадіс, переказаний зі слів Кааба бін Уджри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Не розчарується (та людина, яка) в кінці кожної обов’язкової молитви буде вимовляти: «Пречистий Аллаг» і «Хвала Аллагу» – тридцять три рази, «Аллаг Великий» – тридцять чотири рази» (Муслім, 596).

سبحان الله، والحمد لله، والله أكبر، ولا إله إلا الله

Третя форма: по двадцять п'ять разів вимовляти слова «Пречистий Аллаг» (*Субхана-Ллаг*), «Хвала Аллагу» (*аль-хамду лі-Лляг*), «Аллаг Великий» (*Аллагу Акбар*) і слова «Немає божества, крім Одного лише Аллага!» (*Ля іляга ілля-Ллаг*).

Дану форму також наводить ат-Тірмізі в хадісі, переказаному зі слів Абдуллага бін Зейда (нехай буде задоволений ним Аллаг) (ат-Тірмізі, 3413; шейх аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «Тахкик' Мішкат аль-масабіх», 1/307).

سبحان الله، والحمد لله، والله أكبر

Четверта форма: по десять разів вимовляти слова «Пречистий Аллаг» (*Субхана-Ллаг*), слова «Хвала Аллагу» (*аль-хамду лі-Лляг*) і слова «Аллаг Великий» (*Аллагу Акбар*).

Цю форму також наводить ат-Тірмізі в хадісі, переданому зі слів Абдуллага бін Амра (нехай буде задоволений ним Аллаг) (ат-Тірмізі, 3410; аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «Тахкик' Мішкат аль-масабіх», 2/743).

І як ми говорили раніше, слід вдаватися до різноманітності і чергувати ті обряди поклоніння, які описуються в декількох формах, і іноді звершувати їх в одній формі, а іноді – в іншій.

Згідно із сунною, слід згадувати (прославляти) Аллага, рахуючи на пальцях. Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Рахуйте (слова-згадування) на своїх пальцях, адже вони буду запитані, і їх змусять говорити**» (Ахмад, 27089; ат-Тірмізі, 3486; шейх аль-Альбані назвав хадіс хорошим в «Сахих аль-джамі», 2/753).

5> Читання аята «аль-Курсі»

У хадісі Абу Умами (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що Пророк (мир йому і благословення) сказав: «**Тому, хто після кожної обов'язкової молитви читав «аль-Курсі», залишається тільки померти, щоб потрапити до Раю**» (ан-Насаї в «ас-Сунан аль-Кубра» (9928); хафіз аль-Мунзірі підтвердив достовірність хадіса в своїй книзі «ат-Таргіб уа-т-Тархіб» (2373); Ібн Абдуль Хаді в «аль-Мухаррар», 1/198; Ібн аль-Каййім в «Заад аль-Маад», 1/303).

- 6> **Читання оберігаючих сур: дві останні сури Корану, які починаються зі слів «Скажи: «Шукаю захисту в Господа світанкової зорі»» і «Скажи: «Шукаю захисту в Господа людей»» (Сури «аль-Фаляк» та «ан-Нас»).**

На це вказує хадіс, переданий зі слів Укби бін Аміра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) наказав мені читати оберігаючі сури (сури «аль-Іхляс», «аль-Фаляк» та «ан-Нас») після кожної молитви» (Абу Дауд, 1525; шейх аль-Альбані в «Сахих Абу Дауда» (5/254) сказав, що існад цього хадіса достовірний, також достовірним його вважали Ібн Хузейма та Ібн Хаджар).

Це – лише деякі з практик, які бажано виконувати молільнику. І ми все ще продовжуємо розглядати розділ «Час ранкової зорі». Викладене нами вище ми привели для того, аби мати уявлення про те, що потрібно робити під час будь-якої молитви та після неї. А Аллаг знає краще!

- ⟨9⟩ **Бажаною практикою після ранкової молитви-фаджр є сидіння на місці звершення молитви до того часу, доки сонце не зійде досить високо**

Повідомляється, що Джабір бін Самура (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Зазвичай після звершення ранкової молитви Пророк (мир йому і благословення Аллага) сидів в мечеті до тих пір, доки не сходило яскраве сонце» (Муслім, 670).

◆ Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Сімох сховас Аллаг під Своєю тінню у той День, коли не буде іншої тіні, окрім Його тіні... (і згадав з-поміж них) людину, серце якої безперервно пов'язане з мечетями».

Слова-згадування, які промовляють вранці

Їх час починається з настанням світанку, з моменту, коли муаззін проголошує азан на ранкову молитву. Воістину, згадування Аллага для раба в цьому житті подібне до неприступної твердині, і воно – великий скарб для нього в житті Наступному!

Слова-згадування, які промовляють вранці та ввечері:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

«Той, хто (вранці) десять разів скаже: «Немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша, Йому належить влада, Йому хвала і Він все може» (Ля іляга ілля ллаг вагда-гу ля шарікя ля-гу, ля-гу-ль-мульку ва ля-гу-ль-хамду ва гуа аля кулли шайін кадірун), – (отримає) таку ж (нагороду, яка приписується) за звільнення раба, і запишеться йому (звершення) ста добрих справ, і будуть стерті (записи) про сто його поганих справ, і стануть вони йому захистом (від шайтана) у цей день до самого вечора, а тому, хто скаже ці слова ввечері, йому буде (даровано) те ж саме (до самого ранку)!» (Ахмад, 8719; шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, назвав існад хадісу хорошим).

2 **أَمْسَيْتَا وَأَمْسَى الْمَلِكُ لِلَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرِ مَا فِيهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ ، وَسُوءِ الْكِبَرِ ، وَفِتْنَةِ الدُّنْيَا ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ**

«Вечір настав для нас, і все як і раніше підвладне Аллагу, і хвала Аллагу, немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша! О Аллаг, я прошу Тебе про благо того, що буде цієї ночі, і благо того, що за нею (послідує), і шукаю Твого захисту від зла того, що буде цієї ночі, і зла того, що за нею (послідує)! О Аллаг, я шукаю Твого захисту від недбальства і (злощастя) старечої дряблості. Господь мій, я шукаю Твого захисту від мук Вогню і мук могили! (Амсайна ва амса-ль-мульку лі-Ллягі ва-ль-хамду лі-Лляхі, ля іляга ілля Ллаг вагда-гу ля шарікя ля-гу, ля-гу-ль-мульку ва ля-гу-ль-хамду ва гуа ‘аля куллі шайін кадірун. Раббі ас’алюкя хайран ма фі газігі-ль-лейляті ва хайран ма ба’адага ва а’узу бікя мін шаррі ма фі газігі-ль-лейляті ва шаррі ма ба’адага. Раббі, а’узу бі-кя мін аль-кясалі ва суї-ль-кібарі, Раббі, а’узу бі-кя мін ‘азабін фі-н-нарі ва ‘азабін фі-ль-кабрі!).

أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلَّهِ... أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ

І коли наставав ранок (Пророк, мир йому і благословення Аллага), говорив також: «Ранок настав для нас і все як і раніше підвладне Аллагу...» (Асбахна ва асбаха-ль-мульку лі-Ллягі ва-ль-хамду лі-Ллягі, ля іляга ілля Ллаг вагда-гу ля шарікя ля-гу, ля-гу-ль-мульку ва ля-гу-ль-хамду ва гуа ‘аля куллі шайін кадірун. Раббі, ас’алю-кя хайран ма фі газа-ль-йаумі ва хайра ма ба’да-гу ва а’узу бі-кя мін шаррі ма фі газа-ль-йаумі ва шаррі ма ба’да-гу! Раббі а’узу бі-кя мін аль-кясалі ва суї-ль-кібарі, Раббі а’узу бі-кя мін ‘азабін фі-н-нарі ва ‘азабін фі-ль-кабрі!) (Муслім, 2723).

3 **اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي، وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أُوْبُؤُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأُوْبُؤُ لَكَ بِدُنْيِي فَأَعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ**

Найдосконалішою мольбою про прощення є (такі слова): «О Аллаг, Ти – Господь мій, і немає Бога, крім Тебе; Ти створив мене, а я – Твій раб, і я буду вірний тому, що пообіцяв Тобі, доки у мене вистачить сил. Шукаючи Твого захисту від зла того, що я зробив, визнаю милості, даровані Тобою мені, і визнаю гріх свій, прости ж мене, бо, воістину, ніхто не прощає гріхів, крім Тебе» (Аллагумма, Анта Раббі, ля іляга ілля Анта, халякта-ні ва ана ‘абду-

кя, ва ана 'аля ахді-кя ва ва'ді-кя ма-стата'ту. А'узу бі-кя мін шаррі ма сана'ту, абу'у ля-кя бі-ні'маті-кя 'аляййя, ва абу'у бі-занбі, фа-гфір лі, фа-інна-гу ля йагфі-ру-з-зунуба ілля Анта!). Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Той, хто промовить** (ці слова) **вдень, будучи переконаним** (в тому, що він говорить), **і помре в той же день до настання вечора, опиниться серед мешканців Раю; і той, хто скаже їх вночі, будучи переконаним** (в тому, що він говорить), **і помре в ту ж ніч до настання ранку, опиниться серед мешканців Раю**» (аль-Бухарі, 6306).

4 اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ
اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Нехай кожен з вас, прокинувшись вранці, скаже: «О Аллаг, завдяки Тобі ми дожили до ранку, і завдяки Тобі ми дожили до вечора, завдяки Тобі ми живемо і помираємо, і до Тебе ми повернемося!» (Аллагумма, бі-кя асбахна, ва бі-кя амсайна, ва бі-кя нахйа, ва бі-кя наму-ту ва іляй-кя-н-нушуру). А з настанням вечора нехай говорить: «О Аллаг, завдяки Тобі ми дожили до вечора, і завдяки Тобі ми дожили до ранку, завдяки Тобі ми живемо і помираємо, і до Тебе належить повернення!» (Аллагумма, бі-кя амсайна, ва бі-кя асбахна, ва бі-кя нахйа, ва бі-кя намуту ва іляй-кя-ль-масиру) (Абу Дауд, 5068; ат-Тірмізі, 3391; ан-Насаї в «ас-Сунан аль-Кубра» (9836); Ібн Маджа, 3868; шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, назвав існад хадісу достовірним).

5 اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا، أَوْ أُجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ

«О Аллаг, Творець небес і землі, Знаючий про приховане і очевидне, Господь і Володар всього, свідчу, що немає Бога, крім Тебе, і шукаю Твого захисту від зла власної душі, від зла шайтана і його багатобожжя, а також від того, аби вчинити зло своїй душі або накликати зло на кого-небудь з мусульман» (Аллагумма, 'Аліма-ль-гайба ва-ш-ша-гадата, Фатіра-с-самаваті ва-ль-'арді, Рабба куллі шайін ва Маліка-гу, ашгаду аля іляга ілля Анта, а'узу бі-кя мін шаррі нафсі, ва мін шаррі-ш-шайтані ва ширкі-гі ва ан актаріфа 'аля нафсі су'ан ау аджурра-гу іля муслім-мін). Пророк (мир йому і благословення) сказав: «Повторюй (ці слова) вранці, ввечері і коли будеш в лягати в ліжку» (Ахмад, 6597; Абу Дауд, 5076; ат-Тірмізі, 3529; ан-Насаї, 7699; шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, назвав існад хадісу достовірним).

- ❖ **6** بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ
 «Ніщо не зашкодить (тому) рабу (Аллага), який щоранку і щовечора буде по три рази говорити: «З ім'ям Аллага, з ім'ям Якого ніщо не завдасть шкоди ні на землі, ні на небі, адже Він – Всечуючий, Всезнаючий» (*Бі-смi-Ллягі ллязі ля йаадурру ма'а ісмi-гі шайун фі-ль-'арді ва ля фі-с-самаі ва гуа-с-Самі'у-ль-'Аліму*) (Ахмад, 446; ат-Тірмізі, 10179; Ібн Маджа, 3869; шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Тірмізі сказав, що це хороший достовірний хадіс, так воно і є»).
- ❖ **7** رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا
 «У день Воскресіння Аллаг обов'язково проявить Своє благовоління по відношенню до тих, хто щоранку і щовечора буде по три рази говорити: «Задоволений я Аллагом як Господом, ісламом – як релігією і Мухаммадом – як пророком» (*Ра-дийту бі-Ллягі Раббан, ва бі-ль-ісламі дінан ва бі-Мухамма- дін, сал-ля-Ллагу 'аляй-гі ва салляма, набійан*) (Ахмад, 18967; ат-Тірмізі, 3389; Ібн Маджа, 3870; шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, назвав існад хадісу хорощим).
- ❖ **8** اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ ، وَأَهْلِي وَمَالِي ، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي ، وَآمِنْ رَوْعَاتِي ، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي ، وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي ، وَمِنْ فَوْقِي ، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي
 «О Аллаг! Я прошу Тебе про благополуччя у моїй релігії, моїх мирських справах, моїй сім'ї і моєму майні. О Аллаг! Сховай мою наготу (недоліки) і захисти мене від страху. О Аллаг! Захисти мене спереду, ззаду, справа і зліва. Я шукаю захисту у Твоєї Величі від того, аби зазнати раптової поразки знизу» (*Аллагумма, інні ас'алю-кя- ль-'афуа ва-ль-'афійата фі діні, ва ду-н'яйі, ва аглі, ва малі. Аллагумма-стур 'аураті ва-емін рау'атій, Аллагумма-хфаз-ні мін байні йадаййа, ва мін хальфі, ва 'ан яміні, ва 'ан шималі ва мін фауки, ва а'узу бі-'азаматі-кя ан угталя мін тахті!*). (Абу Дауд, 5074; ан-Насаї в «аль-Кубра» (10401); Ібн Маджа, 3871; достовірність хадіса підтвердив Хакім).
- ❖ **9** أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
 «Вдаюся до захисту досконалих слів Аллага від зла того, що Він створив» (*А'узу бі-кяліматі Ллягі-т-тамматі мін шар-рі ма халяка*). Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Ахмад, 7898; ат-Тірмізі, 3437; шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, назвав існад хадісу хорощим).

10 **أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ ، وَكَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ ، وَدِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَمِلَّةِ أَبِيْنَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ، وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ**

Вранці Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) зазвичай говорив: **«Ми зустріли ранок, тримаючись ісламу, слова Єдинобожжя, віри нашого пророка Мухаммада і релігії Ібрагіма, ханіфа, який віддався (Аллагу), і я не належу до багатобожників»** (Асбахна 'аля фітраті-ль-ісламі ва 'аля кяліматі-ль-Іхлясі ва 'аля діні набіййі-на Мухаммадін, сал-ля Плагу 'аляй-гі ва сал-ляма, ва 'аля міл-ляті абі-на Ібрагіма ханіфан мусліман ва ма кяна мін аль-мушрікіна). А ввечері Посланник Аллага (мир йому і благословення) говорив: **«Ми зустріли вечір, тримаючись ісламу ...»** (Амсайна 'аля фітраті-ль-ісламі ва 'аля кяліматі-ль-Іхлясі ва 'аля діні набіййі-на Мухаммадін, салля Плагу аляй- гі ва салля-ма, ва 'аля міл-ляті абі-на Ібрагіма ханіфан мусліман ва ма кяна мін аль-мушрікіна) (Ахмад, 15367 і 21144; шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, назвав існад хадісу достовірним).

Усе, що ми згадали вище, наводиться у посланні шейха Ібн База, нехай помилує його Аллаг, під назвою **«Найкращий подарунок у поясненні деяких корисних згадувань і благань з Книги Аллага і сунни Його Пророка»** у розділі «Ранкові та вечірні згадування».

11 **يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ ، وَلَا تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ**

«О Живий, о Сущий, шукаю захисту Твого! Приведи до ладу всі мої справи і не довіряй мене душі моїй ні на мить!» (Йа Хаййу, йа Кайюму, бі-Рахматі-кя аста-гісу, асліх лі ша 'ні кулля-гу ва ля такіль-ні іля нафсі тарфа-та 'айнін!) (ан-Насаї, 10405; Баззар, 2/282; Ібн Хаджар вважає хадіс хорошим в «Натаїдж аль-афкаар», стор. 177, а також шейх Альбані в «Сільсілятуль-ахадіс ас-Сахіха», 1/449).

12 **حَسْبِيَ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ**

«Того, хто щоранку і щовечора буде по сім разів промовляти слова «Досить мені Аллага; немає бога, крім Нього; на Нього я покладаю свої сподівання, і Він – Господь великого Трону», Аллаг Всевишній позбавить від турбот світу цього і світу вічного!» (Хасбія-Плагу, ля іляга ілля гуа, 'аляй-гі таваккяльту ва гуа Раббу-ль-'арші-ль-'азімі). Хадіс Абу ад-Дарди (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Абу Дауд, 5081). Усі передавачі даного хадіса заслуговують довіри, як про це сказав шейх Альбані (див. «Ас-Сільсіля», 11/449).

Передполудневий час (Ад-духа)

Згідно із сунною, у передполудневий час мусульманину бажано виконати передполудневу молитву (Ад-духа). Таку назву вона отримала через проміжок часу, в який звершується.

На це вказує:

- 1> Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Мій любий друг (Пророк (мир йому і благословення Аллаг)) дав наказ мені відносно трьох речей: тримати (додатковий) піст по три дні щомісяця, звершувати додаткову ранкову молитву-духа на два ракаати і звершувати молитву-вітр перед сном». Також Пророк (мир йому і благословення Аллага) заповідав це Абу ад-Дарді (нехай буде задоволений ним Аллаг) (Муслім, 722), а також Абу Зарру (нехай буде задоволений ним Аллаг) (ан-Насаї в «ас-Сунан аль-Кубра», 2712; шейх Альбані назвав хадіс достовірним в «ас-Сахих», 2166).

- 2> Хадіс Абу Зарра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Щодня з настанням ранку кожному з вас слід дати садака стільки разів, скільки є суглобів (в його тілі). Кожне проголошення слів «Слава Аллагу» (субхана-Ллаг) є садака, і кожне проголошення слів «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Лляг) є садака, і кожне проголошення слів «Немає бога, окрім Аллага» (Ля іляга ілля-Ллаг) є садака, і кожне проголошення слів «Аллаг Великий» (Аллагу Акбар) є садака, і заохочення до схвалюваного є садака, і утримання від засуджуваного є садака, але усе це заміщують собою два ракаата (добровільної молитви-духа) вранці» (Муслім, 720).

У достовірному збірнику імама Мусліма наводиться хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), в якому говориться, що кожна людина складається з триста шістдесяти суглобів, і якщо вона виплатить садака стільки, скільки суглобів у її тілі, то цим самим вона віддалить себе від вогню Пекла у День Воскресіння!

◆ Час звершення цієї молитви:

Її час починається з того моменту, коли сонце підніметься на висоту списа, тобто після того, як вийде час, у який заборонено звершувати молитву.

Час молитви-духа закінчується незадовго до полудня, приблизно за десять хвилин до настання полуденної молитви (аз-Зугр).

На це вказує хадіс Амра бін Абаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться: «Виконай ранкову молитву, після чого утримуйся від звершення молитви, доки сонце не зійде і не підніметься (на висоту списа)... Потім молись, воістину, це молитва, на якій є присутні і про яку свідчать, доки тїнь не зійдеться зі списом (не стане зовсім короткою). (З цього моменту) утримуйся від молитви, бо у цей час в Геені розпалюється полум'я ... » (Муслім, 832).

◆ Бажаний проміжок часу для звершення цієї молитви:

Ближче до полудня, коли земля розжарюється до такого стану, що верблюденятам стає боляче стояти на ній.

На це вказує хадіс Зайда ібн Аркама (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Пророк (мир йому і благословення) сказав: «(Час) молитви тих, хто кається (настає тоді), коли [земля починає] обпалювати [лапи] верблюденят» (Муслім, 748).

Шейх Ібн Баз, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Молитва-духа одна з молитов, яку бажано звершувати в останній проміжок часу» (див. «Фатава Ісламія», 1/515).

◆ Кількість ракаатів молитви-духа

Найменша кількість ракаатів молитви-духа становить два ракаати. Вказівка на це міститься в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомляється у двох достовірних збірниках, де сказано: «Мій любий друг дав мені наказ щодо трьох речей ...». І згадав серед них: «...звершувати вранці додаткову молитву-духа на два ракаати» (аль-Бухарі, 1981; Муслім, 721).

Що ж стосується найбільшої кількості ракаатів цієї молитви, то більш правильна думка полягає в тому, що вона не обмежена максимальною кількістю ракаатів, на відміну від думки тих, хто сказав, що найбільша кількість ракаатів молитви-духа становить вісім. Тому людина може звершувати більше восьми ракаатів, тобто стільки, скільки побажає. На це вказує хадіс, який передала Аїша (нехай буде задоволений нею Аллаг): «Зазвичай Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) звершував додаткову ранкову молитву на чотири (ракаата), додаючи до неї стільки (ракаатів), скільки було завгодно Аллагу» (Муслім, 719).

◆ Пророк (мир йому і благословення Аллага) наказав своїм сподвижникам звершувати молитву ад-Духа, адже вона наділена великими перевагами.

Полуденний час

Даний розділ містить в собі кілька питань:

Питання перше: Бажані додаткові молитви, які звершуються до та після встановленої полуденної молитви (аз-зугр)

Узаконеним є звершення чотирьох ракаатів до полуденної молитви і двох ракаатів після неї, про що згадувалося раніше, на це вказує хадіс Аїші, Умм Хабібі та Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг).

Питання друге: Згідно із сунною, перший ракаат молитви-зугр бажано подовжувати

На що вказує хадіс, переказаний зі слів Абу Саїда Аль-Худрі (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться: «Бувало так, що починалася полуденна молитва, і дехто з нас йшов у бік кладовища «аль-Баки'», аби справити свою нужду. Після чого звершував мале омовіння, потім повертався (до мечеті), а Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) все ще стояв у першому ракааті, (настільки) він був довгим!» (Муслім, 454).

Тому, згідно із сунною, імаму і тому, хто звершує молитву індивідуально, бажано подовжувати перший ракаат полуденної молитви.

Але на жаль, ця сунна забута у наш час. Ми просимо Всевишнього Аллага дати нам можливість застосовувати на практиці сунну Пророка (мир йому і благословення Аллага) у найдосконалішому вигляді.

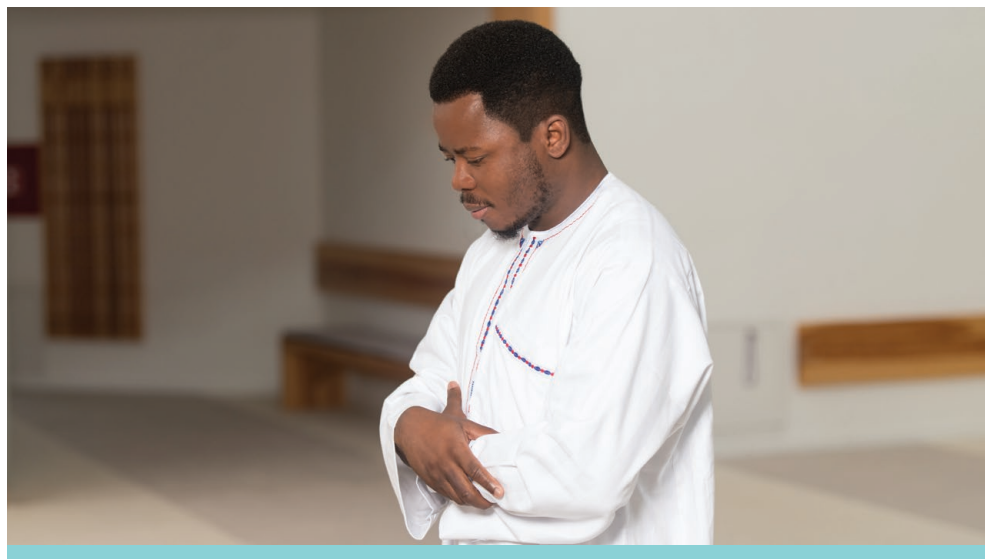
Питання третє: Якщо надто спекотно, то бажано відкласти полуденну молитву, поки не стане прохолодніше

На це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться: **«Якщо спека буде (надто) нестерпною, відкладіть [полуденну] молитву, доки не стане прохолодніше, бо, воістину, спека посилюється від подиху Пекла»** (аль-Бухарі, 533, 534; Муслім, 615).

Шейх Ібн Усеймін, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Якщо, наприклад, ми скажемо, що сонце минає zenit в літній період о дванадцятій годині, а час післяполудневої молитви (аср) заходить приблизно о пів на п'яту, то це означає, що можна відкласти молитву приблизно до четвертої години (доки температура не спаде)» (див. «аль-Мумті'», 2/104).

Згідно з більш правильною думкою, відкладання молитви в разі сильної спеки поширюється як на тих, хто звершує її колективно, так і на тих, хто звершує молитву індивідуально, і цю думку обрав наш шейх Ібн аль-Усеймін, нехай помилує його Аллаг. Також це поширюється і на жінок, як на це вказує загальний зміст хадіса Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг).

Післяполудневий час

Раніше ми згадували про додаткові молитви (сунан раватіб) і пояснили деякі положення, пов'язані з ними. Слід зазначити, що до та після післяполудневої молитви (аср) додаткових молитов немає.

Шейх уль-Іслам ібн Теймійя, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Що стосується звершення постійних додаткових молитов перед молитвою-аср, то ніхто з учених не говорив, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував якісь молитви перед молитвою-аср, окрім повідомлень, які є слабкими або навіть помилковими!» (див. «аль-Фатава», 23/125).

Правильна думка полягає в тому (а Аллаг знає краще), що перед молитвою-аср немає встановленої додаткової молитви. І тут немає якогось конкретного рішення: хто бажає, може зробити два ракаата чи навіть більше додаткових молитов, так само як і дозволяється звершувати їх у будь-який інший час за умови, що це не припадає на періоди часу, в які заборонено звершувати додаткові молитви. Що ж стосується якоїсь встановленої молитви перед обов'язковою молитвою-аср, то її немає.

◆ Ранкові та вечірні згадування Аллага

Коли настає час ранкових і вечірніх згадувань?

◆ Час ранкових згадувань:

Настає з появою справжнього світанку, з моменту, коли муаззін проголошує азан на ранкову молитву. І такою є думка більшості вчених, нехай помилує їх Аллаг.

◆ Час вечірніх згадувань:

Найбільш очевидно, а Аллаг знає краще, що їх час починається із завершенням післяполудневої молитви (аср) і триває до заходу сонця. Також дозволено вимовляти їх після вечірньої молитви (магріб).

Вечірній час

Цей розділ містить в собі декілька питань:

- ◆ **Питання перше:** Згідно із сунною, з настанням вечора слід тримати своїх дітей вдома.
- ◆ **Питання друге:** Згідно із сунною, з настанням вечора, слід зачиняти двері, згадуючи при цьому ім'я Всевишнього Аллага.

Слідуючи цим двом правилам поведінки, людина захистить себе від зла шайтанів і джинів. Утримуючи дітей у першу частину ночі, вона оберігає їх від зла дияволів, які бродять у цей час (після заходу сонця) по землі. Це стосується і зачинення дверей, згадуючи при цьому ім'я Всевишнього Аллага. Адже скільки дітей і осель, якими заволоділи дияволи у цей період часу (отримавши можливість жити в них)! У таких ситуаціях відображається неоціненне піклування ісламу про наших дітей і наші оселі!

На це вказує:

Хадіс Джабіра бін Абдуллага (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Тримайте ваших дітей** (поближче до себе) з настанням ночі або вечора, бо, воістину, в цей період (по землі) розходяться шайтани, а через деякий час можете відпускати (дітей). І зачиняйте (вночі) двері (свої оселі), поминаючи ім'я Аллага, воістину, шайтан безсилий перед зачиненими дверима» (аль-Бухарі, 3304; Муслім, 2012).

Утримувати дітей і зачиняти двері після заходу сонця є бажаним (жив. «Фатава аль-ляджна ад-даіма», 26/317).

Питання третє: Додаткова молитва на два ракаата перед обов'язковою вечірньою молитвою (магріб).

На це вказує хадіс Абдуллага бін Мугаффаля аль-Музані (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Звершуйте молитву перед молитвою-магріб**», - а на третій раз додав: «(Це) для тих, хто захоче», – не бажаючи, щоб люди вважали її (обов'язковою) сунною!» (аль-Бухарі, 1183).

Також, згідно із сунною, бажано звершувати дворакаатну молитву між кожними двома закличками: азаном та ікаматом.

Це однаково стосується будь-якої додаткової молитви, чи то ранкової чи полуденної, адже достатньо виконати будь-яку додаткову молитву (*сунна ратіба*), яка замінить звершення цих двох ракаатів. Або ж, наприклад, якщо людина знаходиться в мечеті і муаззін проголошує азан на післяполудневу або нічну молитву, то бажано встати і зробити два ракаата молитви.

На це вказує:

Хадіс Абдуллага бін Мугаффаля аль-Музані (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Між кожними двома закличками – молитва**», – повторивши це тричі, а на третій раз додав: «**Для того, хто (цього) побажає**» (аль-Бухарі, 624; Муслім, 838).

І немає жодного сумніву в тому, що два додаткових ракаата перед вечірньою молитвою або ж між кожними двома закличками на молитву не сягає ступеня бажаності, подібного до ступеня бажаності постійних додаткових молитов, які супроводжують обов'язкові (*раватіб*), а отже, іноді їх слід залишати. Тому Пророк (мир йому і благословення Аллага), додавши, сказав: «**Для тих, хто забажає**». Аби не допустити, щоб люди сприйняли її за (обов'язкову та постійну) сунну.

Питання четверте: Бажано не спати перед нічною молитвою (іша)

У хадісі Абу Барза аль-Аслямі (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) зазвичай відстрочував нічну молитву (іша). (Абу Барза також) сказав: «...і він не схвалював сон до настання нічної молитви та ведення розмов після неї» (аль-Бухарі, 599; Муслім, 647).

Причина небажаності сну до настання нічної молитви полягає в тому, що людина ризикує пропустити цю молитву через міцний сон.

- ◆ Каяття протягом дня та ночі – це те, що допомагає людині йти шляхом Аллага. Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Воістину, Всевишній Аллаг простягає Свою руку вночі, аби покаявся той, хто вчинив щось дурне вдень, і простягає Свою руку вдень, аби покаявся той, хто вчинив щось дурне вночі».

Нічна година

Цей розділ містить в собі декілька питань:

Питання перше: Небажано вести розмови і збиратися після нічної молитви (іша)

На що вказує хадіс Абу Барза аль-Аслямі (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений вище, в якому говориться: «...він не схвалював сон до нічної молитви і розмови після неї». **Однак якщо у веденні розмов є потреба, то нічого забороненого в цьому немає.**

Причина небажаності полягає в тому, а Аллаг знає краще, що людина, яка пізно лягає спати, може пропустити нічну молитву (к'ям аль-лейл), якщо вона її звершує. Або ж (ще гірше) не зможе виконати ранкову молитву вчасно чи у бажаний для неї час.

Питання друге: Бажано відкладати молитву-іша, якщо тільки в цьому немає труднощів для тих, хто звершує її під керівництвом імама.

На це вказує:

Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка розповідала: «В одну з ночей Пророк (мир йому і благословення Аллага) затримав молитву-іша настільки, що минула значна частина ночі, і (деякі) присутні

в мечеті вже заснули. Потім він вийшов, звершив молитву і сказав: «**Ось – справжня пора для цієї молитви, якби тільки я не боявся обтяжити (цим) моїх послідовників** (свою громаду)!» (Муслім, 638).

Отже, згідно із сунною, жінці бажано відкладати молитву-іша до кращого для неї часу, однак з умовою, що при цьому не буде виникати труднощів, і це тому, що жінка не бере участі в колективних молитвах. Також це стосується і чоловіків, коли вони з поважних причин не звершують молитву в колективі, як, наприклад, коли знаходяться в дорозі.

Сунною є читання сури «Очищення» (*Аль-Іхляс*) щоночі

Переказується від Абу Дарди (нехай буде задоволений ним Аллаг), що одного разу Пророк (мир йому і благословення Аллага) запитав своїх сподвижників: «**Чи може хто-небудь з вас прочитати третину Корану за одну ніч?**» Сподвижникам це здалося важким, і вони запитали: «Хто з-поміж нас здатний це зробити, о Посланник Аллага?» Він сказав: «**“Аллаг – Єдиний, Вічний”**» (тобто сура «Чистота») **дорівнює третині Корану**». Хадіс передав Аль-Бухарі від Абу Саїда (5015), Муслім (811).

Сунни, пов'язані зі сном

Сон і бажані дії, пов'язані з ним:

1 Зачиняти двері перед сном.

Джабір (нехай буде задоволений ним Аллаг) передав, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли лягаєте спати, гасить ліхтарі, зачиняйте двері, зв'яуйте хутра і накривайте їжу та питво»** (аль-Бухарі, 5624; Муслім, 2012).

Причина наказу зачиняти двері полягає в тому, аби перешкодити дияволу увійти (до оселі), як про це повідомляється в іншому хадісі Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який ми вже наводили раніше:

«Зачиняйте (вночі) двері (своїї оселі), згадуючи ім'я Аллага, воістину, шайтан не безсилий перед зачиненими дверима» (аль-Бухарі, 5623; Муслім, 2012).

2 Гасити вогонь перед сном.

Про це йшлося в хадісі Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг): **«Коли лягаєте спати, гасить ліхтарі»**.

Також в хадісі Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг) повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Не залишайте вогонь у своїх оселях, коли будете спати»** (Муслім, 2015).

Сюди відноситься усе те, що може послужити причиною пожежі в оселі. Тому слід остерігатися тих речей, які, перебуваючи в безпосередній близькості до електроприладів, ламп, печей, камінів, легко можуть спалахнути, що і призведе до виникнення пожежі. Бо причина одна, і вогонь – це ворог, як повідомив Пророк (мир йому і благословення Аллага).

Виходячи з цього, якщо людина під час сну знаходиться в безпеці від вогню і навколо немає нічого, що може призвести до займання (як розміщення електроприладів поблизу штор чи дерев'яних предметів), то в такому випадку немає нічого страшного в тому, аби залишити їх ввімкненими. Оскільки релігійний припис є чинним до того часу, доки існує причина цього припису. А коли ж причина зникає, то цей припис також втрачає силу.

3 Звершення омовіння перед сном.

اللَّهُمَّ اني أَسَلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ

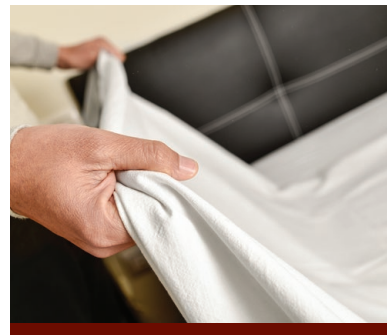
На це вказує хадіс Бараа ібн Азіба (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли забажаєш лягти спати, зроби таке саме омовіння, яке ти звершуєш перед молитвою, лягай на правий бік і кажи: «О Аллаг, воістину, я віддався Тобі, повернув до Тебе свій лик...»»** (аль-Бухарі, 247; Муслім, 2710).

4 Стряхнути ліжко, перш ніж лягти в нього.

بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي

Абу Гурейра (нехай буде задоволений ним Аллаг) передає, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли хто-небудь з вас захоче лягти в ліжко, нехай стряхне його внутрішньою стороною свого ізару (одяг, який прикриває нижню частину тіла), бо він не знає, що могло опинитися (на його постілі) після нього, а потім скаже: «З ім'ям Твоїм, Господь мій, я ліг на бік, і з ім'ям Твоїм я підведуся» ...»** (аль-Бухарі, 6320; Муслім, 2714).

Внутрішня частина ізару – це кінець внутрішньої частини одягу, яка прилягає до тіла.

І з того, що було згадано вище, стає зрозумілим, що, згідно із сунною, перед тим як лягати, слід тричі витрусити постіль внутрішньою частиною свого ізару, при цьому згадуючи ім'я Аллага.

І найкраще це робити внутрішньою частиною одягу. Однак деякі з учених сказали, що можна обтрушувати ліжко будь-чим, головне – витрусити його, цієї думки дотримувався шейх Ібн Джібрін, нехай помилує його Аллаг, який сказав: «Використання внутрішньої частини одягу не є умовою. Навіть якщо людина витрусить усе ліжко своїм головним убором (чалмою) або чимось схожим не це, то досягне необхідного» (Див. «Фатава» Ібн Джібріна, 2693).

5 Сон на правому боці.

6 Класти праву долоню під праву щоку.

اللَّهُمَّ اِنِ اسَلَمْتُ وَجْهِي اِلَيْكَ

На ці дві бажані дії вказує хадіс Бара бін Азіба (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому йдеться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Коли лягатимеш спати, зроби таке ж омовіння, яке звершуєш перед молитвою, лягай на правий бік і скажи: «“О Аллаг, воістину, я віддався Тобі, і до Тебе повернув лик свій ...”» (аль-Бухарі, 247; Муслім, 2710).

І хадіс Хузейфи (нехай буде задоволений ним Аллаг), який передав, що Пророк (мир йому і благословення Аллага), вкладаючись спати, клав свою (праву) долоню під (праву) щоку. (аль-Бухарі, 6314).

7 Слова-згадування, які промовляються перед сном.

Слова-згадування Аллага перед сном, які зустрічаються в Корані та Сунні:

1 З Корану:

1> Читання аяту «аль-Курсі»

Згідно із сунною, бажано прочитати перед сном аят «аль-Курсі», який послугує захистом від шайтана до самого ранку.

На це вказує історія, яка сталася з Абу Гурейрою (нехай буде задоволений ним Аллаг) та його полоненим, який крав зібраний закят. У ній розповідається: «Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) запитав мене: **«О Абу Гурейра, що робив вчора твій полонений?»** Я відповів: «О Посланник Аллага, він сказав, що навчить мене таким словами, які Аллаг зробить корисними для мене, і я відпустив його». Пророк (мир йому і благословення Аллага) запитав: **«Що ж (це за слова)?»** Я відповів: «Він сказав мені: «Коли будеш лягати спати, прочитай аят «аль-Курсі» від початку і до кінця: **«Аллаг! Немає бога, крім Нього – Живого, Суцього! Не торкається Його ні дрімота, ні сон. Йому належать те, що на небесах, і те, що на землі. Хто ж заступиться перед Ним без Його дозволу? Він знає те, що попереду них, і те, що позаду них. Вони ж не досягають зі знання Його нічого, крім того, що побажав Він. Престол Його охоплює небеса і землю, а збереження їх не втомлює Його. І Він – Всевишній, Великий»**, – і ще він сказав мені: «З тобою завжди буде хранитель від Аллага, а шайтан не зможе наблизитися до тебе до самого ранку!» Вислухавши мене, Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Він дійсно сказав тобі правду, (незважаючи) на те, що він – затятий брехун! Чи відомо тобі, хто говорив з тобою ці три ночі, о Абу Гурейра?»** Я відповів: «Ні». Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Це – (був) шайтан»**» (аль-Бухарі, 2311; ан-Насаї в «Ас-Сунан аль-кубра» (10795)).

2> Читання двох останніх аятів із сури «аль-Бакара».

Про це йдеться в хадісі Абу Масуда аль-Ансарі (нехай буде задоволений ним Аллаг), який передав, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Тому, хто буде читати вночі два останніх аята із сури «аль-Бакара», цього буде достатньо»** (аль-Бухарі, 4008; Муслім, 807). І останні два аяти з сури «аль-Бакара» - це не тільки згадування перед сном, а й загальне згадування, яке вимовляється у вечірній час. Якщо ж людина не прочитала його у вечірній час і згадала про це вже перед сном, тоді нехай прочитає ці аяти.

Вчені розійшлися в думках щодо змісту слів **«... цього буде достатньо»**:

Було сказано: цього буде достатньо, щоб замінити ними нічну молитву (киям аль-лейл); або ж такий можливий зміст: цього буде достатньо, щоб протягом ночі служити людині захистом від шайтана.

Також було сказано, що читання цих аятів є достатнім для захисту від будь-якого лиха, а можливо, мається на увазі усе із вищезгаданого, як про це сказав ан-Нававі в коментарі до «Сахіха» Мусліма, хадіс №808, глава: «Достоїнства читання сури «аль-Фатіха» та останніх аятів сури «аль-Бакара»».

- 3> **Читання останніх трьох сур Корану («аль-Іхляс», «аль-Фаляк», «ан-Нас»). Прочитавши ці три сури, слід злегка подути на долоні і обтерти ними своє тіло, повторюючи тричі.**

На це вказує:

Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка передає, що щоночі перед тим, як лягти спати, Пророк (мир йому і благословення Аллага) з'єднував перед собою долоні, злегка дув (поплювуючи) на них і читав: «Скажи: “Він Аллаг – Єдиний...”», «Скажи: «Шукаю захисту в Господа світанкової зорі...”» і «Скажи: “Шукаю захисту в Господа людей ...”», - а потім проводив руками по всьому тілу, куди тільки міг дотягнутися, починаючи з голови, обличчя і передньої частини тіла, повторюючи тричі» (аль-Бухарі, 5017).

Користь, яку можна почерпнути із цього хадіса: Пророк (мир йому і благословення Аллага) виконував цю дію щоночі, на що вказують слова Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг) «щоночі». І якщо людина хоче застосувати цю сунну на практиці, їй слід скласти перед собою кисті рук долонями всередину, потім прочитати сури «аль-Іхляс», «аль-Фаляк» та «ан-Нас», після чого злегка подути на долоні та обтерти ними все своє тіло, починаючи з голови, обличчя і передньої частини тіла, роблячи так три рази.

- 4> **Читання сури «аль-Кяфірун».**

На це вказує хадіс Фарва ібн Науфаля, який передав зі слів свого батька (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав Науфалу: «**Читай суру «Скажи: «О ви, невірющі...»», потім лягай спати, бо, воістину, вона є захистом від багатобожжя!»** (Ахмад, 21934; Абу Дауд, 5055; ат-Тірмізі, 3403; шейх аль-Альбані, нехай помилує його Аллаг, назвав хадіс достовірним).

2 У Сунні наводиться багато різних благань, які промовляються перед сном, серед них:

1> بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا

«З ім'ям Твоїм, о Аллаг, я вмираю (і з ним) оживаю!» (Бі-смі-кя Аллагумма амуту ва ах'їа). Хадіс Хузейфи (нехай буде задоволений ним Аллаг) (аль-Бухарі, 6324).

2> اللَّهُمَّ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاعْفُ عَنِّي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ

«О Аллаг, воістину, Ти створив душу мою, Ти даси їй спокій і Тобі належать смерть та життя її. Якщо Ти повернеш їй життя, захисти її, а якщо умертвиш, то прости її. О Аллаг, воістину, я прошу Тебе про добробут!» (Аллагумма, інна-кя халякта нафсі ва Анта таваффа-га, ля-кя мамата-га ва мах'їа-га. Ін ах'їайта-га, фа-хфаз-га, ва ін амат-та-га, фа-гфір ля-га . Аллагумма, інні ас 'алю-кя-ль-'аф'їята) (Муслім, 2712).

3> اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى ، وَمُنزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنجِيلِ وَالْفُرْقَانِ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ ، أَقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ

«О Аллаг, Господь небес, Господь землі, Господь Великого Трону, Господь наш і Господь всього, Той, Хто розщеплює зерна та ядра, (Той, Хто) зіслав Тору, Євангеліє і Коран, шукаю Твого захисту від зла всього поганого, (бо усе) це підвладне Тобі! Ти – Перший, і не було нічого до Тебе, Ти – Останній, і не буде нічого після Тебе, Ти – Перемагаючий, і немає нічого над Тобою, Ти – Прихований, і немає нічого за Тобою, звільни нас від боргу і звільни нас від бідності!» (Аллагумма, Рабба-с-самаваті-с-саб'і ва Рабба-ль-'ар-ші-ль-'азімі, Рабба-на ва Рабба куллі шайін, Фаліка-ль-хаббі ва-н-нава, ва Мунзіля-т-Таураті, ва-ль-Інджілі ва-ль-Фуркані, а'узу бі-кя мін шаррі куллі шайін Анта ахизун бі-насіія- ти-гі! Аллагумма, Анта-ль-Ав-валю фа ляйса кабля-кя шайун, ва Анта-ль-Ахир фа ляйса ба'да-кя шайун, ва Анта-з-Захиру фа ляйса фаука-кя шайун, ва Анта-ль-Батину фа ляйса дуна-кя шайун, акди 'ан-на-д-дайна ва агні-на мін аль-факрі!) (Мслім, 2713).

- 4> بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتَ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ إِنْ أَمْسَكَتْ نَفْسِي فَارْزُقْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ

«З ім'ям Твоїм, Господь мій, я ліг на бік, і з ім'ям Твоїм я підведуся. Якщо Ти забереш душу мою, то помилуй її, а якщо відпустиш, то захисти її за допомогою того, чим захищаєш Ти Своїх праведних рабів!» (Бі-смі-кя, Раббі, вада'ту джан-бі ва бі-кя арфа'у-гу, фа ін амсакта нафсі, фа-рхам-га, ва ін арсальта-га, фа-хфаз-га бі-ма тахфазу бі-гі 'ібада-кя-с-саліхіна) (аль-Бухарі, 6302; Муслім, 2714).

- 5> الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا وَأَوَانَا، فَكَمْ مِّنْ لَّا كَافِي لَّهُ وَلَا مُؤَيِّ

«Хвала Аллагу, який нагодував, напоїв та захистив нас, і дав нам притулок, а скільки тих, для кого немає ані захисника, ані того, хто дає прихисток!» (Аль-хамду лі-Ллягі аллязі ат'ама-на, ва сака-на ва кяфа-на ва ауа-на, фа кям мімман ля кяфія ля-гу ва ля му'війа). Передають зі слів Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг) що, лігши у постіль, Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) зазвичай говорив: «Хвала Аллагу ...» (Муслім, 2715).

- 6> اللَّهُمَّ فِينِي عَذَابِكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ

«О Аллаг, захисти мене від покарання Твого в той День, коли Ти воскресиш Своїх рабів!» (Аллагумма, ки-ні 'азабу-кя яума таб'асу 'ібада-кя) (Ахмад, 18660; шейх аль-Альбані підтвердив достовірність хадіса в «Сахих аль-джамі», 2/869).

- 7> Проголошення слів «Пречистий Аллаг!» (Субхана-Ллаг) і «Хвала Аллагу!» (аль-хамду лі-Лляг) по тридцять три рази, а слова «Аллаг Великий!» (Аллагу Акбар) – тридцять чотири рази.

Отже, сунною є перш, ніж лягти спати, по тридцять три рази вимовити слова «Пречистий Аллаг» (Субхана-Ллаг) і слова «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Лляг), а слова «Аллаг Великий» (Аллагу Акбар) – вимовляти тридцять чотири рази. Ці слова наділені великою перевагою, адже вони додають людині сил!

На це вказує хадіс Алі (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Фатима (нехай буде задоволений нею Аллаг) почала скаржитися на те, що ручний млин (втомлює її), а в цей час до Пророка (мир йому і благословення Аллага) привели полонених. Вона пішла (до Пророка (мир йому і благословення Аллага), однак не застала його і, зустрівши Аїшу, розповіла (про все) їй. Коли Пророк (мир йому і

благословення Аллага) повернувся (додому), Аїша сказала йому про візит Фатими, і він (мир йому і благословення Аллага) прийшов до нас, коли ми вже лежали в своїх ліжках. Я хотів підвестися, однак (Пророк (мир йому і благословення Аллага)) сказав: **«Залишайтеся на своїх місцях»**, – а сам сів між нами так, що я навіть відчув прохолоду його стоп (шкірою) своїх грудей, (після чого) він сказав: **«Чи навчити вас кращому від того, про що ви просили мене? Коли будете лягати спати, вимовляйте слова «Аллаг Великий!» (Аллагу Акбар) тридцять чотири рази, а слова «Пречистий Аллаг!» (Субхан Аллаг) і «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Лляг) – по тридцять три рази, і так буде для вас краще, аніж мати прислугу»** (аль-Бухарі, 3705; Муслім, 2727).

А в іншій версії йдеться, що Алі (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Я не залишав цього з тієї самої пори, як почув такі слова від Пророка». Йому сказали: «І навіть у ніч Сиффін?» Він відповів: «І навіть у ніч Сиффін» (аль-Бухарі, 5362; Муслім, 2727).

8> **اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ ، وَأَجَلْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ . لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ**

«О Аллаг, Тобі я віддався, Тобі довірив справу свою, і на Тебе поклався через прагнення до Тебе та страх перед Тобою. Немає притулку і немає порятунку від Тебе, крім (звернення) до Тебе! О Аллаг, увірував я в Твоє Святе Письмо, яке Ти послав, і в Твого пророка, якого Ти послав». (Аллагумма, інні аслямту нафсі іляй-кя, ва фаввадту амрі іляй-кя, ва ваджжагту ваджжі іляй-кя, ва альджа 'ту захрі іляй-кя рагбатан ва рахбатан іляй-кя. Ля мальджа 'а ва ля манджа мін-кя ілля іляй-кя, аманту бі-Кітабі-кя аллязі анзальта ва бі-набіійі-кя аллязі арсаль-та) (аль-Бухарі, 247; Муслім, 2710). І в кінці цього хадіса Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Якщо ти помреш цієї ночі, то (помреш) в притаманному тобі від народження стані, а (тому) зроби ці слова останнім з того, що ти будеш говорити (в кінці кожного дня)».** А у версії Мусліма йдеться: **«... а якщо доживеш до ранку, то знайдеш благо».**

У цьому хадісі пояснюється й інша сунна: згадані слова мають стати останнім з того, що людина скаже в цей день. Роблячи таким чином, вона досягне великої нагороди, і буде однією з тих, хто помер у притаманному їй від народження стані, тобто помер на сунні, на релігії Ібрагіма, мир йому, Ханіфа – єдиногобожника! А якщо ж вона доживе до ранку, то знайде багато блага у своїй їжі та у своїх справах.

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ
أُبُوءُ لَكَ بِبِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأُبُوءُ لَكَ بِدَنِّي فَأَعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

І хотілося б вказати на одне з найбільш значущих згадувань Аллага, яке є причиною досягнення великих переваг, дарованих Всевишнім Аллагом, Якому належить Велич і Слава! Воно згадується у достовірному збірнику імама Бухарі. Передається зі слів Шаддада бін Ауса (нехай буде задоволений ним Аллага), що (одного разу) Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Найкраще просити прощення у Аллага, вимовляючи (такі слова): «О Аллаг, Ти – Господь мій, і немає Бога, крім Тебе; Ти створив мене, а я – Твій раб, і я буду зберігати вірність Тобі, доки у мене вистачить сил. Шукаю Твого захисту від зла того, що я зробив, визнаю милість, даровану Тобою, і визнаю гріх свій, прости ж мене, бо, воістину, ніхто не прощає гріхів, крім Тебе! (Аллагумма, Анта Раббі, ля іляга ілля Анта, халякта-ні ва ана 'абду-кя, ва ана 'аля 'агді-кя ва ва'ді-кя ма-стата'ту. А'узу бі-кя мін шаррі ма сана'ту, абу'у ля-кя бі-ні'маті-кя 'аляййя, ва абу'у бі-занбі, фа-гфір лі, фа-інна-гу ля йагфі-ру-з-зунуба ілля Анта). (І, сказавши це, Пророк (мир йому і благословення Аллага) додав: «Той, хто буде повторювати (ці слова) вдень з твердим переконанням (у тому, що він говорить), і помре того ж дня до настання вечора, опиниться серед мешканців Раю; і той, хто буде повторювати (ці слова) вночі з твердим переконанням (у тому, що він говорить), і помре тієї ж ночі до настання ранку, опиниться серед мешканців Раю» (аль-Бухарі, 6306).**

◆ Згадування Аллага – це твоя фортеця і це те, що оживляє серця. Тож стань частиною тих, хто згадує Аллага! Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Той, хто згадує Господа, і той, хто не згадує, – подібний живому та мертвому».

◆ Сунни, пов'язані зі сновидіннями

Сновидіння буває трьох видів, як повідомляється в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який наводиться у Мусліма.

- ❖ 1 Добре сновидіння – це блага звістка від Аллага, яка містить етичні норми, про які ми поговоримо пізніше.
- ❖ 2 Погане, важке сновидіння – воно від шайтана, і якщо раб Аллага буде дотримуватися етичних норм, які ми згадаємо нижче, то побачене ним уві сні не зашкодить йому.
- ❖ 3 Сновидіння, пов'язане з тим, про що думає людина протягом дня або безпосередньо перед сном, а потім бачить це уві сні – це нерозбірливі сні.

◆ До бажаних практик в межах цього розділу належить те, що згадується у наступних хадісах:

Абу Саляма (нехай буде задоволений ним Аллаг) розповідав: «Одного разу я побачив сон, від якого у мене почався жар. Коли я побачив Абу Катаду, то розповів йому про це, на що він відповів: «Я чув, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **“Добре сновидіння – від Аллага, а погане – від шайтана, і, якщо хто-небудь з вас побачить те, що йому не сподобається, нехай тричі сплюне наліво і звернеться до Аллаха з благанням про захист від зла цього сну, і тоді він ніяк не зашкодить йому!”**»».

Абу Саляма сказав: «Раніше мені доводилося бачити сні, які були для мене важчі за гори, однак, почувши ці слова, я більше не звертав на них уваги!» (аль-Бухарі, 5747; Муслім, 2261). А в іншій версії цього хадіса йдеться: **«Добре сновидіння – від Аллага, а погане – від шайтана. Якщо хто-небудь з вас побачить дурний сон, якого він злякається, нехай сплюне наліво і звернеться до Аллага за захистом від зла (цього видіння), воістину, тоді воно не зашкодить йому»** (аль-Бухарі, 3292; Муслім, 2261).

А в хадісі Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «... нехай тричі звернеться до Аллага за захистом від шайтана, а потім повернеться на інший бік» (Муслім, 2262).

Передають зі слів Абу Саїда аль-Худрі (нехай буде задоволений ним Аллаг), що він чув, як Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Якщо хто-небудь з вас бачить такі сни, які йому подобаються, (це означає, що) вони (приходять) тільки від Аллага Всевишнього, тож нехай він підносить хвалу Аллагу за (такі сни)!»** (аль-Бухарі, 7045).

◆ **З хадісів, наведених вище, випливає, що, людині, яка побачить благий сон, згідно із сунною, бажано зробити наступне:**

① **Перше:** Піднести хвалу Аллагу, оскільки такі сни приходять тільки від Нього, Святий Він і Великий!

Друге: Розповісти про цей сон, однак лише тим, кого вона любить.

② **Якщо ж вона побачить щось інше, наприклад, те, що їй не подобається, то, згідно із сунною, бажано зробити наступне:**

Перше: Тричі сплюнути наліво.

Друге: Звернутися за захистом до Аллага від шайтана і від зла цього сну, тричі сказавши: «Шукаю захисту в Аллага від шайтана і від зла цього сну».

Третє: Нікому не розповідати про цей сон. Якщо людина виконає те, що їй радиться, тоді побачене ніяк не зашкодить їй, як про це повідомив Пророк (мир йому і благословення Аллага).

Четверте: Повернутися на інший бік або ж, якщо людина спала на спині, потрібно просто повернутися на бік.

П'яте: Встати і звершити молитву на два ракаата.

Користь, яку можна почерпнути із цих хадісів: сновидіння мусульманина – це частина пророцтва. Праведні сновидіння будуть бачити найправдивіші з людей у своїх словах, бо правдивість має свій вплив і дарує благодать навіть уві сні!

◆ **Тому, хто прокинувся серед ночі, бажано вимовити наступне згадування:**

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Воно наводиться в хадісі Убади бін Саміта (нехай буде задоволений ним Аллаг), який передав, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Якщо людина прокинеться вночі і скаже: «Немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша, Йому належить влада і Йому хвала; Він все може; Хвала Аллагу; слава Аллагу; немає Бога окрім Аллага; Аллаг Великий; немає могутності й сили ні в кого, крім Аллага». А потім скаже: «О Аллаг, прости мене!» – або ж звернеться до Аллага з (будь-яким іншим) благанням, то на її благання буде дана відповідь, якщо ж вона зробить обмивання і помолиться, то молитва її буде прийнята» (аль-Бухарі, 1154).

У цьому хадісі містяться дві великі й радісні звістки, які призначені для того, хто, прокинувшись вночі, скаже: «Немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша, Йому належить влада і Йому хвала; Він все може; Хвала Аллагу; слава Аллагу; немає Бога окрім Аллага; Аллаг великий; немає могутності й сили ні в кого, крім Аллага ...».

Тому, хто скаже це згадування, підготовані дві радісні звістки:

Перша. Якщо він скаже: «О Аллаг, прости мене!» - або ж звернеться до Аллага з (будь-яким іншим) благанням, то на його благання буде дана відповідь!

Друга. Якщо він зробить обмивання і помолиться, то молитва його буде прийнята! І хвала Аллагу, Який наділив нас цими перевагами, просимо Його допомоги і сприяння в звершенні благих справ!

І на цій практиці ми завершуємо мову про щоденні бажані дії, які виконуються у встановлений для них час, оскільки після них знову йде сунна пробудження від сну, з якої ми починали розповідь. І як було зазначено, першою сунною після пробудження є використання зубочистки, потім вимовляння слів «Хвала Аллагу, який оживив нас після того, як Він умертвив нас, і Який воскресить нас (і покличе) до Себе (для звіту)».

Сунни, які не обмежуються конкретним проміжком часу

Ми перейшли до другого розділу, який пов'язаний зі щоденними суннами. Дана глава є досить об'ємною, адже вона містить безліч бажаних практик, пов'язаних з різними ситуаціями, людьми та місцями, і вони звершуються у різні часові проміжки.

Я намагатимусь висвітлити сунни, які повторюються вдень і вночі, і прошу Всевишнього Аллага, аби Він наставив мене і дав Свою підтримку.

Перша група бажаних практик у цьому розділі:

Перше: Сунни, пов'язані з прийомом їжі

1 Проголошення слів «З іменем Аллага» на початку трапези.

Повідомляється, що Умар бін Абу Салама (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «У дитинстві я перебував під опікою Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага). Зазвичай я простягав руку до (різних кінців спільної) страви, але (одного разу) Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав мені: **«Хлопче, скажи “З іменем Аллага” (Бі-смі-Лягі), їж правою рукою і бери те, що знаходиться поруч з тобою!»** - і з того часу я їв лише так» (аль-Бухарі, 5376; Муслім, 2022).

بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ

Якщо ж людина забуде згадати ім'я Аллага, але під час трапези згадає про це, то, згідно із сунною, їй бажано вимовити наступні слова: «З іменем Аллага на її початку та в кінці» (Бі-смі-Лягі фі аввалі-гі ва ахирі-гі).

Передають зі слів Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Беручись за їжу, нехай кожен з вас згадає ім'я Аллага, якщо ж він забуде згадати ім'я Всевишнього Аллага на початку (їжі), нехай скаже: «З іменем Аллага на її початку та вкінці» (Бі-смі-Лягі фі аввалі-гі ва ахирі-гі)** (Абу Дауд, 3767; ат-Тірмізі, 1858; шейх аль-Альбані назвав хадіс достовірним).

Також хадіс вказує на те, що людині слід їсти правою рукою, аби не стати схожим на шайтана. І якщо мусульманин не вимовить ім'я Аллага, то шайтан розділить з ним його трапезу, а якщо ж він буде їсти і пити лівою рукою, то цим самим уподібниться шайтану в цьому, бо він їсть і п'є лівою рукою.

На це вказує:

Хадіс Абдуллага ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Нехай ніхто з вас не їсть і не п'є лівою рукою, бо шайтан їсть і п'є лівою рукою!»** А Нафі' додавав: **«І нехай ніхто з вас не бере і не дає лівою рукою»** (Муслім, 2020).

Шайтан надзвичайно прагне потрапити до оселі людей для того, щоб переночувати там та разом з домочадцями вживати їжу і питво. Передають зі слів Джабіра бін Абдуллага (нехай буде задоволений ним Аллаг), що він чув, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли людина заходить до свого помешкання і поминає Всевишнього Аллага при вході і під час їжі, шайтан каже своїм поплічникам: «Не буде для вас (тут) ні притулку, ні вечері!»** Якщо ж (людина) увійшла (до оселі), не згадавши Всевишнього Аллага при вході, шайтан каже: **«Ви отримали притулок»**; а якщо вона не згадує Всевишнього Аллага і під час їжі, (шайтан) говорить: **«Ви отримали і прихисток, і вечерю»**» (Муслім, 2018).

2 Вживання їжі, яка знаходиться поруч з людиною.

На це вказує хадіс Умара бін Абу Салама (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений вище, в якому Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«... бери з того, що знаходиться поруч з тобою!»**.

3 Якщо шматок їжі впав на підлогу, того його слід підібрати, очистити та з'їсти.

Про це йдеться в хадісі Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: **«Я чув, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) говорив: «Воістину, шайтан знаходиться поруч з кожним з**

вас, що б він не робив, не покидаючи (людину) навіть під час їжі, і якщо хто-небудь з вас впустиє шматок (їжі), нехай візьме його і прибере те, що до нього пристане, а потім з'їсть, не залишаючи його шайтанові. Коли ж він закінчить їсти, нехай оближе свої пальці, бо, воістину, не знає він, в якому (шматку) його їжі (прихована) благодать» (Муслім, 2033).

Той, хто поміркує над цим хадісом, побачить, що шайтан прагне стати співучасником людини в усьому, аби тим самим позбавити людину благодаті в її житті і зіпсувати безліч її справ. На його безмежне прагнення завжди бути поруч з людиною у всіх її справах вказують слова Пророка (мир йому і благословення Аллага): **«Воістину, шайтан знаходиться поруч з кожним з вас, що б він не робив».**

4 Облизати пальці, якими вживалась їжа.

Згідно із сунною, бажано облизати пальці або ж дати облизати їх іншому, наприклад, дружині. Більш того, згідно із сунною, небажано витирати те, що пристало до рук, серветкою або чимось іншим, до облизування пальців.

І на це вказує хадіс Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений раніше.

У двох достовірних збірниках наводиться хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Після того, як хто-небудь з вас поїсть, нехай не витирає свої пальці, доки не оближе їх або не дасть облизати іншому»** (аль-Бухарі, 5456; Муслім, 2033).

5 Не залишати рештки їжі.

Наприклад: якщо хтось їсть рис, то, згідно із сунною, на тарілці, з якої він їсть, не повинно бути залишків. А якщо ж на ній залишилося щось із їжі, то слід вичистити її (пальцями і т.д.) та з'їсти. Можливо, саме в останньому шматочку їжі прихована милість.

І вказує на це хадіс Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «І він (тобто Пророк (мир йому і благословення Аллага)) велів нам витирати тарілку» (Муслім, 2034).

А в іншій версії Мусліма, в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллага) йдеться: «**І нехай кожен з вас очищає тарілку**» (Муслім, 2035).

Шейх Ібн Усеймін, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Тобто потрібно витирати пальцями залишки їжі з тарілки, а потім облизувати їх. І це також є сунною, якою нехтують багато людей і, нажаль, навіть ті, хто шукає знання» (див. «Шарх Ріяду Ас-Соліхін», 1/892).

6 Вживання їжі трьома пальцями.

Згідно із сунною, людині слід вживати їжу трьома пальцями, однак це стосується тієї їжі, яку можна утримати за допомогою трьох пальців, як, наприклад, фініки. Тому їх бажано їсти трьома пальцями.

На це вказує хадіс Кааба бін Маліка (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я бачив, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) їв трьома пальцями, а закінчивши (їсти), облизував їх» (Муслім, 2032).

7 Дихати ти видихати три рази за межі посудини.

Згідно із сунною, слід випивати вміст склянки за три ковтки, роблячи вдих та видих після кожного.

На це вказує хадіс Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який розповідав: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) (пив з якої-небудь) посудини, він зазвичай робив три вдихи та видихи, кажучи: «**(Якщо пити так), то це краще вгамує спрагу, буде більш корисним (для здоров'я) і (допоможе) кращому засвоєнню**». Анас (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «І я роблю таким чином» (аль-Бухарі, 5631; Муслім, 2028).

Тут мається на увазі, що він дихав поза межі посудини, оскільки дихати в посудину небажано, на що вказує хадіс Абу Катади (нехай буде задоволений ним Аллаг), який наводиться у двох достовірних збірниках, і в ньому йдеться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли хто небудь з вас буде пити, нехай не дихає в посудину»** (аль-Бухарі, 5630; Муслім, 267).

8 Піднести хвалу Аллагу після їжі.

На цю дію вказує:

Хадіс Анаса бін Маліка (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому йдеться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Воістину, Аллаг обов'язково залишиться задоволений (таким) рабом, який (буде) підносити Йому хвалу за (кожен) вжитий шматочок і за (кожен) зроблений ним ковток»** (Муслім, 2743).

Піднесення хвали Аллагу після їжі має кілька форм, серед них:

1) الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ مَكْفِيٍّ ، وَلَا مُودَّعٍ ، وَلَا مُسْتَعْفَى عَنْهُ رَبَّنَا

«Хвала Аллагу, (хвала) незліченна, добра та благословенна, (хвала, якої ніколи) не буде достатньо, (хвала, яку) не треба припиняти, (хвала, без якої нам) не обійтися! (Він) – Господь наш!» (Аль-хамду лі-Ллягі хамдан касіран, тайїбан, мубаракян фі-гі, гайра макфійійін, уа ля мувадда'ін ва ля мустагнан 'ан-гу! Рабба-на!) (аль-Бухарі, 5458).

2) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانَا وَأَرْوَانَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ ، وَلَا مَكْفُورٍ

«Хвала Аллагу, Який задовольнив наші потреби і втамував нашу спрагу! Неможливо ані відплатити (за Твої милості), ані заперечувати їх!» (Аль-хамду лі-Ллягі-ллязі кафана уа арвана, гайра макфійійін, уа ля макфурін) (аль-Бухарі, 5459).

9 Зібрання за столом (трапезою) якомога більшої кількості людей.

Згідно із сунною, бажано збиратися за трапезою, а не їсти окремо.

На це вказує хадіс Джабіра ібн Абдуллага (нехай буде задоволений ним

Аллаг), який сказав: «Я чув, як Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага) говорив: **«Їжі на одного вистачить для двох, їжі для двох вистачить на чотирьох, а їжі на чотирьох вистачить для вісьмох»** (Муслім, 2059).

10 Хвалити їжу, якщо вона сподобалась.

Згідно із сунною, бажано хвалити їжу, якщо вона сподобалась, і немає сумніву, що хвалити її слід лише за те, що в ній є, не більше.

На це вказує хадіс Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг): (Одного разу) Пророк (мир йому і благословення Аллага) попросив у своїх домочадців (якусь) приправу, а вони сказали йому: «У нас немає нічого, крім оцту». Тоді він звелів принести (оцет) і почав їсти, примовляючи: **«Яка чудова приправа цей оцет, яка чудова приправа цей оцет»** (Муслім, 2052). Слід зазначити, що в ті часи вони використовували оцет як приправу (в яку вмокали хліб), однак він був солодким, а не кислим, на відміну від оцту, який є у нас сьогодні.

Шейх Ібн Усеймін, нехай помилує його Аллаг, сказав: «І це також належить то настанов Пророка (мир йому і благословення Аллага), якщо йому подобалася їжа, він хвалив її. Так само і ти, якщо похвалиш хліб і скажеш: «Цей хліб такий-то», - або подібне до цього, то це буде сунною Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага)» (див. «Шарх Ріяду Ас-саліхін», 2/1057).

Якщо подивитися на нашу реальність, то ми побачимо, що люди багато в чому суперечать сунні. Вони не тільки обмежуються залишенням сунни, однак, на додачу до цього, ще діють всупереч сунні! Проявляється це в тому, що вони критикують їжу, а іноді навіть засуджують її, що йде врозріз із вченням Пророка (мир йому і благословення Аллага). У двох достовірних збірниках наводиться хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Посланник Аллаха (мир йому і благословення) ніколи не сварив їжу: якщо він хотів, то їв її, а якщо вона йому не подобалася, то залишав її» (аль-Бухарі, 3563; Муслім, 2064).

11 Звернення до Аллага з благанням за того, хто пригощає.

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَا رَزَقْتَهُمْ ، وَاعْفِرْ لَهُمْ ، وَارْحَمِهِمْ

На це вказує хадіс Абдуллага бін Бусри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який розповів: «Посланник Аллага зупинився на (привал) у мого батька». Ми піднесли йому їжу та страву з фініків (ватбу), і він поїв. Після

чого йому принесли фініки, і він їв їх, кидаючи кісточку між вказівним і середнім пальцем. Після чого йому піднесли напій, спробувавши, він передав його людині, яка сиділа праворуч». І мій батько, тримаючи за вуздечку його в'ючу тварину, сказав: «Звернися до Аллага з благанням за нас!» І Пророк сказав: **“О Аллаг, дай благодать їм в тому, чим Ти наділив їх, прости їх і помилуй!”**» (Аллагумма, барік ля-гум фі-ма разак-та-гум, ва-гфір ля-гум ва-рхам-гум!) (Муслім, 2042).

12 **Бажано тому, хто попив, передати чашу людині, яка сидить справа перш, ніж людині, яка сидить зліва.**

Тобто якщо людина попила, то сунною для неї є передати чашу спочатку тому, хто сидить справа, а потім вже тому, хто сидить зліва.

На це вказує хадіс Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «(Одного разу), прийшовши до нас, Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) попросив пити, і ми подоїли для нього вівцю, а потім я змішав [молоко з водою, яку набрав] з мого колодязя. Я подав [чашу] Посланнику Аллага, і він попив. [У цей час] зліва від нього [сидів] Абу Бакр, напроти – Умар (нехай буде задоволений ним Аллаг), а праворуч – один бедуїн. Коли Посланник Аллага закінчив пити, Умар сказав: «О Посланник Аллага, ось Абу Бакр», – вказуючи на нього, але Посланник Аллага віддав [чашу] бедуїну, [не давши її] ні Абу Бакру, ні Умару. А потім сказав: **“[Слід передавати чашу] тим, хто сидить справа, [слід передавати чашу] тим, хто сидить справа, [слід передавати чашу] тим, хто сидить справа!”**». [Після цього] Анас сказав: «Такою є сунна, такою є сунна, такою є сунна!» (аль-Бухарі, 2571; Муслім, 2029).

13 **Той, хто напуває людей, сам п'є останнім.**

Згідно із сунною, бажано, щоб людина, яка напуває людей, пила в останню чергу.

На це вказує частина довгого хадіса, переданого зі слів Абу Катади (нехай буде задоволений ним Аллаг), в ньому йдеться: «І він (мир йому і благословення Аллага) наливав для них воду, а Абу Катада поїв їх. Нарешті, залишились тільки вони двоє, Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) налив

води і сказав Абу Катаді: «**Пий!**» Він відповів: «О Посланник Аллага! Я не вип'ю, доки не вип'єш ти». Він сказав: «**Той, хто напуває інших, сам п'є останнім**». Тоді Абу Катада випив, а після нього випив і сам Посланник Аллага, нехай благословить його Аллаг і дарує йому мир... » (Муслім, 681).

Користь: згідно із сунною, в разі вживання молока бажано прополоскати рот водою для того, щоб очистити ротову порожнину від молочного жиру. На це вказує хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що (одного разу) Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) випив молока, а потім прополоскав рот і сказав: «**Адже воно містить жир**» (аль-Бухарі, 211; Муслім, 358).

14 Коли настає ніч, слід накривати посуд, згадуючи ім'я Всевишнього Аллага.

Коли настає ніч, згідно із сунною, бажано накрити відкритий посуд і зав'язати бурдюк, тобто закрити його, якщо він закривається, згадуючи при цьому ім'я Аллага.

На це вказує хадіс Джабіра бін Абдуллага (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я чув, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) говорив: “**Закривайте посуд і зав'яжуть бурдюк, бо, воістину, в одну з ночей року спускається хвороба, яка не пропустить жодну відкриту посудину і бурдюк, не потрапивши туди**”» (Муслім, 2014). У версії, яку приводить імам аль-Бухарі, передану зі слів Джабіра (нехай буде задоволений ним Аллаг), також говориться: «**Зав'яжуть свої бурдюки, згадуючи ім'я Аллага, і закривайте свої посудини, згадуючи ім'я Аллага, а якщо прикрити нічим, покладіть хоча б паличку поперек нього**» (аль-Бухарі, 5623).

Друге: Сунни, пов'язані з привітаннями, зустрічами та зібраннями.

1 Привітання (словами *Ас-саляму алейкум*) є сунною

На це твердження міститься безліч вказівок, серед яких: хадіс, що передається зі слів Абу Гурейри, в якому повідомляється, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Шість речей входять до обов'язків мусульман по відношенню один до одного».** Тоді його запитали: «Так які ж вони?» На що він відповів: **«Якщо ти зустрінеш (мусульманина), привітайся з ним; якщо він запросить тебе, відповідай на його (запрошення), якщо він попросить у тебе поради, дай йому пораду; якщо він чихне і віддасть хвалу Аллагу, побажай йому блага; якщо він захворіє, навідай його; а якщо він помре, проведи його (в останню дорогу)!»** (Муслім, 2162).

Відповідь на вітання є обов'язковим, і на це вказують:

Слова Всевишнього Аллага: **«І коли вас вітають, то відповідайте ще кращим привітанням або ж таким самим. Воістину, Аллаг рахує кожную річ!»** («Ан-Ніса», 86 аят).

Основа наказу Аллага і Його Посланника свідчить про обов'язковість його виконання, за винятком випадків, коли інший доказ відводить дане веління від обов'язковості. Тобто будь-який наказ вважається обов'язковим приписом, доки не буде доведено протилежне. Відповідати на привітання є обов'язковим, і багато вчених переказували одностайну думку в цьому питанні, серед них: Ібн Абдуль-Барр, Ібн Хазм, а також Шейх Такіюддін (Ібн Таймійя), нехай помилує їх усіх Аллаг! (Див. «аль-Адаб аш-Шарія», 1/356, вид. «Муассаса ар-Рісалья»).

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Звертатися зі словами вітання та відповідати на нього найкраще словами: **«Мир вам, милість Аллага і Його благословення»** (*ас-Саляму алейкум уа рахматуЛлагі уа баракятугу*). Таке привітання – найкраще та найдосконаліше.

Ібн аль-Каййім, нехай помилує його Аллаг, сказав: «До настанов Пророка (мир йому і благословення Аллага) належить звернення зі словами привітання, закінчуючи його словами: «...і Його благословення» (див. «Заад аль-Маад», 2/417).

Поширювати вітання є сунною, більш того, ця сунна заохочується і містить великі переваги, на що вказує хадіс, переданий зі слів Абу Гурейри, в якому говориться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Ви не ввійдете в Рай, доки не увіруєте, а не увіруєте ви до тих пір, поки не станете любити один одного. То чи не вказати мені вам на те, що приведе вас до взаємної любові, якщо ви будете робити це? Поширюйте вітання між собою!»** (Муслім, 54).

2 **Бажано повторювати привітання тричі, якщо в цьому є необхідність.**

Якщо раптом у людини виникли сумніви, що той, кого вона привітала, не почув її, то в такому випадку бажано повторити слова вітання вдруге, а якщо він знову не почув, тоді і втретє. Так само слід робити, якщо людина приєдналася до зборів, на яких зібралось багато людей, адже, можливо, її почують тільки ті, хто знаходився поруч зі входом, тому необхідно повторити слова вітання тричі, аби тим самим охопити всіх, хто присутній на зборах.

На це вказує хадіс, переданий зі слів Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) говорив що-небудь (людям), він зазвичай повторював сказане тричі, щоб його (правильно) розуміли, а коли приходив до когось, то вітав (господарів оселі теж) три рази» (аль-Бухарі, 95).

З цього хадіса випливає, що за необхідності, згідно із сунною, бажано повторювати слова вітання три рази, а у випадках, якщо до тебе звертається людина, а ти її не розумієш, бажано повторити їй сказане, і якщо знову буде незрозуміло, то слід повторити втретє.

3 Згідно із сунною, бажано вітати як тих, кого знаєш, так і тих, кого не знаєш.

Повідомляється, що Абдуллаг бін Амр (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Один чоловік запитав Пророка (мир йому і благословення Аллага): “Який прояв Ісламу є найкращим?” Він відповів: “(Краще полягає в тому, щоб) **ти годував (людей) і вітав тих, кого знаєш і кого не знаєш**”» (аль-Бухарі, 12; Муслім, 39).

4 Сунна про того, хто першим має привітатися.

Передають зі слів Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Вершник (повинен першим) вітати пішого; той, хто йде, вітає того, хто сидить; а менша (за кількістю група людей) – більшу**» (аль-Бухарі, 6233; Муслім, 2160). В іншій версії (цього хадіса, яку наводить тільки) імам Бухарі, йдеться: «**Молодший (повинен першим) привітати старшого; той, хто йде, вітає першим того. Хто сидить; а менша (за кількістю група людей) – більшу**» (аль-Бухарі, 6234).

Основа полягає в тому, що молодший вітає старшого, однак якщо старший першим привітає молодшого або ж піший привітає вершника, то в цьому не буде нічого поганого чи небажаного, хоча це і не відповідає найкращому порядку справ.

5 Бажано привітатися з дітьми.

На це вказує хадіс, переказаний зі слів Анаса бін Маліка, в якому говориться, що (одного разу) він був з Пророком (мир йому і благословення Аллага), який, проходячи повз (присутніх на вулиці) дітей, привітав їх (аль-Бухарі, 6247; Муслім, 2168).

Звертаючись з вітанням до дітей, віруючий привчає їх до цього звичаю і плекає любов до цієї сунни в їх душах. Також вітання до дітей є проявом скромності.

6 Згідно із сунною, при вході в оселю слід вимовити слова-вітання.

Привітання при вході в оселю також належить до загального наказу поширювати вітання, це слід робити після використання зубочистки (сівак), адже використовувати сівак при вході в оселю також є сунною. І це четвертий випадок, коли особливо бажано використовувати сівак. На це вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), який приводиться у Мусліма, в якому вона розповідала: «Коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) заходив додому, то першим ділом чистив зуби (використовуючи сівак)» (Муслім, 253). І якщо перед входом в оселю людина почистила зуби, то при вході вона вже звертається з привітанням до домочадців. А що стосується вітання, то деякі вчені сказали, що, згідно із сунною, вимовляти слова вітання слід при вході в будь-яку оселю без винятку, чи це твоя оселя чи якась інша, незалежно від того є в ній люди чи ні. На що вказують слова Всевишнього Аллага: **«Тож коли заходите в будинки, то вітайте одне одного вітанням від Аллага, благословенним, добрим! Так Аллаг пояснює вам Свої знамення — можливо, ви зрозумієте!»** («Ан-Нур», 61 аят).

Ібн Хаджар, нехай помилує його Аллаг, сказав: «До загального змісту поширювати вітання відноситься і вітання самого себе для того, хто зайде в будь-яке місце (будинок), в якому нікого немає, на що вказують слова Всевишнього Аллага: **«Тож коли заходите в будинки, то вітайте одне одного вітанням від Аллага»**» (див. «Фатх уль-Барі», хадіс (6235), глава: «Поширення вітання»).

З вищесказаного випливає, що при вході в будинок бажано дотримуватись трьох дій:

- 1> **Перше:** Згадування імені Всевишнього Аллага, особливо у нічну годину.

На це вказує хадіс, переданий зі слів Джабіра бін Абдуллага (нехай буде задоволений ним Аллаг), який чув, як Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли людина входить в свій будинок і згадує Всевишнього Аллага при вході та під час їжі, шайтан каже своїм поплічникам: «Не буде для вас (тут) ні притулку, ні вечері!»** Якщо ж (людина) увійшла

(в будинок), не згадавши Всевишнього Аллага при вході, шайтан каже: «Ви отримали притулок». А якщо вона не згадує Всевишнього Аллага і під час їжі, (шайтан) говорить: «Ви отримали і притулок, і вечерю»». (Муслім, 2018).

- 2> **Друге:** Використання сівака. На що вказує хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), який ми згадали вище та навели його джерела.
- 3> **Третє:** Вітання домочадців.

7 Згідно із сунною, якщо людина зайшла в місце, де є ті, хто відпочивають то бажано привітатися тихо, аби їх не розбудити.

Так робив Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага), як про це повідомляється в хадісі Мікдада ібн аль-Асвада (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Зазвичай ми залишали Пророку (мир йому і благословення Аллага) його частку молока, а він приходив вночі і вимовляв слова вітання так, що це не будило того, хто спить, однак було чутно тому, хто не спав» (Муслім, 2055).

8 Сунною є передавати вітання.

А що стосується вітання, яке просять передати кому-небудь зі словами: «Передай від мене саям тому-то», – то, згідно із сунною, ти маєш передати його цій людині.

На це вказує хадіс, переказаний зі слів Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), в якому говориться, що (одного разу) Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав їй: «**Ось Джібріл вітає тебе**», – (на що) вона сказала: «І йому мир і милість Аллага» (аль-Бухарі, 3217; Муслім, 2447).

У хадісі міститься вказівка на те, що слід передавати вітання подібно до того, як Пророк (мир йому і благословення Аллага) передав вітання Джібріля, мир йому, Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг). Також з цього хадіса ми розуміємо, що переказувати через кого-небудь теж є сунною.

9 Вітатися з людьми, приходячи на зібрання та покидаючи його, є сунною.

Про це йдеться в хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Коли хто-небудь з вас з'явиться на збори, нехай привітає присутніх, і коли він захоче піти, нехай (теж) вітає їх, бо друге не менш обов'язкове, ніж перше**» (Ахмад, 9664; Абу Дауд, 5208;

ат-Тірмізі, 2706; шейх аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «Сахих аль-джамі», 1/132).

10 При зустрічі бажано обмінятися рукоштовками.

Саме так вчиняли сподвижники (нехай буде задоволений ними Аллаг), **на що вказує хадіс**, в якому повідомляється, що Катада (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «(Якось) я запитав Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг): «Чи тиснули один одному руки сподвижники Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага)?» - і він сказав: “Так”» (аль-Бухарі, 6263).

11 При зустрічі бажано посміхатися і зберігати привітний вираз обличчя.

На це вказує хадіс, переказаний зі слів Абу Зарра (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «(Одного разу) Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав мені: **«В жодному разі не хехтуй нічим зі схвалюваного (шаріатом), навіть тим, що слід тобі зустрічати брата свого з привітним обличчям»** (Муслім, 2626).

А Тірмізі повідомляє зі слів Абу Зарра (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Твоя посмішка в обличчя братові твоєму є милостинею (садака)»** (ат-Тірмізі, 1956; шейх аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «ас-Сахих» (572)).

12 Бажано говорити добрі слова і це вважатиметься милостинею (садака)

Незалежно від того, кажеш ти це добре слово при зустрічі, на зборах чи в будь-якому іншому випадку. Говорити добре слово є сунною, і це – милостиня (садака).

На це вказує хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Добре слово – це садака»** (аль-Бухарі, 2989; Муслім, 1009).

Часто з уст людей можна почути хороші слова, і якщо б вони мали намір отримати за них винагороду (як за добру справу), то отримали б за це численну нагороду, і отримали б із цих подаянь блага удосталь, адже добре слово – це милостиня (садака).

Наш шейх Ібн Усеймін, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Добре слово – це коли ти кажеш людині: «Як ти? Як твої справи? Як твої брати?

Як твоя сім'я?» – і тому подібне. Всі ці слова належать до категорії добрих слів, і кожне таке благає слово записується у Всевишнього як садака, і нагорода за неї – в Аллага» (див. «Шарх Ріяду Ас-саліхін», 2/996, розділ: «Про те, що при зустрічі бажано говорити добрі речі і зберігати веселий та привітний вирах обличчя»).

13 Бажано згадувати Всевишнього Аллага під час зібрань.

Хадісів, що вказують на переваги зібрань, де згадують Аллага, і переказів, в яких міститься заохочення до цього, безліч. Серед них – хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Воістину, у Аллага є ангели, які обходять дороги в пошуках зайнятих згадуванням, а коли вони знаходять людей, які поминають Аллага, то звертаються один до одного (зі словами): «Ідіть до того, що шукаєте». І вони оточують (таких людей) своїми крилами (заповнюючи собою весь простір) до найнижчого неба...»** (Частина довгого хадісу, що приводиться у імама Бухарі (6408) та імама Мусліма (2689)).

14 Тому, хто збирається покинути збори, бажано вимовити слова-благання спокути (за збори).

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

У хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Якщо людина, яка збирається покинути збори, де багато шуму, скаже перед виходом: «Слава Тобі, о Аллаг, і хвала Тобі, свідчу, що немає Бога, крім Тебе, прошу Тебе про прощення і приношу Тобі своє покаяння!»** (Субхана-кя-Ллагумма, ва бі-хамді-кя, ашгаду алля іляга ілля Анта, астагфіру-кя ва атубу іляй-кя) – то їй неодмінно проститься те, що відбувалося на зборах, де вона була присутньою» (ат-Тірмізі, 3433; достовірність хадіса підтвердив шейх аль-Альбані в «Сахіх аль-джамі», 2/1065).

Третє: Сунни, пов'язані з одягом та прикрасами

1 Згідно із сунною, бажано одягати взуття справа.

Згідно із сунною, якщо мусульманин хоче одягти сандалі, він починає справа, а якщо хоче зняти їх, то навпаки – зліва.

На це вказує хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Коли хто-небудь з вас буде надягати сандалі, нехай починає справа, а коли буде знімати їх, нехай починає зліва, аби виходило так, що праву одягають першу і знімають останньою»** (аль-Бухарі, 5856).

А у версії Мусліма сказано: **«Нехай ніхто з вас не ходить в одному черевіку, нехай або надягає обидва, або знімає обидва»** (Муслім, 2097).

І ці два хадіса містять в собі три бажані дії:

Одягати взуття, починаючи справа.

Знімати взуття, починаючи зліва.

Або одягати обидва черевика, або знімати обидва, аби не ходити в одному.

2 Білий одяг є сунною.

Згідно із сунною, слід носити одяг білого кольору, на що вказує хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Носіть білий одяг, бо він є найкращими, і загортайте в (білі тканини) ваших небіжчиків»** (Ахмад, 2219; Абу Дауд, 3878; ат-Тірмізі, 994; достовірність хадіса підтвердив шейх аль-Альбані в «Сахих аль-джами», 1/267).

Шейх Ібн Усеймін, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Це стосується будь-якого білого вбрання, чи то сорочки, штанів тощо. Бажано, щоби весь одяг був білого кольору, оскільки так буде краще. Однак немає нічого поганого в тому, якщо людина носить одяг іншого кольору» (див. «Шарх Ряду Ас-саліхін», шейха Ібн Усейміна, 2/1087).

3 Використання пахощів є сунною.

Про це йдеться в хадісі Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який повідомив, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«В мені була виплекана любов до двох благ цього світу – пахощів та жінок, а молитва була зроблена насолодою очей моїх – заспокоєнням моїм»** (Ахмад, 12293; ан-Насаї, 3940; шейх аль-Альбані в «Сахих ан-Насаї» сказав: «Хороший достовірний хадіс»).

А що стосується версії, в якій говориться: «**Мені була навіяна любов до трьох речей в цьому світі**», – то вона є слабкою.

Пророк (мир йому і благословення Аллага) не любив, щоб від нього йшов неприємний запах, як це наводиться у імама Бухарі в довгому хадісі, переказаному зі слів Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), в якому вона сказала: «Посланцю Аллага було б дуже неприємно дізнатися, що від нього погано пахне» (аль-Бухарі, 6972) (тобто, якщо б від нього йшов неприємний запах).

4 Відмовлятися від пахощів небажано.

На це вказує хадіс, переданий зі слів Анаса (нехай буде задоволений ним Аллага) про те, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) ніколи не відкидав пахощів (які йому дарували) (аль-Бухарі, 2582).

5 Згідно із сунною, бажано починати розчісуватися з правого боку.

Мається на увазі розчісувати волосся. Потрібно спочатку розчісувати праву сторону, а потім ліву, це є сунною.

На це вказує:

Хадіс Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг), яка сказала: «Пророку (мир йому і благословення Аллага) подобалося одягати взуття, починаючи з правої ноги, розчісувати волосся і бороду, починаючи справа, і звершувати омовіння, починаючи з правої частини тіла, і так само чинити у всіх інших справах» (аль-Бухарі, 168; Муслім, 268).

Четверте: Сунни, пов'язані із чханням та позіханням

Сунни, пов'язані із чханням:

1 Тому, хто чхнув, бажано сказати «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Лляг).

الْحَمْدُ لِلَّهِ / يَرْحَمُكَ اللَّهُ / يَهْدِيكُمْ اللَّهُ ، وَيُصْلِحْ بِأَلْسِنَتِكُمْ

У хадісі Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг) йдеться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Якщо хто-небудь з вас чхне, нехай скаже: «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Ллягі), - а його брат (або... супутник відповідь) йому: «Нехай помилує тебе Аллаг!» (Йархамукя-Ллаг). А (той, хто чхнув,) скаже (йому у відповідь): «Нехай вкаже вам Аллаг правильний шлях, і нехай приведе Він до ладу всі справи ваші!» (Йахді-куму-Ллагу ва юсліху баля-кум) (аль-Бухарі, 6224).

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ

Також бажано тому, хто чхнув вимовляти й інші слова: «Хвала Аллагу в будь-якому стані», – як про це повідомляється у версії Абу Дауда: «Якщо хто-небудь з вас чхне, нехай скаже: «Хвала Аллагу, що б не трапилося» (Аль-хамду ли-Ллягі 'аля куллі халін) (Абу Дауд, 5031; Ібн аль-Каййім, нехай помилує його Аллаг, в «Заад аль-Маад» (2/436) сказав про цей хадіс: «Його існад достовірний»).

І скаже йому супутник: «**Нехай помилує тебе Аллаг!**» (*Йархамукя-Ллаг*), на що людині, яка чхнула, бажано відповісти: «**Нехай вкаже вам Аллаг правильний шлях і приведе Він до ладу всі справи ваші!**» (*Йагді-куму-Ллаг ва юсліху баля-кум*). На все це вказує наведений вище хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг).

2 Згідно із сунною, тому, хто не підніс хвалу Аллагу, коли чхнув, нічого не потрібно говорити.

Небажано висловлювати побажання людині, яка не піднесла хвалу Аллагу Всевишньому! Навпаки, згідно із сунною, їй слід нічого не говорити. Вказує на це хадіс Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «(Одного разу) двоє людей чхнули в присутності Пророка (мир йому і благословення Аллага) і одному з них він сказав: «**Нехай помилує тебе Аллаг!**». Іншому ж він цього не сказав. Той, кому він цього не сказав, запитав: «(Чому, коли чхнув такий-то, ти сказав: «Хай помилує тебе Аллаг!» - а коли чхнув я, ти мені цього? не сказав» (У відповідь йому Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Цей віддав хвалу Аллагу, а ти хвалу Аллагу не віддав!**» (аль-Бухарі, 6225). Такою була реакція Пророка (мир йому і благословення Аллага), а що стосується його слів, то в збірнику Мусліма наводиться хадіс від Абу Муси (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Я чув, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Якщо хто-небудь з вас чихне і віддасть хвалу Аллагу, то зверніться до Аллага з благанням за нього, а якщо він не віддасть Аллаху хвалу, то не робіть цього**» (Муслім, 2992).

Однак з метою виховання та навчання, наприклад, батькові, який виховує свою дитину або ж вчителю своїх учнів і тому подібне, бажано сказати: «Скажи: “Хвала Аллагу “(аль-хамду лі-Лляг)”», - аби тим самим навчити її цій сунні, адже, можливо, що вона не знає.

Також якщо людина застуджена і чхає постійно, то перші три рази ми говоримо їй «Нехай помилує тебе Аллаг» (за умови, що вона піднесла хвалу Аллагу), а після третього разу ці слова до неї вже не промовляють.

На це вказує хадіс, який наводить Абу Дауд в збірнику «Сунан» зі слів Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), який сказав: «Звернися до Аллага з благанням за брата свого (якщо він чхнув) три рази, а якщо ж він буде (чхати) більше трьох разів, значить, він захворів» (Абу Дауд, 5034). І шейх аль-Альбані, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Хороший хадіс» («Сахих Абу Дауда», 4/308).

Це підтверджує хадіс, який наводить Муслім у своєму достовірному збірнику зі слів Салама бін аль-Аква (нехай буде задоволений ним Аллаг), який передав, що чув, як Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав одній людині, яка чхнула в його присутності: **«Нехай помилує тебе Аллаг»**. Після цього та чхнула ще раз, і Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав йому: **«Ця людина застудилась»** (Муслім, 2993).

З вищесказаного випливає, що благання не промовляються за того, хто щойно чхнув у двох випадках:

1

Якщо людина, яка чхнула не піднесла хвалу Всевишньому Аллагу.

2

Якщо той, хто чхає – застуджений і чхнув більше трьох разів.

Сунни, пов'язані з позіханням:

Згідно із сунною, коли хочеться позіхати, треба намагатися затримати позіхання, а якщо не виходить, то слід прикрити рот рукою.

На це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Воістину, Аллаг любить чхання і не любить позіхання, і якщо хто-небудь з вас чхне і віддасть хвалу Аллагу, кожен мусульманин, який це почув, повинен сказати: «Нехай помилує тебе Аллаг». Що ж стосується позіхання, то, воістину, воно – від шайтана, і якщо кому-небудь з вас захочеться позіхнути, нехай затримує (позіхання), доки може, бо коли хтось з вас позіхає, шайтан сміється над ним»** (аль-Бухарі, 2663).

Передають зі слів Абу Саїда аль-Худрі (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Якщо хто-небудь з вас (захоче) позіхнути, нехай прикриє рот рукою, (бо інакше) шайтан обов'язково проникне в нього»** (Муслім, 2995). Стримувати позіхання слід або контролюючи рот, щоб він не відкрився, або стискаючи губи між зубами, або прикриваючи рот рукою і т.д.

Також під час зівання не варто підвищувати голос і видавати звуки на кшталт «ха-а» або «а-ах» та подібні звуки, які можуть утворюватися під час позіхання, що може послужити приводом для сміху шайтана над людиною.

На це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Позіхання – від шайтана, і якщо кому-небудь з вас захочеться позіхнути, нехай стримує (його), наскільки зможе, бо, якщо він буде позіхати, видаючи (звуки) “ха-а”, то шайтан буде насміхатися над ним»** (аль-Бухарі, 3298; Муслім, 2994).

Зауваження: у деяких людей стало звичкою шукати захисту в Аллага від шайтана після позіхання, однак цьому немає жодного аргументу, більш того, це суперечить настанові Пророка (мир йому і благословення Аллага). Адже вони вимовляють те, чого Пророк (мир йому і благословення Аллага) не говорив у такому випадку.

П'яте: Інші щоденні сунни

При вході у відхоже місце і при виході з нього бажано вимовити те, що наводиться в сунні

Згідно із сунною, тому, хто хоче зайти у відхоже місце, бажано вимовити те, що наводиться у двох достовірних збірниках:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْحَبْثِ وَالْحَبَائِثِ

Повідомляється, що Анас (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Збираючись зайти у відхоже місце, Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) зазвичай говорив: “О Аллаг, воістину, я шукаю Твоєї допомоги від порочності та поганих вчинків”» (Аллагумма, ін-ні а'uzu бі-кя мін аль-хубсі валь-хабаісі) (аль-Бухарі, 6322; Муслім, 375).

Тому, хто вийшов з відхожого місця, бажано сказати:

عَفْرَانِكَ

Те, що повідомляється в хадісі, який наводять імам Ахмад в «Муснаді», а також ат-Тірмізі та Абу Дауд в «Сунан»; шейх аль-Альбані назвав його достовірним. Повідомляється, що Аїша (нехай буде задоволений нею Аллаг) сказала: «Вийшовши з відхожого місця, Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) зазвичай говорив: **«Прости!»** (Гуфранакя) (Ахмад, 25220; Абу Дауд, 30; ат-Тірмізі, 7; шейх аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «Тахкик' Мішкат аль-Масабіх», 1/116).

Згідно із сунною, бажано скласти заповіт.

Складати заповіт є бажаним для кожного мусульманина, незалежно від того, хворий він чи знаходиться в доброму здоров'ї. Вказують на це слова Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага): **«Неприпустимо мусульманину, який володіє тим, що можна заповісти, провести дві ночі, не написавши заповіту»** (аль-Бухарі, 2783; Муслім, 1626, хадіс Ібн Умара (нехай буде задоволений ним Аллаг)). Згадка в хадісі двох ночей не є обмеженням, однак мається на увазі, щоб короткий проміжок часу пройшов не інакше як у мусульманина вже був складений заповіт. Адже він не знає, коли помре, і ця практика стосується всіх людей.

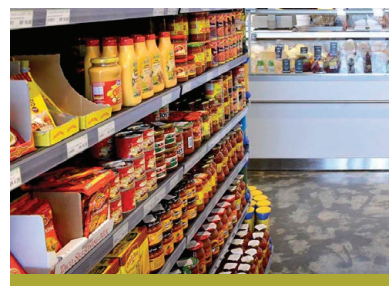

Що ж стосується заповіту, пов'язаного з правами Аллага, такими як: закят, хадж, спокутування; або ж пов'язаного з правами людей – борги, позики чи віддані на зберігання речі, то в таких випадках заповіт є обов'язковим, а не бажаним, оскільки це пов'язано з виконанням прав людей, тим більше якщо про це ніхто не знає. Шаріатське правило голосить: **«Виконання того, без чого обов'язковий припис не стане завершеним, є обов'язковим!»**

Прояв великодушності та доброзичливості під час купівлі-продажу.

Так, щоб покупець та продавець проявляли доброзичливість по відношенню один до одного під час торгових угод. І

щоб ніхто з них не проявляв строгості та надмірності до торгу і суперечок про ціну – навпаки, їм належить бути м'якими та поблажливими один до одного.

І вказує на це:

Хадіс, що передається зі слів Джабіра бін Абдуллага (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Нехай помилує Аллаг (ту) людину, яка проявляє великодушність, продаючи, купуючи і вимагаючи повернення (своїх коштів)»** (аль-Бухарі, 2076).

Також, якщо мусульманин вимагає повернення своїх прав, то згідно із сунною, бажано робити це поблажливо та йти на поступки. На що вказують слова Пророка (мир йому і благословення Аллага): **«Нехай помилує Аллаг (ту) людину, яка проявляє великодушність...і вимагаючи повернення (своїх грошей)»**.

Звершення двох ракаатів після кожного омовіння.

Це належить до щоденних бажаних дій, за виконання яких людина удостоюється найбільшого блага, а це – входження до Раю! Повідомляється, що Абу Гурейра (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «(Одного разу) Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав Білялю: **«О Біляль, скажи мені, яка зі справ, виконаних тобою в ісламі, вселяє найбільше надій, бо, воістину, я чув як стукіт твоїх сандалій (лунав) переді мною в Раю?»** (У відповідь на це Біляль (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: “Ніщо з виконаного мною не дає мені стільки надій, як те, що в який би час дня чи ночі я не звершував омовіння, після цього я обов’язково звершував встановлену мені молитву, (тобто молитву на два ракаата після омовіння), не встигнувши осквернитися”» (аль-Бухарі, 1149; Муслім, 2458).

Очікування молитви.

Очікування молитви також належить до тих бажаних дій, за виконання яких людина удостоюється великої нагороди.

На це вказує:

Хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Кожен з вас перебуває в молитві до тих пір, доки молитва утримує його (в мечеті), і ніщо не перешкоджає йому повернутися до сім'ї, окрім молитви» (аль-Бухарі, 659; Муслім, 649). І якщо людина перебуває в мечеті, чекаючи настання молитви, вона отримує за це очікування таку ж нагороду, як за саму молитву!

Передають зі слів Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Ангели будуть звертатись з благання за будь-якого з вас увесь той час, поки він залишається на місці звершення своєї молитви, кажучи: «О Аллаг, прости його, о Аллаг, даруй йому милість Свою», - поки він не оскверниться! Кожен з вас перебуває в молитві доти, поки молитва утримує його (в мечеті), і ніщо не перешкоджає йому повернутися до сім'ї, окрім молитви»** (аль-Бухарі, 659; Муслім, 649). Слова **«поки він не оскверниться»** означають: поки він не зіпсує своє омовіння. Наводиться у імама Мусліма:

«...поки він (нікого) не образить (перебуваючи тут, і) поки він не оскверниться (перебуваючи тут)» (Муслім, 649). Тобто нагорода обумовлена тим, що людина нікого не образить і не зіпсує своє омовіння.

Сівак

Використання сівака є сунною, і використовувати його можна в будь-який час. Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) так часто спонукав використовувати його, що навіть сказав: **«Я багато разів говорив вам користуватися зубочисткою»**. Як говориться в хадісі Анаса (нехай буде задоволений ним Аллаг) (аль-Бухарі, 888). І також Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Сівак очищає рот і викликає вдоволення Господа»**. Про це повідомляється в хадісі Аїші (нехай буде задоволений нею Аллаг) (Ахмад, 7; ан-Насаї, 5; шейх аль-Альбані назвав хадіс достовірним в «аль-Ірва», 1/105).

Бажано використовувати сівак у випадках, наведених вище, а особливо бажано, коли ці випадки повторюються вдень і вночі. Наприклад, при пробудженні від сну для звершення нічної молитви, перед малим омовінням, перед кожною молитвою, при вході в будинок, а Аллаг знає краще!

◆ Оновлення омовіння перед кожною обов'язковою молитвою.

Згідно із сунною, бажано оновлювати омовіння для кожної молитви. Якщо людина зробила омовіння і прочитала вечірню молитву, то, коли настане час нічної молитви, згідно із сунною, їй бажано оновити омовіння, навіть якщо вона не порушила його.

І вказує на це:

Хадіс, який наводиться у імама Бухарі, де йдеться: «Зазвичай Пророк (мир йому і благословення Аллага) звершував омовіння перед кожною молитвою» (аль-Бухарі, 214).

Також бажано, щоб людина знаходилась в стані ритуальної чистоти протягом усього дня. На це вказує хадіс Саубана (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому повідомляється, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Найкраща з ваших справ – це молитва! І ніхто, крім віруючого, не буде піклуватися про омовіння!»** (Ахмад, 22434; Ібн Маджа, 277; ад-Дарімі, 655; достовірність хадісу підтвердив шейх аль-Альбані в «Сахих аль-джамі», 1/225).

◆ Мольба

Роз'яснення того, що бажано робити мусульманину, який хоче звернутися до Всевишнього з благаннями, і бажані дії, пов'язані з цим. Вони згадані нижче:

1> Звертатися до Аллага з благаннями потрібно в стані ритуальної чистоти.

Про це йдеться в хадісі Абу Муси (нехай буде задоволений ним Аллаг). У двох достовірних збірниках передається розповідь про нього та його дядька Абу Аміра (нехай буде задоволений ним Аллаг), коли Пророк (мир йому і благословення Аллага) відправив його в бій

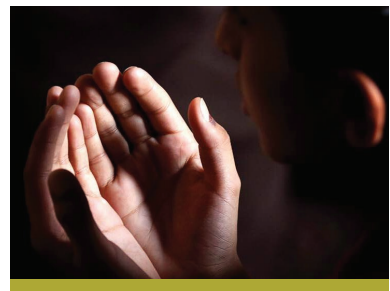
з військом Аутас під керівництвом Абу Аміра. У (продовженні) цього хадіса розповідається: «Абу Амір був вбитий (нехай буде задоволений ним Аллаг) і (перед смертю) він заповів Абу Мусі, щоб той привітав Пророка (мир йому і благословення Аллага) (від його імені) і звернувся до Аллага з благаннями за нього. Абу Муса сказав: «Я розповів (Пророку (мир йому і благословення Аллага)) про те, що трапилося з нами та Абу Аміром, (і переказав Пророку) його слова: «Скажи йому: “Попроси Аллага простити мене!”». Тоді (Пророк (мир йому і благословення Аллага) наказав принести йому води і зробив омовіння, після чого звів руки до неба і сказав: **«О Аллаг, прости Убейда Абу Аміра!»** - і (його руки були підняті так високо), що я побачив білизну його пахв. Потім (Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **“О Аллаг, піднеси його в День Воскресіння над багатьма Твоїми створіннями з-поміж людей”**» (аль-Бухарі, 4323; Муслім, 2498).

2> Повернення у бік кібли.

Абдуллаг ібн Аббас передав, що Умар ібн аль-Хаттаб розповів йому, що у (день битви при) Бадрі, Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) подивився на багатобожників, (кількість яких досягала) тисячі людей, тоді як його сподвижників було (лише) триста дев'ятнадцять. (Після цього) Пророк Аллага (мир йому і благословення Аллага) повернувся обличчям до кібли, а потім (звів) руки (до неба) і почав звертатися до свого Господа з благаннями про допомогу, (кажучи): **«О Аллаг, зроби те, що Ти обіцяв мені, о Аллаг, даруй мені те, що обіцяв мені! О Аллаг, якщо згубиш цю групу мусульман, Тобі більше не будуть поклонятися на землі!»** І він продовжував звертатися до свого Господа з благаннями про допомогу, (здіймаючи) руки, доки з його плечей не впала накидка. Тоді до нього підійшов Абу Бакр, взяв його накидку і кинув йому на плечі, а потім обняв його позаду і сказав: «О Пророк Аллага, досить тобі кликати до твого Господа, бо Він виконає те, що обіцяв тобі» (Муслім, 1763).

3> Підняття рук.

На це вказує хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений вище, і в ньому сказано: «Пророк Аллага (мир йому і благословення Аллага) повернувся обличчям до кібли, а потім (здійняв) руки (до неба) ...». Хадісів, що вказують на цю дію, є безліч.

- 4> **Звертаючись до Аллага з благаннями, бажано починати з прославляння Всевишнього Аллага та мольби за благословення Пророка (мир йому і благословення Аллага).**

Повідомляється, що Фудалья бін Убейд (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «Одного разу, коли Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сидів у мечеті, зайшов один чоловік, який звершив молитву і сказав: «О Аллаг, прости мене і помилуй!» - (і хотів було піти), та Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Ти поквапився, о той, хто звершує молитву! Коли виконаєш молитву, присядь і піднеси хвалу Аллагу, гідну Його, потім помолися за мене, а потім вже звертайся до Всевишнього з благаннями!»** (ат-Тірмізі, 3476; достовірність хадіса підтвердив шейх аль-Альбані в «Сахіх аль-джамі», 1/172).

- 5> **Звернення до Всевишнього Аллага з благаннями за допомогою Його прекрасних імен та якостей.**

Мусульманину слід звертатися до Всевишнього за допомогою імені, відповідного до даної ситуації. Якщо він просить Всевишнього Аллага про достаток, то повинен говорити: **«О Той, Хто Дарує достаток (рабам своїм)!»**; якщо ж просить Його про милість, то нехай каже: «О Всемилолюбивий, о Той, Хто милує!»; якщо просить величі, нехай каже: «О Величний!»; якщо просить Його прощення, нехай каже: **«О Прощаючий, прости гріхи мої!»**; а якщо просить Всевишнього про зцілення, то нехай каже: «О Той, Хто дарує зцілення, зціли мене!».

Таким чином, він звертається до Аллага з відповідними до його блганея іменами, як сказав Всевишній: **«Аллагу належать прекрасні імена. Тож кличте Його ними...»** («аль-Араф», 180 аят).

- 6> **Необхідно повторювати благання, проявляючи наполегливість в цьому.**

Вказує на це хадіс Ібн Аббаса (нехай буде задоволений ним Аллаг), наведений вище, де Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«О Аллаг, зроби те, що Ти обіцяв мені, о Аллах, даруй мені того, кого нам обіцяв мені!»** І він продовжував звертатися до свого Господа з благаннями, поки з його плечей не впала накидка. Тоді до нього підійшов Абу Бакр, взяв його накидку і накинув йому на плечі, а потім обняв його ззаду і сказав: **«О Пророк Аллага, досить тобі кликати до твого Господа, бо Він виконає те, що обіцяв тобі»** (Муслім, 1763).

Також у двох достовірних збірниках наводиться хадіс Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), в якому говориться, що, коли Пророк звертався до Всевишнього з благанням за плем'я Даус, то повторював: **«О Аллаг, вкажи даусітам шлях істинний і приведи їх! О Аллаг, вкажи даусітам шлях істинний і приведи їх!»** (аль-Бухарі, 2937; Муслім, 2524).

А в достовірному збірнику імама Мусліма наводиться хадіс про чоловіка, який був покритий пилом, зі скуйовдженим волоссям, і котрий тривалий час знаходиться в дорозі і здимає свої руки до неба, (повторюючи): **«О Господь! О Господь!»** (Муслім, 1015). Повторення слів вказує на наполегливість в молитві.

Також бажано повторювати благання тричі. На що вказує хадіс Ібн Масуда (нехай буде задоволений ним Аллаг), який наводиться в двох достовірних збірниках, і в ньому йдеться: «І він (Пророк) промовив своє благання тричі, бо коли він просив про що-небудь Аллаха, то робив це тричі... Він вигукнув три рази: **“О Аллаг, покарай курайшитів!”**» (аль-Бухарі, 240; Муслім, 1794).

7> **Звернення до Аллага потаємно (кликати до нього про себе, а не вголос).**

На це вказують слова Всевишнього Аллага: **«Кличте Господа свого покірно й потаємно»** («аль-Араф», 55 аят). Також, це вберігає людину від показного поклоніння. Тому Всевишній Аллаг похвалив Закарію, мир йому, сказавши: **«Коли він закликав Господа свого таємно»** («Мар'ям», 3 аят). Тобто потаємним благанням, а не вголос, прагнучи тим самим досягти щирості, як про це сказали тлумачі Корану.

◆ **Користь: можливо, хтось запитає: «Що ж мені говорити, коли я звертаюся з благанням до Аллага?»**

Відповідь: Звертайтеся до Аллага, з чим побажаєте з благ мирського та Вічного життя, і намагайтеся, щоб ваші благання були короткими, однак ємними за змістом. А це саме ті благання, які наводяться в Корані та Сунні. Подібні благання охоплюють блага мирського життя та Останнього! Поміркуй над питаннями, з якими (люди) зверталися

до Пророка (мир йому і благословення Аллага) і на які він відповів великими словами! Ці благання є найрадіснішою звісткою і найкращим подарунком, адже якщо людині буде дароване те, що згадується в них, то вона стане найщасливішою з людей! Тож тримайся за них і замислюйся над ними!

Від Абу Маліка аль-Ашджаї (його ім'я Тарік бін Ашйам), передається зі слів його батька, що (одного разу, коли) він слухав Пророка (мир йому і благословення Аллага), до нього прийшов якийсь чоловік і запитав: «О Посланник Аллага, що мені говорити, коли я буду звертатися з благаннями до мого Господа?» - і (Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Говори: «О Аллаг, прости мене, і помилуй мене, і врятуй мене, і даруй мені достаток для існування!»** (Аллагумма-гфір лі, ва-рхам-ні, ва 'афі-ні, ва-рзук-ні) – бо ці (слова) об'єднують для тебе (все те, що стосується) цього світу і світу Вічного» (Муслім, 2697).

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي ، وَعَافِنِي ، وَارْزُقْنِي

В іншій версії цього хадіса, також переказаної зі слів Таріка, йдеться: «Коли людина приймала іслам, Пророк (мир йому і благословення Аллага) завжди вчив її (як потрібно звершувати) молитву, а потім наказував їй звертатися до Аллага з такими словами: **«О Аллаг, прости мене, і помилуй мене, і виведи мене на правильний шлях, і визволи мене, і даруй мені статок на прожиття!»** (Аллагумма-гфір лі, ва-рхам-ні, ва-гді-ні, ва 'афі-ні, ва-рзук-ні) (Муслім, 2697).

- ◆ **Інша користь:** Також мусульманину бажано звертатися з благанням за свого брата по вірі, бо таке благання не залишається без відповіді, по волі Всевишнього Аллага. Передається зі слів Абу ад-Дарди (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«(Коли) мусульманин, звертається до Аллага з благанням за свого брата (по вірі), то ангел, (який знаходиться поруч з ним) завжди говорить: «Амін! І тобі (нехай буде даровано) те ж саме!»** (Муслім, 2733).

Також до щоденних бажаних дій належить згадування Всевишнього Аллага

Кращим видом згадування Аллага є читання Корану. Прагнення праведних попередників до отримання нагороди у Аллага полягало в тому, що вони не спали ночами і залишали свої ложа, аби читати Книгу Всевишнього. **«Воістину, вони за життя були праведниками, спали лише малу частину ночі, а перед світанком вони благали про прощення»** («Аз-Зарійят», 17-18 аят). І в своїх ночах вони об'єднували читання Корану з іншими словами-згадуваннями, які передаються від Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага).

Як же прекрасна та ніч, яку людина наповнила благом за допомогою свого поклоніння Всевишньому Аллагу! І скільки ж ми втрачаємо з наших ночей і передсвітанкової години! Ми сподіваємося, що наш Господь помилує нас і вбереже від непослуху Йому!

◆ Наскільки ж ти потребуєш усамітнення зі своїм Господом! У тому, щоб згадувати Аллага та звітувати перед собою, особливо у той час, коли люди перебувають у недбалстві.

Хаммад ібн Зейд передав від Ата ібн Саїба, що Абу Абдуррахман ас-Сальмі розповідав: «Ми навчалися Корану від сподвижників, які повідомили нам, що коли вони чули (від Пророка) десять аятів, то не переходили до інших десяти, доки не осягали їх сенс повністю. Так ми вивчали Коран і будували на ньому всі свої справи. А після нас Коран успадкують люди, які будуть випивати його наче воду (зачувати), але він не буде спускатися нижче їх гортані!» (Див. «Сіяр а'лям ан-нубалія», 4/269)

Згадування Аллага – джерело життя для серця.

Через постійну зайнятість, особливо в наш час, більшість скаржиться на черствість та безтурботність сердець, але ж саме згадування Аллага є інструментом, за допомогою якого оживають, знаходять спокій і пом'якшуються серця! Абу Муса аль Ашарі (нехай буде задоволений ним Аллаг) передає, що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Ті, хто згадують свого Господа, і ті, хто не згадують свого Господа, подібні до живого і мертвого» (аль-Бухарі, 6407). А у версії імама Мусліма йдеться: «Оселя, в якій згадують Аллага, і оселя, в якій Аллага не згадують, подібні до живої та мертвої» (Муслім, 779).

У багатьох аятах Всевишній спонукає нас частіше згадувати Його. Серед цих аятів:

1 Аллаг спонукає Своїх рабів згадувати Його якомога більше, Всевишній сказав: «**О ви, які увірували! Згадуйте Аллага часто, славте Його зранку та ввечері!**» («аль-Ахзаб, 41-42 аяти).

2 Всевишній обіцяв, що чоловіки і жінки, які часто згадують Аллага, отримають велику винагороду і прощення від свого Господа! Всевишній сказав: «**...для тих, які часто згадують Аллага — чоловіків і жінок — усім Аллаг приготував прощення та велику винагороду!**» («аль-Ахзаб », 35 аят).

3 Всевишній застерігає нас від якостей лицемірів, адже вони згадують Аллага, намагаючись бути схожими на віруючих, однак поміркую над тим, яким чином вони це роблять! Всевишній Аллаг сказав: «**Воістину, лицеміри намагаються обманути Аллага, а насправді Він обманює їх. І коли вони звершують**

молитву, то роблять це з лінощами, тільки показуючи себе перед людьми та рідко згадуючи Аллага» («ан-Ніса», 142 аят).

4

Також Всевишній застеріг нас від речей, які найбільше відволікають від згадування імені Аллага, Святий Він та Величний, а це – майно та діти! Аллаг Всевишній сказав: «**О ви, які увірували! Нехай не відвертає вас майно ваше та діти ваші від згадування імені Аллага, бо ж ті, які роблять так, зазнають збитків!**» («аль-Мунафікун», 9 аят).

5

Поміркуй разом зі мною над цим великим достоїнством та високою пошаною, адже Всевишній сказав: «**Згадуйте Мене, і Я буду згадувати вас**» («аль-Бакара», 152 аят). І каже Всевишній Аллаг в Священному хадісі: «**Я (буду таким), яким вважає Мене раб Мій, і Я знаходжусь разом з ним, коли він згадає Мене. Якщо він згадає Мене про себе, то і Я згадаю його про Себе, а якщо він згадає Мене в присутності (інших людей), то Я згадаю його серед тих, хто краще за них**» (аль-Бухарі, 7405; Муслім, 2675).

У сунні Пророка (мир йому і благословення Аллага) наводяться численні приклади слів-згадувань, деякі з них наведені нижче:

1

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Передають зі слів Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «**Той, хто сто разів на день скаже: “Немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша, Йому належить влада, Йому – хвала і Він все може”**» (*Ля іляга ілля Ллаг вагда-гу ля шарікя ля-гу; ля-гу-ль-мульку ва ля-гу-ль-хамду ва гуа ‘аля куллі шайін каді-рун*), - (отримає) таку ж (нагороду, яка належить) за звільнення десяти рабів, і запишеться йому (звершення) ста добрих справ, і будуть стерті (записи) ста дурних його вчинків, і послугують вони йому захистом від шайтана на цей день до настання вечора; і ніхто не зможе зробити нічого кращого від того, що зробив він, окрім людини, яка зробить ще більше. І той, хто сто разів на день скаже: “Слава Аллагу і хвала Йому” (*Субхана-Ллаг ва-ль-хамду лі-Ллягі*), - з того буде знято (тягар всіх) його гріхів, навіть якщо вони будуть подібні до морської піни» (аль-Бухарі, 3293; Муслім, 2691).

2

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Передають зі слів Абу Айуба аль-Ансарі (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Пророк (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Людина, яка десять разів на день скаже: “Немає бога, крім Одного лише Аллага, у Якого немає товариша, Йому належить влада, Йому хвала, і Він все може”** (Ля іляга ілля Ллаг вагда-гу ля шарікя ля-гу; ля-гу-ль-мульку ва ля-гу ль-хамду ва гуа ‘аля куллі шайїн каді-рун), - **подібна до того, хто звільнив чотирьох рабів з нащадків Ісмаїла**» (аль-Бухарі, 6404; Муслім, 2693).

3

Повідомляється, що Саад бін Абу Ваккас (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «(Одного разу) коли ми знаходились у Посланника Аллага (мир йому і благословення Аллага), він запитав: **“Чи зможе хтось з вас щодня робити тисячу добрих справ?”** Один з його співрозмовників запитав: “Як може (людина) робити по тисячі добрих справ?!”. (І тоді Пророк (мир йому і благословення Аллага)) сказав: “(Вона може робити це), **підносячи хвалу Аллагу по сто разів (на день), і тоді їй буде записуватися тисяча добрих справ (або)... і тоді буде з неї зніматися (тягар) тисячі гріхів”**» (Муслім, 2698).

4

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

Передають зі слів Абу Гурейри (мир йому і благословення Аллага), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «З того, хто по сто разів на день буде говорити: “Слава Аллагу і хвала Йому” (Субхана-Ллаг ва-ль-хамду лі-Ллягі), - **буде знято (тягар всіх) його гріхів, навіть якщо вони будуть подібні до морської піни**» (аль-Бухарі, 6405). А у версії Мусліма сказано: **«Якщо людина буде повторювати «Слава Аллагу і хвала Йому» (Субхана-Ллаг ва-ль-хамду лі-Ллягі) по сто разів вранці та ввечері, то в день Воскресіння щось більш значуще зможе принести з собою лише той, хто повторював їх стільки ж або більше»** (Муслім, 2692).

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Хадісів, де йдеться про значимість згадування та наводяться різні його форми, досить багато, і все, що ми згадали раніше, належить до більш достовірних та широковідомих переказів, однак інших хадісів на цю тему дуже багато. Повідомляється, що Абу Муса аль-Ашарі (нехай буде задоволений ним Аллаг) сказав: «(Одного разу) Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) запитав мене: **“Чи не вказати тобі**

на один зі скарбів Раю?” Я сказав: “Звичайно, о Посланник Аллага!”- (і тоді) він сказав: «(Це – слова) **“Немає могутності й сили ні в кого, крім Аллага”**» (Ля хаула ва ля куввата ілля бі-Лягі) (аль-Бухарі, 4202; Муслім, 2704).

سُبْحَانَ اللَّهِ , وَاحْتَمَدُ اللَّهُ , وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ , وَاللَّهُ أَكْبَرُ

Передають зі слів Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага сказав: **«Воістину, вимовляти слова «Слава Аллагу» (Субхана-Ллаг), «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Ллаг), «Немає бога, крім Аллага» (Ля іляга ілля Ллаг) і «Аллаг Великий!» (Аллагу Акбар!) я люблю більше того, над чим сходить сонце!»** (Муслім, 2695).

Благання про прощення також є одним з видів згадування Аллага. Передають зі слів Аль-Агарра аль-Музані (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Воістину, (буває так, що) серце моє покривається, і, воістину, я прошу Аллага про прощення по сто разів на день»** (Муслім, 2702).

Це вчинок Пророка (мир йому і благословення Аллага), а що стосується його слів, то він, спонукаючи звертатися до Аллага з благаннями про прощення, говорив: **«О люди, кайтеся перед Аллагом, я ж, воістину, каюсь перед Аллагом по сто разів в день!»** (Про це повідомляється в достовірному збірнику імама Мусліма (2702), також зі слів Агарра аль-Музані (нехай буде задоволений ним Аллаг)).

Абу Гурейра (нехай буде задоволений ним Аллаг) передав, що він чув, як Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Клянуся Аллагом, воістину, я прошу Аллага про прощення і приношу Йому покаяння понад сімдесят разів на день!»** (аль-Бухарі, 6307). Тому потрібно приділяти особливу увагу благанням про прощення і не нехтувати ними!

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ. سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

І я хотів би завершити додаткові практики, пов'язані зі згадуванням Аллага, а також всі щоденні сунни, згадавши одне з найважливіших та значимих згадувань, яке наводиться у двох достовірних збірниках. Передають зі слів Абу Гурейри (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланник Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: **«Є два слова, які любить Милостивий, вони легкі на язик, однак на Терезах будуть важкими. (Це слова): «Слава Аллагу і хвала Йому, слава Аллагу Великому!» (Субхана-Ллагі ва бі-хамді-гі, Субхана-Ллагі-ль-‘Азмі!)»** (аль-Бухарі, 6406; Муслім, 2694).

Хвала Аллагу, з милості Якого завершуються добрі справи!

Ukrainian

Вступна частина

До сходу
ранкової зорі

Ранковий час
(аль-Фаджр)

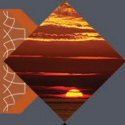
Передполудневий
час (ад-Духа)

Полуденний час
(аз-Зугр)

Вечірня година
(аль-Магріб)

Нічна година
(аль-Іша)

Сунни, пов'язані з
прийомом їжі

Сунни, пов'язані з
привітаннями,
зустрічами та
зібраннями

Сунни, пов'язані з
одягом та
прикрасами

Сунни, пов'язані із
чханням та
позіханням

Інші сунни

Сунни Пророка (мир йому і благословення Аллага) та його щоденні мольби

اللغة الأوكرانية
UKRAINIAN
LANGUAGE

جميع لغات المشروع
ALL LANGUAGES